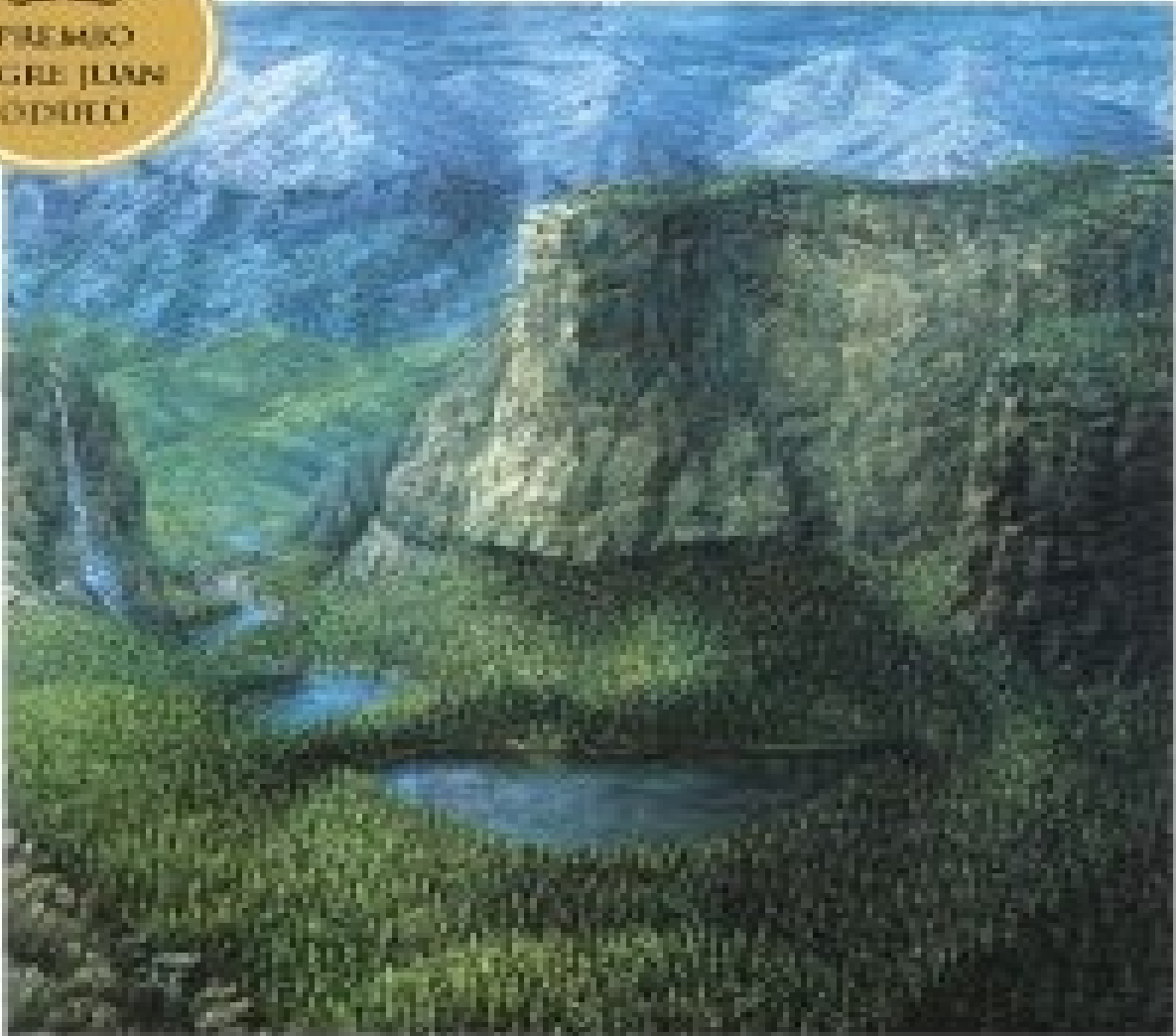

LUIS SEPÚLVEDA

AŞK ROMANLARI OKUYAN İHTİYAR

1988

PREMIO
TIGRE JUAN
GONZALEZ

ROMAN

Çeviri: EMRAH İMRE

2.
BASKI

LUIS SEPULVEDA

AŞK ROMANLARI OKUYAN İHTİYAR

Çeviren Emrah İmre

Can yayınları

Yazarın Notu

Bu roman Tigre Juan Ödülü'nü kazanmadan birkaç gün önce, ödülün jüri üyeleri tarafından Oviedo'da okunmaktayken binlerce kilometre ötede, kendilerinden daha büyük suçlular tarafından - pahalı takım elbiselere ve bakımlı tırnaklara sahip "ilerleme" uğruna çalıştıklarını söyleyen kalantolar tarafından- kiralanan ve silahlandırılan bir grup katil, Amazon'un en şerefli savunucularından ve Evrensel Ekolojik Hareket'in en önemli isimlerinden birinin yaşamına son vermekteydiler.

Az laf edip çok iş başaran sevgili dostum Chico Mendes; bu roman sana asla ulaşamayacak olsa da Tigre Juan Ödülü, bana olduğu kadar sana ve senin yolunda devam edenlere aittir; sahip olduğumuz biricik dünyayı savunmak için bu yola hep birlikte baş koyduk.

Uzaklardaki dostum, Yukarı Nangaritza'daki

Sumbi Shuarlarının lideri ve Amazon'un

yiğit bekçisi Miguel Tzenke'ye.

Sihir kaynayan anlatılarla dolup taşan bir gecede,

yeşil ve gizemli dünyası hakkında bana aktardığı

kimi ayrıntılar sayesinde daha sonradan

ekvator kıyısındaki cennetimizin başka bir

kayıp köşesinde bu öyküyü oluşturdum.

Birinci Bölüm

Gri bulutlar, şiş bir eşek göbeği gibi tehditkâr bir tavırla insanların başlarının birkaç karış üstünde asılı duruyordu. Ilık ve yapışkan rüzgâr yerdeki yaprakları dört bir yana savuruyor, belediye binasının önünü süsleyen bodur muz ağaçlarını şiddetle sallıyordu.

El Idilio'nun az sayıdaki sakini ve civar köylerden gelen bir avuç dolusu altın arayıcısı iskelede toplaşmış, hastalarının acılarını dindirmek için ilginç bir lokal anestezi yöntemi uygulayan Diş Hekimi Rubicundo Loachamin' in portatif koltuğuna oturmak için sıra bekliyorlardı.

“Acıyor mu?” diye soruyordu Dişçi.

Kan ter içindeki hastalarsa buna karşın koltuğun kolçaklarını sımsıkı kavrayıp gözlerini faltaşı gibi açıyorlardı.

Dişçi'nin haşin ellerini ağızlarından çıkarıp ona okkalı bir küfür savurmaya yeltenenler adamın kuvvetli kolları ve otoriter sesi tarafından etkisiz hale getiriliyordu:

“Rahat dur, sıçtığının! Çek şu ellerini! Canının yandığını ben de biliyorum. Suç kimde peki? Ha? Bende mi? Suç hükümette! Bunu kafacığın iyice sok. Dişlerinin çürük içinde olması hükümetin suçu. Canın hükümet yüzünden yanıyor.”

Böylece zavallı hastalar gözlerini kapayıp veya başlarını hafifçe kımıldatıp oturmaya devam ediyorlardı.

Doktor Loachamin hükümetten nefret ederdi. Hangi hükümet olduğu fark etmezdi, hepsinden nefret ederdi. İspanyol bir göçmenin gayrimeşru çocuğuydu ve otoriteye her fırsatta ateş püsküren öfkesi babasına çekmişti; ama gençlik ateşinin sönmesiyle bu nefretin sebepleri yitip gidince anarşi yanlısı tiratları onu sempatik kılan ahlaki bir siğilden farksız hale gelmişti.

Arada bir El Coca'daki petrol rafinerilerinden gelen ve izin almadan hastalarının açık ağızlarının resimlerini çeken arsız gringolara nasıl verip veriştiriyorsa hükümetlere de öyle verip veriştiriyordu.

Azıcık ötede Sucre'nin suratsız mürettebatı, ham muz hevenklerini ve kahve çekirdeği dolu çuvalları tekneye yüklüyordu.

İskelenin diğer yanındaysa biraz önce teknedен boşaltılan kasa kasa biralar ve Frontera marka ateş suyu şişeleri, tuz kutuları ve benzin varillerinden oluşan bir yığın yükseliyordu.

Dişçi çenelere çekidüzen verirken Sucre yeniden yola koyulup Nangaritz Nehri'nin sularını yarararak çok geçmeden Zamora'ya varacak, oradan da tıngır mıngır dört günde El Dorado'daki nehir limanına ulaşacaktı.

Yüzen bir sandıktan pek farkı bulunmayan tekne, elinden tamircilik de gelen kaptanın kararlılığı, mürettebatı oluşturan gürbüz adamların çabası ve eski bir dizel motorun aciz iradesi olmasa şuradan şuraya gidemez, gökyüzünü kaplayan bulutların ilan ettiği yağmur mevsimi bitince köye dönemezdi.

Doktor Rubicundo Loachamín, El Idilio'ya senede iki kez uğradı. Tıpkı köy sakinlerine nadiren mektup getiren postacı gibi; postacının yıpranmış çantasının kenarından belediye başkanına gönderilmiş resmî evraklar ya da hükümet büyüklerinin asık suratlı ve nem yüzünden rengi atmış portreleri görünürdü.

Herkes teknenin gelişini heyecanla beklerdi, çünkü tükenmeye yüz tutmuş tuz, benzin, bira ve ateş suyu stokları yenilenebilecekti. Dişçi'yi gördüklerindeyse yüreklerine su serpilirdi, zira ağızlarında ufalanıp duran takma diş kalıntılarını tükürmekten bıktıklarından Dişçi'nin kardinal kırmızısı bir örtünün üstüne dizdiği takma dişleri denemeye can atarlardı.

Dişçi, hükümete veryansın ederken bir yandan da hastalarının dişetlerine tutunan son diş kalıntılarını temizliyor, sonra da ağızlarını ateş suyuyla çalkalamalarını emrediyordu:

“Hadi bakalım. Bu nasıl oldu?”

“Sıkıyor. Ağzımı kapayamıyorum.”

“Hay içine edeyim, amma narin tiptersiniz be! Bir de şunu dene bakalım.”

“Bol geldi. Hapşırırsam ağızımdan fırlayıp gider.”

“Burada nereden nezle kapacaksın, dümbelek. Aç ağzını.”

Böyle karşılıklı atışıp dursalar da hastalar Dişçi'nin bir dediğini iki etmiyorlardı.

Farklı takma dişleri denedikten sonra en rahatında karar kılıp fiyat konusunda pazarlık ediyorlar, ardından da Dişçi kalan takma dişleri kaynamış klorlu suyla dolu bir tencereye koyarak dezenfekte ediyordu.

Doktor Rubicundo Loachamin'in portatif koltuğu Zamora, Yacuambi ve Nangaritza nehirlerinin kıyısında yaşayanların gözünde başlı başına bir hastane gibiydi.

Halbuki kaidesi ve kenarları beyaza boyalı eski bir berber koltuğundan ibaretti. Sucre'nin kaptanının ve mürettebatının hep birlikte ancak kaldırabildiği portatif koltuk, Dişçi'nin “muayenehanem” dediği bir metrekarelik çatkının üstüne yerleştirilirdi.

“Muayenehanemde benim sözüm geçer ulan! Burada ben ne dersem o olur. Koltuktan kalkınca bana canınızın istediği gibi sövebilirsiniz: dişsöken, ağızbiçen, dildöven... Sonra da kafayı çekmeye bile başlarsınız zaten.”

Sırasını bekleyenlerin yüzlerini müthiş bir keyifsizlik kaplardı. Dişçi'nin kerpeteninin tadına bakanların yüzlerine de benzer ifadeler hâkimdi.

Muayenehanenin yakınında olup da gülümseyebilen yegâne insanlar, biraz ötede çömeldikleri yerden olan biteni izleyen Jibarolardı.

Jibarolar, “Apaçilerin”, yani beyazların âdetlerini benimsedikleri için kendi halkları olan Shuarlar tarafından aşağılık ve yozlaşmış muamelesi gören Yerlilerdi.

Beyaz paçavralara sarınan Jibarolar, İspanyol fatihlerin kendilerine taktığı bu ismi hiç direnmeden kabul etmişlerdi.

Amazon'un en kuytu köşelerini avuçlarının içi gibi bilen, azametli ve onurlu Shuarlar ile El Idilio'nun iskelesinde toplaşıp sadaka olarak bir yudum içki verilmesini bekleyen Jibarolar arasında dağlar kadar fark vardı.

Jibarolar nehirden çıkardıkları taşlarla biledikleri sivri dişlerini göstererek sırıtıyorlardı.

Dişçi onlara, “Sizlere n'oluyor? Ne bakıyorsunuz ulan? Bir gün elbet elime düşeceksiniz, maymunlar sizi!” diye laf atıp duruyordu.

Kendilerine hitap edildiğini fark eden Jibarolar keyifle karşılık veriyorlardı:

“Jibaroların dişler sağlam olmak. Jibarolar çok maymun eti yemek.”

Bazen hastalardan biri kuşları havalandıran bir çığlık koyuveriyor ve bir eliyle Dişçi'nin kerpeteninden kurtulup öbür eliyle palasının kabzasını kavrıyordu.

“Adam gibi dur, dangalak! Canının yandığını ben de biliyorum. Suçun kimde olduğunu biraz önce söyledim. Sakın bana kabadayılık etmeye kalkma! Kımıldamadan otur da taşaklı mısın, değil misin görelim.”

“Aman, Doktor, canımdan can koparıyorsun. İzin ver de bir fırt çekeyim.”

Dişçi, son hastasının da işini gördükten sonra derin bir nefes aldı. Alıcısı çıkmayan takma dişleri kırmızı örtüye sarmaladı ve aletlerini dezenfekte ederken yanından geçen bir Shuar kanosunu fark etti.

Yerli uzun ince kanosunun kı tarafında ayakta durmuş, rahat hareketlerle kürek çekmekteydi. Sucre'ye yanaşıp küreğini iki kez teknenin gövdesine vurdu.

Kaptanın bıkkın suratı teknenin kenarında belirdi. Shuar durmadan tükürerek telaşlı hareketlerle bir şeyler anlatmaya koyuldu.

Dişçi aletlerini kurulamayı bitirip hepsini deri bir çantaya yerleştirdi. Sonra çektiği dişleri biriktirdiği tası alıp dişleri suya döktü.

Kaptan ve Shuar, belediye binasına giderken Dişçi' nin yanından geçtiler.

“Yola çıkmak için beklememiz gerekiyor, Doktor. Bir gringonun ölüsünü getiriyorlar.”

Bu haber Dişçi'nin hiç hoşuna gitmemişti. Sucre külüstür bir tekne olduğundan ham muz ve yarı çürümüş, içi geçmiş kahve dolu çuvallarla yüklü dönüş yolculukları pek rahatsız geçerdi.

Yağmurlar vaktinden önce bastırırsa -ki tekne çeşitli arızalardan dolayı bir hafta gecikmeyle yol aldığından böyle olması kaçınılmaz gibiydi- yükün, yolcuların ve mürettebatın üstüne yelken bezi germek gerekecek, hamakları asacak yer kalmayacak ve bütün bunlara bir de ceset eklenince yolculuğun rahatsızlığı ikiye katlanacaktı.

Dişçi, portatif koltuğunun tekneye çıkarılmasına yardım ettikten sonra iskelenin diğer ucuna kadar yürüdü. Antonio Jos Bolívar Proafío adındaki, pörsümüş bedenine rağmen isim bolluğunun ağırlığı altında ezilmeyen ihtiyar orada onu beklemekteydi.

“Sen hâlâ lmedin mi, Antonio Jos Bolívar?”

İhtiyar cevap vermeden önce başını eğip koltuk altlarını kokladı.

“Görünüşe bakılırsa hayır. Henüz kokuşmamışım. Ya siz?”

“Dişlerin nasıl?”

İhtiyar elini cebine götürerek, “İşte buradalar,” diye karşılık verdi. Cebinden rengi atmış bir mendil çıkarıp takma dişlerini Dişçi'ye gösterdi.

“İyi de niye ağzına takmıyorsun, be adam?”

“Birazdan takacağım. Sadece yemek yerken veya konuşurken kullanıyorum. Öbür zamanlarda ne demeye takıp ömürlerini kısaltayım ki?”

İhtiyar takma dişlerini ağzına takıp dilini şaklattı ve okkalı bir tükürük savurup elindeki Frontera şişesini Dişçi'ye uzattı.

“Bak sen. Durduk yerde bir fırt kazandım.”

“Elbette. Bugün tam yirmi yedi diş, bir sürü de küçük parça çektiniz ama rekorunuzu kıramadınız.”

“Her seferinde hesabımı mı tutuyorsun?”

“Dostlar böyle günler içindir, birbirimizin başarısını kutlamamız lazım. Genç göçmenlerin buralara geldiği eski günlerde işler daha iyiydi, sizce de öyle değil miydi? Hatırlar mısınız, bir dışarlıklı vardı, iddia uğruna bütün dişlerini çektirmişti hani?”

Doktor Rubicundo Loachamin başını hafifçe eğip hafızasını yoklayınca adamın görüntüsü gözünün önüne geldi; pek genç sayılmazdı ve dışarlıklı olduğu kılığından belliydi: Dışarlıklılar tepeden turnağa bembeyaz gezerlerdi ve yalınayakken bile mutlaka gümüş mahmuzlar takarlardı.

Adam muayenehaneye yanında yirmi küsur kişiyle gelmişti. Hepsi zilzuma sarhoştur. Altın arayıcısıydılar ve aynı yerde bir günden fazla kalmazlardı. Yörelilerin “gezginler” adını taktıkları bu adamlar altını nereden bulacaklarını umursamazlardı; nehirde de olabilirdi, başkalarının heybesinde de. Dışarlıklı koltuğa kurulup ebleh bakışlarını Dişçi’ye dikmişti.

“Söyle bakalım.”

“Hepsini çekin gitsin. Birer birer çekin ve hepsini şuraya, masanın üstüne dizin.”

“Aç ağzını.”

Adam söyleneni yapınca Dişçi adamın harap haldeki azıdişlerinin yanı sıra kimi kırık dökük, kimiye sağlam birçok dişi olduğunu görmüştü.

“Çok dişin varmış. Paran bu kadar çekim yapmaya yeter mi?”

Adamın yüzündeki ebleh ifade aniden silinmişti.

“Bakın, Doktor, bu arkadaşlarım sapına kadar erkek olduğumu söylediğimde bana inanmıyorlar. Onlara gıkım çıkmadan bütün dişlerimi birer birer çektireceğimi söyledim, iddiaya girdik; kazanınca sizle ben yarı yarıya bölüşeceğiz.”

Derken gruptakilerden biri, "Dişlerini çekmeye başlar başlamaz altına sıçacaksın ve anneciğim, diye bağıracaksın!" diye bağırmiş ve ötekiler de gür kahkahalarla ona destek vermişlerdi.

“Sen en iyisi biraz daha kafayı çekip düşün. Ben böyle maskaralıklara alet olmam,” demişti Dişçi.

“Bakın, Doktor, bu iddiayı kazanmama engel olursanız bu yanımdakiyle kellenizi keserim.”

Dışarlıklı gözleri parlayarak palasının kabzasını okşamıştı.

Böylece iddiaya kalınan yerden devam edilmişti.

Adam ağzını açmış ve Dişçi yeniden hesaba girişmişti. On beş diş saymış ve sayıyı yüksek sesle söyler söylemez adam takma dişlerin durduğu kırmızı örtünün üstüne yan yana on beş topak altın dizmişti. Çekilen her diş bir topak altın ediyordu; diğerler adamlar da altın topaklarını örtüye dizip bahse tutuşmuşlardı. Beşinci dişten itibaren bahisler ciddi biçimde artmıştı.

Dışarlıklı ilk yedi diş çekilirken gözünü bile kırpmamıştı. Kimseden çıt çıkmıyordu ve sekizinci diş çekilirken meydana gelen kanama adamın ağzını birkaç saniye içinde kanla doldurmuştu. Adam konuşmayı beceremese de elini kaldırıp ara vermek istediğini belirten bir işaret yapmıştı.

Çatkının üstünde kan pıhtısı birikintileri oluşana dek defalarca tükürmüş, sonra da şişeden koca bir firt çekip koltukta oturduğu yerde acıyla kıvranmış ve ne olursa olsun gıkını çıkarmamıştı; sonra tekrardan tükürüp eliyle Dişçi'ye devam edebileceğini işaret etmişti.

Kıyım sona erdiğinde ağzında diş kalmayan ve suratu kulaklarına kadar şişen dışarlıklı, yüzünde tüyler ürperten bir sevinç ifadesiyle kazancını Dişçi'yle bölüşmüştü.

“Evet hatırladım, hey gidi...” diye homurdandı Doktor Loachamin, şişeden koca bir firt çekerek.

Şekerkamışından damıtılmış içki gırtlakını yaktı ve yüzünü ekşiterek şişeyi arkadaşına geri verdi.

Antonio Jos  Bol var, “Hiç yüzünüzü ek itmeyin, Doktor. Bu meret bağırsaklardaki böcekleri öldürür,” diyordu ama cümlesi yarım kaldı.

İki kano kendilerine doğru yakla ıyordu ve kanolardan birinin ucunda sarı ın ve hareketsiz bir erkek kafası görünüyordu.

İkinci Bölüm

Belediyenin tek memuru, köyün en kıdemli yetkilisi ve korku uyandırmayacak kadar uzaklarda bulunan bir iktidarın temsilcisi olan belediye başkanı, sürekli terleyen şişman bir adamdı.

Köylülerin anlattığına göre adam Sucre'den inip toprağa ayak bastığı anda terlemeye başlamış ve o zamandan beri mendilini elinden düşürmeden sabah akşam silindiği için "Babosa" (Sümüklüböcek) diye anılır olmuştu.

Ayrıca söylentilere göre El Idilio'ya gelmeden önce dağlardaki büyük bir şehirde görev yaparken adı bir yolsuzluğa karışınca ceza olarak doğudaki bu unutulmuş köşeye sürülmüştü.

Bütün gün terleyip durur, bir yandan da bira stokunun denetimiyle meşgul olurdu. Stok tükendiğinde hakikatin bütün acımasızlığıyla üstüne çullanacağını bildiğinden makamına kurulup küçük yudumlarla boşalıtığı şişeleri yan yana dizerek gün boyu demlenirdi.

Şansı yaver giderse birası bittiğinde köye uğrayan viski yüklü bir gringoya denk gelirdi. Belediye Başkanı diğer köylüler gibi ateş suyu içmezdi. Frontera içince kâbuslar gördüğünü ve aklının bulandığını söylerdi.

Epey zamandır Yerli bir kadınla birlikte yaşıyor ve kendisine büyü yapmakla suçladığı kadını vahşice dövüyordu. Herkes kadının bir gün isyan edip onu öldürmesini bekliyordu. Hatta bu konuda bahisler bile açılıyordu.

Yedi sene önce köye ayak bastığı andan itibaren herkesin nefretini kazanmıştı.

Geldiği günden beri anlaşılmaz vergiler kesmeye başlamıştı. Hükümetin yok sayıldığı böylesine bir mekânda balık tutmak ve avlanmak için insanlara ehliyet satmaya yeltenmişti. Eyaletlerin hepsinden daha eski olan ormanda çerçöp toplayanlardan intifa hakkı adı altında para toplamaya çalışmıştı. Dahası, yurttaşlık damarının kabardığı bir anda, taşkın davranışlarda buldukları için kesilen cezaları ödemeyi reddeden ayyaşları tıkmak için kamıştan bir baraka yaptırmıştı.

Köylülerin yanından her geçişinde aşağılayıcı bakışlara maruz kalır, terinin her damlası köylülerin nefretini daha da artırırdı.

Halbuki ondan önceki memuru herkes çok severdi. "Yaşa ve yaşat" anlayışını düstur bellemiş bir adamdı. Teknenin düzenli olarak köye uğramasını, postacıyı ve dişçiyi hep ona borçlulardı; ama görevde uzun süre kalamamıştı.

Bir akşam altın arayıcılarından biriyle tartışmış ve iki gün sonra kellesi palayla parçalanmış ve bedeninin yarısı karıncalar tarafından yenmiş halde bulunmuştu.

El Idilio, sınırlara sığmayan ormana sınır koymak isteyen Ekvador hükümetinin otoritesinden tam iki sene yoksun kalmıştı, ta ki devlet yeni bir belediye başkanı atayana kadar.

Belediye Başkanı her pazartesi -pazartesi takıntısı vardı- iskeledeki direklerden birine bayrak çekerdi; ama bir gün bayrak rüzgârın şiddetine kapılıp ormanın derinliklerine uçmuş ve pazartesi yine alelade bir gün oluvermişti.

Belediye Başkanı iskeleye geldi. Mendiliyle yüzünü ve boynunu siliyordu. Mendilini sıktı ve cesedin karaya çıkarılmasını emretti.

Ceset genç denebilecek, en fazla kırk yaşındaki sarışın ve yapılı bir adama aitti.

“Onu nerede buldunuz?”

Shuarlar aralarında bakiştılar, cevap verseler mi vermeseler mi emin değillerdi.

“Bu vahşiler İspanyolca anlamıyorlar mı?” diye homurdandı Belediye Başkanı.

Yerlilerden biri cevap vermeye karar verdi:

“Nehrin yukarısında. Buraya iki gün mesafede.”

“Yarasını gösterin bakayım,” diye emretti Belediye Başkanı.

Öteki yerli cesedin başını kımlıdattı. Sağ gözünü böcekler yemişti, sol gözündeysen hâlâ mavi bir parıltı vardı. Çenesinden sağ omzuna kadar koca bir yarık uzanıyordu. Yarığın içinde damar kalıntıları ve beyaz kurtçuklar görünüyordu.

“Onu siz öldürmüşsünüz.”

Shuarlar irkildiler.

“Hayır. Shuar yok öldürmek.”

“Yalan söylemeyin. Onu palayla haklamışsınız. Gün gibi ortada.”

Terli Belediye Başkanı tabancasını çekti ve şaşkın yerlilere doğrulttu.

“Hayır. Shuar yok öldürmek,” diye tekrarlamaya cüret etti az önceki yerli.

Belediye Başkanı tabancasının sapıyla sert bir darbe indirerek yerliyi susturdu.

Shuar'ın alnında incecik ve kanlı bir çizgi belirmişti.

“Bana hiç böyle zırvalarla gelmeyin. Onu siz öldürdünüz. Yürüyün şimdi. Belediye binasına gidiyoruz, bana onu neden öldürdüğünüzü anlatacaksınız. Kımlıdayın, vahşiler. Kaptan, siz de tutukluları taşımak için tekneyi hazırlayın.”

Sucre'nin kaptanı cevap olarak omuz silkmekle yetindi. Aniden Antonio José Bolívar'ın, “Kusura bakmayın ama yanılıyorsunuz. Bu kesikler palayla yapılmamış,” diyen sesi duyuldu.

Belediye Başkanı öfkeyle mendilini sıktı.

“Sen ne söylüyorsun be?”

“Gördüğümü söylüyorum.”

İhtiyar adam cesedin üstüne eğildi ve kelleyi tutup parmaklarıyla yarayı ikiye ayırdı.

“Et lif lif ayrılmış, görüyor musunuz? Kesin çeneye yakın kısmı daha derin, aşağı indikçe yüzeye yaklaşıyor, görüyor musunuz? Bir tane değil yan yana dört kesik var, görüyor musunuz?”

“Ne demeye getiriyorsun yani?”

“Palayla aynı anda dört kesik atılmaz. Bu bir pençe yarası. Jaguar pençesi. Bu adam yetişkin bir jaguar tarafından öldürülmüş. Yaklaşın. Koklayın.”

Belediye Başkanı mendiliyle ensesini sildi.

“Koklayayım mı? Çürüdüğü dibine girmeden de belli zaten.”

“Eğilin ve koklayın. Ölüden ve kurtlardan korkmanıza gerek yok. Kıyafetlerini, saçlarını koklayın.”

Şişman Belediye Başkanı tiksintisini bastırıp eğildi ve cesedi ürkek bir köpek gibi çekingen bir tavırla, fazla yaklaşmadan kokladı.

“Ne kokuyor?” diye sordu ihtiyar.

Başka meraklılar da yanaşıp cesedi koklamaya koyuldular.

“Bilmiyorum. Nereden bileceğim ki? Kan kokuyor, kurtçuk kokuyor,” dedi Belediye Başkanı aksice.

“Kedi çışı kokuyor” dedi meraklılardan biri.

“Dişi kedi demek daha doğru olur. Büyük bir dişi kedi cesedin üstüne işemiş” diye düzeltti ihtiyar.

“Bu, adamın yerliler tarafından öldürülmediğini kanıtlamaz.”

Belediye Başkanı otoritesini geri kazanmaya çalışsa da köylülerin bütün dikkati Antonio José Bolívar'a çevrilmişti.

İhtiyar yeniden cesedi incelemeye koyuldu.

“Dişi bir jaguar tarafından öldürülmüş. Erkek şayet yaralıysa yakınlarda olmalı. Dişi jaguar adamı öldürmüş, başka hayvanlar kurcalamasın diye üstüne işeyip işaretlemiş ve eşini aramaya gitmiş.”

“Kocakarı masalı bunlar. Bu vahşiler adamı öldürüp üstüne kedi çışı dökmüşler. Sizler de her zırvayı yutuyorsunuz,” dedi Belediye Başkanı.

Yerliler öyle olmadığını anlatmak isteseler de üstlerine çevrilmiş namlu sessiz kalmalarını buyuruyordu.

“İyi de böyle bir şeyi neden yapsınlar ki?” diye araya girdi Dişçi.

“Neden mi? Sorunuz beni şaşırttı, Doktor. Soymak için öldürmüşlerdir. Başka neden olacak? Bu vahşiler yasa masa tanımazlar.”

İhtiyar başını huzursuzca iki yana sallayıp Dişçi'ye baktı. Dişçi Antonio José Bolívar'ın ne istediğini anladı ve ölünün eşyalarını iskele tahtalarının üstüne dizmeye başlayan adama yardım etti.

Bir kol saati, bir pusula, içinde para bulunan bir cüzdan, bir benzinli çakmak, bir avcı bıçağı, ucunda at kafası şeklinde bir madalyon bulunan gümüş bir zincir, ihtiyar, Shuarlardan biriyle kendi dilinde konuştu ve yerli kanoya atlayıp ona yeşil çadır bezinden bir sırt çantası uzattı.

Çantadan saçma fişekleri ve beş adet küçük jaguar kürkü çıktı. Benekli kürklerin boyu yirmi beş santimi geçmezdi. Tuzlanmışlardı ve ceset kadar olmasa da kuvvetli bir koku yayıyorlardı.

“Pekâlâ, efendim, bana kalırsa olay çözülmüştür,” dedi Dişçi.

Belediye Başkanı kan ter içinde Shuarlara, ihtiyara, köylülere ve Dişçi'ye baktı. Ne diyeceğini bilemiyordu.

Yerliler kürkleri görünce aralarında telaşla bir şeyler fısıldaşıp kanolarına atladılar.

“Hop! Ben kararımı verene kadar burada bekleyeceksiniz!” diye buyurdu şişman Belediye Başkanı.

“Bırakın gitsinler. Gitmek için gayet geçerli sebepleri var. Yoksa hâlâ anlamadınız mı?”

İhtiyar, Belediye Başkanı'yla göz göze gelip başını iki yana salladı. Aniden kürklerden birini alıp adama fırlattı ve şişman adam yüzünde tiksinti dolu bir ifadeyle kürkü yakaladı.

“Düşünün, efendim. Bunca yıldır buradasınız ama hiçbir şey öğrenememişsiniz. Düşünün. Orospu çocuğu gringo önce yavruları öldürmüş, sonra da kendinden gayet emin bir şekilde erkeği haklamış. Gökyüzüne bakın, yağmur yaklaşıyor. Sahneyi gözünüzde canlandırın. Dişi, yağmurun ilk haftalarında karnını doyurmak ve yavrularını emzirebilmek için ava çıkmak zorunda kalıyor. Yavrular henüz süttten kesilmediğinden erkek onları korumak için yanlarında kalıyor. Hayvanlar böyle şeyler

yaparlar. Gringo da onları gafil avlıyor. Dişi acıdan delirmiş bir halde dört dönmeye başlıyor. Adamın peşine düşüyor. Gringonun izini sürmekte hiç zorlanmıyor. Bahtsız adamın üstüne bulaşan süt kokusunu takip ediyor. Önceden de insan öldürmüşlüğü var. İnsan kanının tadını ve kokusunu biliyor. Hayvanın küçük beyinde hepimiz yavrularını öldüren katilleriz, ona göre hepimizin kokusu aynı. Shuarların gitmelerine izin verin. Köylerini ve komşularını uyardıkları gerekiyor. Dişi her geçen gün biraz daha kinlenip kuduracak ve köylere dadanıp kan dökecek. İçine sıçtığı gringos! Şu kürklere bakın. Küçücükler, hiçbir işe yaramazlar. Yağmurda ava çıkılır mı hiç? Hem de saçmayla! Bakın kürkler delik deşik olmuş. Anlıyor musunuz? Siz Shuarları suçladınız ama yasaları asıl çiğneyenin gringo olduğu ortaya çıktı. Herif av mevsimi dışında avlandığı yetmiyormuş gibi bir de av yasağı olan hayvanları öldürüyormuş. Silahının nerede olduğunu merak ediyorsanız Shuarlarda olmadığı konusunda sizi temin ederim, çünkü ceset öldüğü yerden çok uzakta bulunmuş olmalı. Bana inanmıyor musunuz? Çizmelerine dikkatle bakın. Topuk kısımları yırtılmış. Bu, dişinin cesedi öldürdükten hemen sonra epey sürüklediği anlamına geliyor. Gömleğin göğüs kısmındaki yırtıklara bakın.

Hayvan adamı sürüklerken dişlerini buraya geçirmiş. Zavallı gringo. Ölürken çok acı çektiği belli. Yarasına bakın. Şahdamarı bir pençe darbesiyle yırtılmış. Dişi fişkırان kanını içerken yarım saat boyunca can çekişmiş olmalı; sonra da, akıllı bir hayvan olduğundan, karıncalar yemesin, diye cesedi nehrin kıyısına kadar sürüklemiş. Orada üstüne işeyerek onu işaretlemiş ve erkek kediye aramaya çıktığında Shuarlar cesedi bulmuşlar. Gitmelerine izin verin ve nehir kıyısında kamp kurmuş altın arayıcılarını uyardıklarını söyleyin. Acıdan gözü dönmüş bir jaguar kafa kafaya vermiş yirmi tane katilden daha tehlikelidir.”

Belediye Başkanı hiçbir şey söylemedi ve El Dorado'daki polis karakoluna göndereceği raporu yazmak üzere yanlarından ayrıldı.

Hava gittikçe ısınıyor, iyice bunaltıcı bir hale geliyordu. Lanet bir zar gibi cilde yapışıyor, fırtına öncesi sessizliği ormandan köye taşıyordu. Gökyüzünün kapakları çok geçmeden açılacaktı.

Belediye binasından yavaşça basılan daktilo tuşlarının tıkırtısı yükselirken iki adam iskelede bırakılan cesedi taşıyacak tabutu inşa ediyorlardı.

Sucre'nin kaptanı bozaran gökyüzüne bakarak söverken bir yandan da ölüye veriştiriyordu. Pek işe yaramayacağını bilse de tabutun içine bir tabaka tuz serdi.

Aslında yapması gereken şey, ormanda ölen herkese yapılan, alışılmış bir uygulamaydı ve saçma yasaların aksi yöndeki ısrarına karşın ormandaki yerleşimlerde geçerli olan buydu: Cesedi gırtlığından kasığına kadar yarıp bağırsakları dışarı çıkarması ve içini tuzla doldurması gerekirdi. Böylece ceset yolculuk bitene dek fazla çürümeden durabilirdi. Ama bu ceset suç işlemiş bir gringoya ait olduğundan onu şehre tek parça halinde, içi kurtlar tarafından kemirilirken götürmek gerekiyordu ve tekmeden inene kadar leş kokulu bir kemik torbasına dönüşecekti.

Dişçi ve ihtiyar iskeledeki gaz tüplerine oturup akan nehri izlemeye koyuldular. Arada bir Frontera şişesinden birer fırt çekip nemin etkisiyle sönmeyen diye kalın kâğıtlara sardıkları sigaralarını tütürdüler.

“Vay anasını, Antonio José Bolívar, Belediye Başkanı karşında dut yemiş bülbüle döndü! Dedektiflikten anladığını hiç bilmezdim. Adamı herkesin önünde rezil ettin. Hak etmişti zaten. Umarım günün birinde ensesine bir Jibaro dartı yer.”

“Bir gün karısı tarafından öldürülecek. Kadın adama kin besliyor ama henüz yeterince dolmuş değil. Bu işler vakit alır.”

“Ha, ölümdü cesetti derken neredeyse unutacaktım, sana iki kitap getirdim.”

İhtiyarın gözleri parladı.

“Aşk romanları mı?”

Dişçi başını evet anlamında salladı.

Antonio José Bolívar Proano, aşk romanlarına meraklıydı ve Dişçi her gelişinde ona birkaç kitap getirirdi.

“Hüzünlü romanlar mı?” diye sordu ihtiyar.

“Hem de hüngür hüngür ağlatacak türden” diye temin etti Dişçi.

“Karakterler birbirlerine samimi olarak âşıklar mı?”

“Olmazlar mı, sırılsıklam âşıklar.”

“Çok acı çekiyorlar mı?”

“Acıdan neredeyse gözleri kararıyor,” diye karşılık verdi Dişçi.

Oysa Doktor Rubicundo Loachamin bu kitapları asla okumazdı.

İhtiyar, çileler, bahtsız aşklar ve mutlu sonlar içeren romanları tercih ettiğini söyleyip Dişçi'den kendisine kitap getirmesini rica ettiği anda adam bu isteği yerine getirirken oldukça zorlanacağını hissetmişti.

Guayaquirdaki bir kitapçıya girip, “Bana hüzünlü mü hüzünlü bir roman verin, içinde bolca aşk acısı barındırsın ve mutlu bir sonla bitsin,” dediğinde kendisiyle dalga geçileceğini düşünmüştü. Onu yaşlı bir nonoş zannedeceklerdi. Derken aradığı çözümü beklenmedik bir biçimde rıhtımdaki kerhanelerden birinde bulmuştu.

Dişçi siyah kadınlardan hoşlanırdı; bunun birinci sebebi siyah kadınların nakavt olmuş boksörleri bile kaldırmaya yetecek laflar etmeleri, ikinci sebebiyse yatakta terlememeleriydi.

Bir akşam Josefina adlı ipeksi tenli bir Esmeraldas’ lıyla oynaşırken komodinin üstüne dizilmiş bir yığın kitap görmüştü.

“Okumayı seviyor musun?” diye sormuştu.

“Evet. Ama çok yavaş okuyorum,” demişti kadın.

“Peki en çok hangi tür kitaplardan hoşlanıyorsun?”

“Aşk romanlarından,” diye karşılık vermişti Josefina. Antonio José Bolívar ile aynı zevki paylaşıyordu demek.

O akşamdan itibaren Josefina, Dişçi’ye arkadaşlık etmekle kalmayacak, edebiyat eleştirmenliğine de soyunacaktı. Kadının altı ayda bir seçeceği, kendi kanaatine büyük acılar uyandıran romanları Antonio José Bolívar Proano daha sonra Nangaritza Nehri’nin kıyısındaki barakasında tek başına okuyacaktı.

İhtiyar, Dişçi'nin verdiği kitapları alıp kapaklarını inceledi ve beğenisini dile getirdi.

Tam bu sırada tabut güverteye çıkarılmaktaydı ve Belediye Başkanı işi denetlemek için iskeleye dönmüştü. Dişçi'yi görünce adamlardan birini yanına çağırıp bir mesaj gönderdi.

“Belediye Başkanı vergileri unutmanızı söylüyor.”

Dişçi önceden hazırladığı banknotları adama verdi: “Al bakalım, yetti mi? Söyle ona, iyi bir vatandaş olduğumu unutmasın.”

Adam Belediye Başkanı'nın yanına dönünce şişko paraları alıp cebine attı ve elini kaldırıp Dişçi'yi selamladı.

“Benim paramı da bu vergi hikâyesiyle zorla aldı,” diye yorumda bulundu ihtiyar.

“Bizi lokma lokma tüketiyorlar. Hükümetler, vatandaşlardan hain dişleriyle kopardıkları lokmalar sayesinde ayakta kalıyorlar. Neyse ki bize dadanan itin boyu küçük.”

Yorulmak nedir bilmeden gündüz gece akan yeşil nehri izleyerek sigaralarını tütürüp birkaç firt daha çektiler.

“Seni dalgın gördüm, Antonio José Bolívar. Anlat bakalım.”

“Haklısınız. Bu olanlar hiç hoşuma gitmiyor. Babosa'nın hayvanın peşine düşeceğine ve beni de çağıracağına eminim. Bu hiç hoşuma gitmiyor. Cesedin yarasını gördünüz mü? Müthiş bir yara. Oldukça iri bir hayvan olsa gerek; tırnakları da en az beş santimetre boyundadır. Böyle bir hayvan ne kadar aç kalırsa kalsın zayıf düşmez. Ayrıca yağmurlar bastırmak üzere. Yağmur izleri silecek ve hayvan aç kaldıkça daha da kurnazlaşacak.”

“Av kafilesine katılmayı reddedebilirsin. Böyle maceralar için fazla yaşlısın.”

“Size öyle geliyor. Bazen yeniden evlenesim geliyor. Bir gün kalkıp sizden nikâh şahidim olmanızı istersem hiç şaşırmayın.”

“Laf aramızda, yaşın kaç, Antonio José Bolívar?”

“Yaşım çok. Resmî belgelere göre altmış küsur yaşındayım; ama yürümeye başladıktan çok sonra nüfusa geçirildiğimi hesaba katarsanız yetmişe yakın olmalıyım.”

Sucre'nin çanı gitme vaktinin geldiğini haber vererek çınlayınca mecburen vedalaştılar.

İhtiyar, tekne nehrin kıvrımında gözden kaybolana dek iskeleden ayrılmadı. Sonra o gün başka kimseyle konuşmayacağına kanaat getirerek takma dişlerini çıkarıp mendiline sardı ve kitaplarını göğsüne bastırarak barakasına döndü.

Üçüncü Bölüm

Antonio José Bolívar Proano, okur ama yazamazdı.

Resmî belgeler imzalaması gerektiğinde, örneğin seçimler sırasında, ismini çiziktirmeyi beceriyordu; ama böyle durumlar öyle nadir denk gelirdi ki, ismini en son ne zaman yazdığını hatırlamıyordu bile.

Yavaş yavaş, heceleri sabırla birleştirerek, tatlarını damağında hissediyormuşçasına keyifle fisıldayarak okur, sözcüklerin tamamına hâkim olunca yüksek sesle tekrarları. Sonra cümlelerin tamamını da aynı şekilde tekrarlar, sayfalara yedirilmiş duygu ve fikirleri bu sayede özümserdi.

Özellikle hoşuna giden kısımları defalarca, insan lisanının ne kadar latif olduğunu keşfedebilmek amacıyla gerekli gördüğü miktarda tekrarları.

Büyüteç yardımıyla okurdu ve en sevdiği ikinci eşyası büyüteciydi. Birinci sıradaysa takma dişleri vardı.

Sahip olduğu tek tük eşyayı kamıştan yapılmış on küsur metre karelik barakasına özenle yerleştirilmişti; hintkenevirinden örülmüş hamağı, gazyağı ocağı ve normalden bir hayli yüksek masası buradaydı. Masası yüksekti çünkü sırtındaki ağrıları ilk hissettiğinde senelerin omuzlarını çökerttiğini anlamış ve oturmaktan mümkün olduğunca kaçınmaya karar vermişti. Böylece ayakta yemek yerken ve aşk romanları okurken kullandığı uzun bacaklı masasını inşa etmişti.

Barakanın samandan bir çatısı ve nehre bakan bir penceresi vardı. Masası işte bu pencerenin önünde duruyordu.

Kapının yanında paçavradan bozma bir havlu asılıydı, biraz ötesindeyse senede iki kez yenilenen bir kalıp sabun duruyordu. Kesif bir biçimde içyağı kokmasına rağmen iyi bir sabundu ve çamaşırları, bulaşıkları, çanakları, saç ve vücudu mis gibi temizlerdi.

Hamağın ayakucuna denk gelen duvarda genç bir çiftin, dağlı bir sanatçı tarafından rötuşlanmış resmi asılıydı.

Resimdeki adamın, yani Antonio José Bolívar Proano'nun üstünde dar bir mavi takım elbise, beyaz bir gömlek ve ressamın hayallerinden başka bir yerde var olmayan çizgili bir kravat vardı.

Kadın, yani Dolores Encarnación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo'nun üstündeysen sahiden var olmakla kalmayıp kimi hafızaların (yalnızlık böceklerinin de yuva kurduğu) inatçı köşelerinde varlıklarını sürdüren elbiseler vardı.

Başındaki mavi kadife şal, gür bir vadi gibi ortadan ayrılmış ve geriye doğru taranmış siyah saçlarının parlaklığını kısmen gizleyerek kadına vakur bir hava katıyordu. Kulaklarında halka şeklinde altın küpeler, gerdanındaysa yine altından sıra sıra kolyeler asılıydı.

Resmin alt kısmında kadının Otavalo yöresine özgü, incecik işlenmiş bluzu, onun biraz yukarısındaysa gülümseyen kadının küçük kırmızı ağzı görünüyordu.

Imbabura Yanardağının yamacındaki bir dağ köyü olan San Luis'te çocukken tanışmışlardı. Nişanlandırıldıklarında on üç yaşındaydılar; iki sene sonraysa henüz reşit değilken tertiplenen ve kendilerine birkaç boy büyük gelen bir maceraya atıldıklarını fark edip ürkmesinler diye kendi

katılımları olmadan gerçekleştirilen bir düğünün sonucunda evlenmişlerdi.

Çocuklar evliliklerinin ilk üç senesinde kızın babasının evinde oturmuşlardı. İhtiyar mı ihtiyar bir dul olan adam, kendisine bakmaları ve dua etmeleri karşılığında onlara kol kanat germeye razı olmuştu.

İhtiyar ölüp onlara miras olarak aile geçindirmeye yetmeyecek büyüklükte bir arazinin yanı sıra, cenaze masrafları yüzünden aç kalıp telef olan birkaç evcil hayvan bıraktığında on dokuz yaşındaydılar.

Zaman akıp geçiyordu. Adam hem kendi arazisini ekip biçiyor hem de başkalarının arazilerinde çalışıyordu. Kıt kanaat geçiniyorlardı ve masrafların ardından ellerinde adamdan ziyade Dolores Encamación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo'yu hedef alan fesat eleştirilerden başka bir şey kalmıyordu.

Kadın hamile kalamıyordu. Nefret uyandıran bir istikrarla her ay âdet görüyor ve her âdet döneminin ardından çevresindekiler tarafından biraz daha dışlanıyordu.

“Doğuştan kısırımış” diyordu kimi kocakarılar.

“Ben ilk kanamasını gördüm, içinde kurbağa larvaları geziniyordu” diyordu bir başkası.

“İçi ölmüş. Böyle bir kadın neye yarar?” diye yorumlar yapıyorlardı.

Antonio José Bolívar Proaño, onu teselli etmeye çabalıyordu ve birlikte şifacıların kapılarını aşındırıyorlar, doğurganlığı artırıcı ot ve merhemlerin her türlüünü deniyorlardı.

Ama nafileydi. Kadın her ay utanç dolu akıntısı geldiğinde evin en kuytu köşelerine saklanır olmuştu.

Tam dağlardan ayrılmayı düşündüklerinde çevrelerindeki adama yüz kızartıcı bir çözüm önermişlerdi:

“Belki de sorun sendedir. Karını San Luis şenliklerinde yalnız bırakman lazım.”

Kadını haziranda şenliklere götürecekler, onu eğlencelere ve papazın mekândan ayrılmasını takip eden içkili cümbüşe katılmaya zorlayacaklardı. Sonrasındaysa “sek” içildiğinde samanlıkları seyran etmesiyle ünlü ateş suyunun etkisiyle kuytu köşelere çekilip halvet olacaklardı.

Antonio José Bolívar Proaño, bir karnaval çocuğuna babalık etme fikrini en başından reddetmişti. Ayrıca Amazon'da yeni bir yerleşim bölgesinin kurulacağı kulağına çalınmıştı. Hükümet, Peru ile ihtilaf yaratan topraklara yerleşenlere geniş araziler ve uzman yardımı sağlama sözü veriyordu. Belli mi olurdu, hava değişimi ikisinden birinden kaynaklanan tuhaflığı iyileştirmeye yarayabilirdi.

San Luis şenliklerinden kısa bir süre önce az sayıdaki eşyalarını toparlayıp evlerine kilit vurarak yola koyulmuşlardı.

El Dorado'daki nehir limanına ulaşmaları iki haftalarını almıştı. Yolun bir bölümünü otobüsle, bir bölümünü kamyonla, kalanınıysa tabana kuvvet kat etmişlerdi. Yerlilerin Atahualpa'nın ebedi yasını tutmak için ısrarla karalara büründüğü Zamora veya Loja gibi tuhaf âdetlere sahip kasabalardan geçmişlerdi.

Kanoyla, hareketsizlikten elleri ayakları uyuşmuş halde bir hafta daha yol kat ettikten sonra nehrin kıvrımlarından birinde karaya ayak basmışlardı. Etraftaki tek yapı, çinko damlı bir barakaydı. Hem atölye hem de tohum ve alet dükkânı olarak kullanılan bu baraka aynı zamanda yeni gelen yerleşimcilerin de barınağıydı. El Idilio işte burasıydı.

Kısa süren bir formalitenin ardından ellerine yerleşimci olduklarını belgeleyen, şatafatlı bir

biçimde mühürlenmiş bir kâğıt tutuşturulmuştu. Böylece kendilerine vahşi ormandaki iki hektarlık bir arazi, birer çift pala ve kürek, ekin bitlerinin dadandığı birkaç çuval tohum ve asla gelmeyecek olan uzman yardımı sözü verilmiş oluyordu.

Adam ve kadın elbirliğiyle iğreti bir baraka inşa etmeye koyulmuşlar, ardından da ormanlık araziye temizlemeye girişmişlerdi. Şafak vaktinden günbatımına kadar çalışıp didinerek bir ağacı ve birkaç sarmaşıkla bitkiyi yerlerinden sökmüşler ama ertesi gün şafak söktüğünde bitkilerin intikam alırcasına bir şevkle yeniden büyüdüğünü görmüşlerdi.

Yağmur mevsimlerinden ilki gelip çattığında erzakları tükenmişti ve ne yapacaklarını bilmez haldeydiler. Kimi yerleşimciler eski tüfeklerle silahlanmıştı, fakat ormandaki hayvanlar hızlı ve kurnazdı. Nehirdeki balıkları bile bir türlü yakalanmıyor, üstelik onlarla dalga geçercesine önlerinde sıçrayıp duruyorlardı.

Yağmurların ve aşına olmadıkları kadar şiddetli fırtınaların merhametine kalan bu insanlar, bir mucize beklemeye mahkûm edildiklerinin bilincinde, ümitsizlik içinde kıvranıyor, ağaç gövdelerini ve şişmiş hayvan leşlerini sürükleyerek akan nehrin durmak bilmez yükselişini kaygıyla izliyorlardı.

Derken yerleşimciler arasında ilk ölümler gerçekleşmişti. Kimileri tanımadıkları meyvelerden zehirlenerek, kimileri aniden şiddetle ateşlenerek, kimileriye boalar tarafından önce sarmalanıp ezilerek, sonraysa yutulup uzun ve dehşetengiz bir hazım sürecine sokularak hayvanın göbeğindeki birer şişliğe dönüşmüşlerdi.

Herkes şaşkına dönmüştü; barakalarını yerle bir etmek istercesine tehditkâr bir şiddetle yağın yağmura karşı faydasız bir savaş veriyorlardı; sağanaklar her durakladığında tükenmek bilmeyen bir gaddarlıkla üstlerine saldıran, vücutlarını tepeden tırnağa sızlatan, derilerini ısırarak, kanlarını emen, alev alev yanan kızarıklıklarla kaplı ciltlerin altına larvalarını bırakan sivrisineklere karşı; yeşillikler arasındaki özgürlüklerine ulaşmak için ışığı takip ederek irinli yaralar açarak dışarı çıkan larvalara karşı; ormanda fırsat kollayarak gezinip çıkardıkları tüyler ürperten seslerle uykularını kaçıran vahşi hayvanlara karşı acizce mücadele ediyorlardı, ta ki yarı çıplak, yüzleri roku ağacından elde ettikleri özle boyalı, başları ve kollarıysa rengârenk takılarla süslü adamlar ortaya çıkana dek.

Bunlar Shuar yerlileriydi; yerleşimcilerin haline acımış ve onlara yardım eli uzatmaya gelmişlerdi.

Yerleşimciler avlanmayı, balık tutmayı, fırtınalara dayanıklı sağlam barakalar inşa etmeyi, yenilebilir meyveleri zehirlilerden ayırt etmeyi, en önemlisi de ormanla uyum içinde yaşamayı hep onlardan öğrenmişlerdi.

Yağmur mevsimi geçince Shuarlar ormanı temizleyip ekim alanı açan yerleşimcilere yardım etmişler, bir yandan da bunun fayda etmeyeceği konusunda onları uyarmışlardı.

Yerlilerin tüm uyarılarına rağmen yerleşimciler tohumlarını ekmişler ve toprağın verimsiz olduğunu çok geçmeden anlamışlardı. Bitkiler aralıksız yağın yağmurlar yüzünden gerekli besini alamıyor, ya serpilemeyip solarak ya da böcekler tarafından kemirilerek ölüp gidiyordu.

Bir sonraki yağmur mevsimi gelip çattığında yerleşimcilerin canlarını dişlerine katarak ettikleri tarlalar ilk sağanaklarla birlikte dağılıp yerle bir olmuştu.

Dolores Encarnación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo, ikinci senelerinde daha fazla dayanamamış ve bedenini iliklerine kadar kurutan bir sıtmaya kapılıp ateşler içinde kıvranarak can vermişti.

Antonio José Bolívar Proaño, dağdaki köyüne dönemeyeceğini biliyordu. Yoksul hemşerileri her şeyi bağışlamaya hazır olsalar da başarısızlığa tahammülleri yoktu.

Adam anılardan başka dostunun olmadığı ormanda kalmaya mecburdu. Bu lanetli mekândan, aşkı ve rüyalarını elinden alan bu yeşil cehennemden intikam almak istiyordu. Bir yangının Amazon’u koca bir alev topuna dönüştüreceğini hayal ediyordu.

Hissettiği acizliğin sonucunda ormanı ondan nefret edebilecek kadar iyi tanımadığını fark etmişti.

Yerlilerle birlikte avlana avlana Shuar dilini öğrenmişti. Tapirleri, dağfarelerini, pekarileri, kapibaraları, etleri lezzetli mi lezzetli küçük yabandomuzlarını, maymunları, kuşları ve sürüngenleri avlıyorlardı. Sessiz ve etkili bir silah olan üfleme borusuyla dart atarak avlanmayı ve süratli balıkları mızrakla yakalamayı öğrenmişti.

Yerliler sayesinde Katolik köylülere özgü namus düşkünlüğünü bir kenara bırakmıştı. Yarı çıplak geziyor, kendisine deli muamelesi yapan yeni yerleşimcilerle iletişim kurmaktan kaçınıyordu.

O zamana dek özgürlük denen sözcüğe hiç kafa yormayan Antonio José Bolívar Proano, ormandaki özgürlüğünün tadını doya doya çıkarıyordu. Nefretini ne kadar canlı tutmaya çalışsa da bu dünyadan keyif almadan edemiyordu; böylece sınırları ve efendileri olmayan bu mekânın çağrılarına teslim olmuş ve nefretini unutmuştu.

Karnı acıktıkça besleniyordu. Meyvelerin en lezzetlilerini seçiyor, yakaladığı balıkların sağlıksız görünenlerini serbest bırakıyor, ormanda kovaladığı hayvanları dartıyla vurur vurmaz iştahı kaçıyor.

Hava kararınca canı yalnız kalmak isterse ters çevirdiği bir kanonun altına kıvrılıyor, arkadaşlarıyla birlikte olmak isterse de Shuarların yanına gidiyordu.

Yerliler onu memnuniyetle misafir ediyorlardı. Yemeklerini, sarma sigaralarını onunla paylaşıyor, üç direğin arasında yaktıkları sönmek bilmez ateşe devamlı tükürerek saatlerce sohbet ediyorlardı.

“Bizler nasılız?” diye sorarlardı ona.

“Maymunlar gibi şirin, sarhoş papağanlar gibi konuşkan, iblisler gibi gürültücüsünüz.”

Shuarlar bu benzetmeleri duyunca kahkahayı basar, memnuniyetlerini belirtmek için yüksek sesle osurlardı.

“Geldiğin yer nasıl?”

“Soğuk; sabah akşam buz gibidir. Yünlü uzun pançolar ve geniş kenarlı şapkalar kullanmak gerekir.”

“Bu yüzden leş gibi kokuyorsunuz. Sıçarken pançonuza bulaştırıyorsunuz.”

“Hayır. Yani bazen bulaşabilir. Orada hava soğuk olduğundan sizler gibi canımız her istediğinde yıkanamıyoruz.”

“Maymunlarınız da panço giyerler mi?”

“Dağlarda maymun yoktur. Pekari de yoktur. Dağlılar ava çıkmaz.”

“Ne yerler peki?”

“Ne bulurlarsa onu yerler; patates, mısır, şenlikler sırasında belki bir domuz veya tavuk ya da pazar kurulduysa birkaç fare...”

“Avlanmıyorlarsa bütün gün ne yaparlar peki?”

“Çalışırlar. Gündoğumundan günbatımına kadar.”

“Amma salaklarmış!” derlerdi Shuarlar hep bir ağızdan.

Orada geçirdiği beş yılın sonunda ormandan bir daha asla ayrılmayacağını anlamıştı. Ona bu mesajı verense bir çift zehirli diş olmuştu.

Shuarlardan ormanda ayaklarını yere sağlam basarak ilerlemeyi, gözlerini dört açmayı ve en ufak çıtırtıyı bile duyabilecek şekilde dikkat kesilmeyi ve bunları yaparken palasını devamlı savurmayı öğrenmişti. O gün ise, topladığı meyveleri daha rahat taşıyabilmek için boş bulunup palasını yere saplama ve yükünü dengeledikten sonra palasını almak için kolunu uzattığında bir mızrak yılanının dişlerini sağ bileğine saplayıp yakıcı zehrini içine akıttığını hissetmişti.

Bir metre uzunluğundaki kaypak sürüngenin uzaklaşmak için kıvıldandığını görmüş ve hemen harekete geçmişti. Saldırıya uğrayan eliyle palasını kapıp havaya kaldırmış ve gözleri zehrin etkisiyle buğulanana dek hayvanı dilim dilim doğramıştı.

Zemini eliyle yoklayarak yılanın başını bulmuş ve yaşamın bedeninden çekildiğini hissederek yakındaki bir Shuar köyüne doğru seğirtmişti.

Yerliler adamın düşe kalka yanlarına geldiğini görmüşlerdi. Konuşamıyordu, çünkü dili de kolları, bacakları ve bedeninin geri kalanı gibi aşırı derecede şişmişti. Her an çatlayacak gibi bir hali vardı; ama bilincini kaybetmeden önce yılanın başını yerlilere göstermeyi başarmıştı.

Günler sonra uyandığında vücudu halen şişti ve ateşlenmesi geçince tepeden tırnağa titremeye başlamıştı.

Shuar kabilesinin büyücülerinden biri yavaş bir iyileşme sürecinin ardından onu sağlığına kavuşturmuştu.

Çeşitli bitkilerden yapılan iksirler sayesinde zehrin acısı hafiflemişti. Soğuk kül banyoları ateşini düşürmüş ve kâbuslarını yatıştırmıştı. Maymun beyni, karaciğeri ve böbreğinden oluşan bir perhiz sayesinde üç haftanın sonunda ayağa kalkabilmişti.

Yerliler nekahet dönemi geçmeden köyden ayrılmasına izin vermemişler ve köyün kadınları tedavi tamamlanana dek adamı özenle yıkamışlardı.

“İçinde hâlâ zehir var. Zehrin büyük kısmını dışarı atmalı ve içinde sadece yeniden ısırılınca seni koruyabilecek kadar zehir bırakmalısın.”

Onu iştene dek sulu meyveler yedirmişler ve bitki özleriyle iksirler içmeye zorlamışlardı.

Shuarlar adamın tamamen iyileştiğini görünce onu armağanlara boğmuşlardı. Ona yeni bir üfleme borusu, bir sürü dart, nehir incilerinden yapılmış bir kolye, tukan tüyünden yapılmış bir saç bandı hediye etmişlerdi; genelde skarabelerin veya ağaçların sarkık başakları arasında gizlenen ve insanlar ormandaki bir açıklığa geldiklerini sansınlar diye yıldız gibi parıldayarak insanların kafasını karıştıran küçük, şakacı ve şımarık tanrılar tarafından belirlenen bir kabul sınavını geçtiğini idrak edene dek onu alkışlamışlardı.

Onu şereflendirmek için bedenini boa gibi yanardöner renklere boyayıp birlikte dans etmeye davet etmişlerdi.

Mızrak yılanları tarafından ısırılıp sağ kalmayı başarabilmiş sayılı insanlardan oluşunu kutlamak için bir Yılan Şenliği düzenlenmek şarttı.

Kutlamanın sonunda *natema* adı verilen, kaynatılmış *ayahuasca* kökleriyle hazırlanan ve sanrılara yol açan tatlı içkinin ilk kez tadına bakmıştı. Sanrılarla dolu rüyasında, ebediyen değişim içinde olan bu mekânların ayrılmaz bir parçası olduğunu, bu uçsuz bucaksız yeşil bedeninin ortasında bir tüy kadar önemsiz olduğunu görmüştü, düşünceleri ve hisleri Shuarlarınkinden farksızdı; derken birden usta bir

avcı gibi kuşanmış halde tarif edilmesi güç bir hayvanın, şekilsiz ve boyutsuz, kokusuz ve sessiz olmasına rağmen sapsarı parlak gözlere sahip bir hayvanın izini sürdüğünü görmüştü.

Çözülmesi imkânsız bir işaret ona burada kalmasını emretmiş, o da emre itaat etmişti.

Çok geçmeden Nushino adlı bir dost edinmişti. O da kendisi gibi uzaklardan gelmişti. Anlattıklarına bakılırsa Maranön Nehri'ne dökülen ırmakların arasındaki bölgede doğup büyümüştü. Nushino, köye ilk geldiğinde sırtında bir mermi yarası vardı. Mermi, medeniyet getirmek iddiasıyla ormanda sefere çıkmış Perulu askerlere aitti. Nereye gittiğini bilmeden perişan halde günlerce kürek çeken Nushino, karaya ayak bastığında bilincini ve bedenindeki kanın neredeyse tamamını kaybetmiş haldeydi.

Sumbi Shuarları onu iyileştirmişler ve köyde kalmasına izin vermişlerdi, çünkü kan kardeşliği böyle yapmalarını gerektiriyordu.

İki adam birlikte ormanın dört bir yanını dolaşırlardı. Nushino kuvvetli bir adamdı. İnce denebilecek beli ve geniş omuzları sayesinde nehirdeki yunuslarla aşık atardı. Ayrıca gülümsemesi asla eksik olmazdı.

Büyük bir avın peşine düştüklerinde hayvanın bıraktığı dışkıların rengini dikkate alırlardı, hayvanın yakında olduğuna emin olduklarıdaysa Antonio José Bolívar bir açıklıkta bekler, Nushino da hayvanı ürküterek zehirli dartı hazır halde bekleyen dostuna doğru koşmasını sağlardı.

Bazen yerleşimciler için pekari avlar ve kazandıkları parayla ormanda yapabilecekleri başka bir şey olmadığından yeni bir pala veya bir çuval tuz satın alırlardı.

Dostu Nushino ile avlanmadığı zamanlarda zehirli yılanların peşine düşerdi.

Çaldığı tiz ıslıkla şaşırttığı yılanlara iyice yaklaşır ve hayvanlar daha ne olduğunu anlayamadan birden önlerinde belirirdi. Sonra koluyla sürüngenin hareketlerini taklit ederek hayvanın kafasını daha da karıştırdı. Yılan çok geçmeden hipnotize olur ve adamın hareketlerini tekrarlamaya başlardı. Adam bu esnada diğer kolunu kendinden emin bir biçimde öne doğru uzatırdı. Boynunu sımsıkı kavradığı şaşkın yılanın dişlerini boş bir balka-bağının kenarına gömerek hayvanın bütün zehrini damla damla balkabağının içine akıttırdı.

Zehrin son damlası da akınca yılan nefret etmeye dermanı kalmamış ya da nefretinin faydasız olduğunu anlamışçasına kaslarını gevşetir ve Antonio José Bolívar onu küçümser bir tavırla yerdeki yaprakların üstüne fırlatırdı.

Zehir iyi para ediyordu. Yılan zehrine karşı panzehir üreten bir laboratuvarın temsilcisi ölüm dolu şişecikleri satın almak için yılda iki kez köye uğruyordu.

Birkaç kez yılan adamdan daha hızlı davranmış olsa da bunun pek önemi yoktu. Vücudu bir kurbağa gibi şişse ve birkaç gün ateşlenip bilincini kaybetse de çok geçmeden sağlığına kavuşuyordu. Zehre karşı bağışıklık kazanmıştı ve yerleşimcilerin arasında yara izleriyle kaplı kollarını gururla göstere göstere dolaşmaya bayılırdı.

Ormanda yaşamak vücudunu en ufak ayrıntısına kadar şekillendirmişti. Vahşi kediler gibi kuvvetlenip kas bağlamış ve aradan geçen yıllar bu kasları daha da güçlendirmişti. Ormanı Shuarlar kadar iyi tanıyordu. İz sürme konusunda Shuarlardan aşağı kalmıyordu. Shuarlar kadar iyi yüzüyordu. Onlardan biri gibi olsa da neticede onlardan biri değildi.

Vakti geldiğinde aralarından ayrılması gerekeceği için -söylediklerine göre- onlardan biri olmaması daha iyiydi. Onu görmek ve konuk etmek hoşlarına gidiyordu; ama yokluğunu hissetmekten, onunla konuşamaktan ve yeniden ortaya çıktığında yüreklerinin hoplamasından da ayrıca

hoşlanıyorlardı.

Yağmurlu ve bereketli mevsimler birbirleri ardına geçip gittiler. Mevsimler geçtikçe adam da yerli halkın âdetlerine ve sırlarına aşına oldu. Onurlu savaşçılar olarak öldürülen düşmanların küçültülen kafalarına yapılan günlük adak ayinlerine katılıyor, kendilerine bahşedilen yiğitlikten dolayı duydukları şükranı ve daimi barış dileklerini *anent* denilen şiirler vasıtasıyla dile getiren yerlilere eşlik ediyordu.

“Ayrılık” vakitlerinin geldiğine karar veren kabilenin ihtiyarlarının düzenlediği bir ziyafete bile katılmıştı. İhtiyarlar *chicha* adlı mısır içkisinin ve *natemanın* etkisiyle kâh uyuklayıp kâh kendilerine vaat edilen müstakbel yaşamların kapılarını açan keyifli sanrılar görürlerken onları ötedeki bir barakaya kadar taşımış ve vücutlarını *chonta* palmyesinden elde edilen tatlı mı tatlı balla kaplamıştı.

Ertesi gün artık balık, kelebek veya bilge hayvanların şeklini alarak ve bu yeni yaşamları selamlayan *anent*’ler söyleyerek *anango* karıncalarının doymak bilmez ağızlarında diğer yaşamlara taşınan ihtiyarların beyaz ve tertemiz kemikleriyle gerekliliğini yitirmiş dünyevi varlıklarını toparlamaya yardımcı olmuştu.

Shuarlar arasında geçirdiği süre boyunca aşkı duyumsamak için aşk romanları okuma ihtiyacı hissetmemişti.

Onlardan biri olmadığı için Yerli bir kadınla evlenmesi mümkün değildi. Ama onlar gibi olduğu için kendisini konuk eden Shuarlar yağmur mevsimi boyunca ırklarından ve yuvalarından duydukları gururun da etkisiyle aralarından bir kadını yalvar yakar ona sunmuşlardı.

Kadın onu nehrin kıyısına götürürdü. Orada *anent*’ler söyleyerek onu yıkar, süsler ve hoş kokular sürerdi. Sonra barakaya çekilirler ve yerdeki hasırın üstünde, vücutlarını ısıtan küçük bir ateşin yanı başında ayaklarını havaya dikip durmaksızın *anent*’ler mırıldanarak oynaşırlardı. Genizden söylenen bu *anent*’ler bedenlerinin güzelliğini betimler ve bu betimlemenin sihri aldıkları keyfi daha da artırarak onları iyice neşelendirirdi.

Aşktan başka amaç gütmeyen, katıksız bir aşkı bu. İçinde sahiplenmeye ve kıskançlığa yer yoktu.

“Gök gürültüsünü kimse zapt edemez. Terk ânında kimse ötekinin semasını sahiplenemez.”

Dostu Nushino ona durumu böyle açıklamıştı bir seferinde.

Nangaritza Nehri’nin akışını izlerken zaman kavramının Amazon’un bu ücra köşesine uğramadığını hayal edebilirdi; ama kuşlar batıdan gelen ve ormanın bedenini delik deşik ederek ilerleyen gürlemelerden haberdarları.

Devasa makineler ormanda yollar açtıkça Shuarların göç sıklıkları da artıyordu. Artık âdetleri olduğu üzere aynı yerde üç sene kalmıyorlar, köylerinin yerini sıklıkla değiştirerek doğaya kendini toparlaması için fırsat veriyorlardı. Mevsimler geçtikçe barakalarını ve ölümlerini kemiklerini toparlayıp Nangaritza Nehri’nin kıyılarını istila ederek ilerleyen yabancılardan uzaklaşıyorlardı.

Ormana bu kez hayvancılık ve kerestecilik vaatleriyle kandırılan yeni yerleşimciler gelmekteydi. Ayinlerle bağlantısı olmayan, dolayısıyla iradesi zayıfları mahveden alkollü içecekleri de beraberlerinde getiriyorlardı. Ama en önemli sorun, altın arayıcıların sayısının artıyor oluşuydu. Vicdan nedir bilmeyen bu adamların tek hedefleri kısa yoldan köşeyi dönmektir.

Shuarlar ormanın ulaşılması güç kısımlarına sığınmak için gittikçe doğuya doğru kayıyorlardı.

Antonio José Bolívar bir sabah attığı dartı isabet ettiremeyince yaşlanmaya başladığını anlamıştı. Kabilenin yanından ayrılmasının da vakti gelmişti.

Idilio'ya yerleşmeye ve avcılık yaparak geçimini sağlamaya karar vermişti. Kendi ölüm ânını belirlemeyi ve bedenini karıncalara yem etmeyi beceremeyeceğinin bilincindeydi. Zaten bunu başarsa bile cenaze töreni oldukça sönük ve üzücü olacaktı.

Onlardan biri gibiydi, ama onlardan biri değildi, dolayısıyla şerefine ne ziyafet düzenlenecek ne de sanrılara kapılıp uzaklara gidilecekti.

Kendini sağlam ve dayanıklı bir kano inşa etmeye kaptırdığı bir gün, nehrin yukarısından yükselen bir patlama sesi duymuş ve derhal harekete geçmesi gerektiğini anlamıştı.

Patlamanın olduğu yere koşunca gözleri yaşlı bir grup Shuar'la karşılaşmıştı. Yerliler ona suyun üstüne vurmuş balık cesetlerini ve silahlarını üzerlerine doğrultmuş halde nehrin kıyısındaki kumlukta dikilen bir grup yabancıyı göstermişlerdi.

Grup beş altın arayıcısından meydana geliyordu. Balıkların dibine yumurtalarını bıraktıkları seti nehre yeni bir kol açmak için dinamitlemişlerdi.

Göz açıp kapayana dek yer gök birbirine girmişti. Shuarların sayılarının hızla arttığını gören beyazlar telaşlanıp ateş açarak iki Yerli'yi vurmuşlar ve teknelerine binerek kaçmaya başlamışlardı.

Antonio José Bolívar beyazların yolları bilmediklerinin farkındaydı. Shuarlar kestirme bir yoldan nehrin iyice daraldığı bir kısmına ulaşmış ve adamlara pusula kurmuşlardı. Böylece zehirli dartlarıyla yabancıları kolayca avlamışlardı. Ancak adamlardan biri suya atlamayı başarmış ve karşı kıyıya kadar yüzip ağaçların arasında gözden kaybolmuştu.

Bunun üzerine Antonio José Bolívar, vakit kaybetmeden vurulan Shuarların yanına dönmüştü.

Yerlilerden biri çiftle yakın mesafeden ateş edildiği için kafası parçalanarak ölmüştü, ötekiyse göğsü açılmış halde, kan revan içinde can çekişiyordu. Dostu Nushino'ydu bu.

Nushino, "Ne kötü bir ayrılık şekli" diye fısıldamıştı dişleri arasından, yüzünü acıyla ekşiterek. Titreyen eliyle beline asılı zehir dolu balkabağını işaret etmişti. "Huzur içinde ölemeyeceğim, dostum. Konacak dal ararken ağaçlara toslayıp duran kör bir kuş gibi çaresizce dolaşıp duracağım. Bana yardım et, dostum."

Shuarlar etrafında toplanmışlardı. Antonio José Bolívar, beyazların âdetlerini biliyordu ve dostunun sözleri, kendisini yılan ısırığından kurtaran Yerlilere olan can borcunu ödemesinin vaktinin gelip çatmış anlamına geliyordu.

Borcunu derhal ödemesinin doğru olacağına karar vermiş ve üfleme borusunu kapıp nehrin karşı kıyısına yüzmüştü; ilk kez bir insanın peşine düşüyordu.

Adamın izini sürmekte hiç zorlanmamıştı. Altın arayıcısı telaş içinde kaçarken arkasında öyle belirgin izler bırakmıştı ki bu izleri takip etmek çocuk oyuncağıydı.

Birkaç dakika sonra adamı uyuyan bir boanın önünde donup kalmış, korkudan kılını kıpırdatamaz halde bulmuştu.

"Bunu neden yaptınız? Neden ateş açtınız?"

Adam tüfeğini ona doğrultmuştu.

"Jibarolar. Jibarolar nerede?"

"Karşı kıyıda kaldılar. Peşine düşmediler."

Altın arayıcısı rahatlayıp silahını indirince Antonio José Bolívar fırsattan yararlanıp adamı dartıyla vurmuştu.

Ama istediği yere isabet ettirememiştir. Adam tökezlese de yere yığılmamış ve başka çaresi kalmadığından Antonio José Bolívar'ın üstüne çullanmıştı.

Adam epey kuvvetli olmasına rağmen Antonio José Bolívar kısa bir mücadelenin ardından adamın tüfeğini elinden almayı başarmıştı.

Hayatında eline hiç silah almamıştı; ama adamın elini palasına attığını görünce parmağını koymasına gereken yeri gayriihtiyari bulmuş ve silahın patlamasıyla birlikte çevredeki kuşlar korkuyla havalanmıştı.

Patlamanın şiddetiyle afallamış halde adama yaklaşmıştı. İki fişek birden karnına isabet etmişti ve acı içinde kıvranıyordu. Antonio José Bolívar çığlıklarına kulak asmadan ayak bileklerini bağladığı adamı sürükleyerek nehrin kıyısına kadar götürmüş ve suya girip birkaç kulaç attıktan sonra adamın öldüğünü fark etmişti.

Shuarlar karşı kıyıda onu bekliyorlardı. Sudan çıkması için ona yardım etmeye yeltenseler de altın arayıcısının cesedini görünce anlaşılması güç bir biçimde hüngür hüngür ağlamaya başlamışlardı.

Yabancı için ağlamıyorlardı. Antonio José Bolívar ve Nushino için ağlıyorlardı.

Nushino onlardan biri değildi ama onlar gibiydi. İşte bu yüzden zehirli bir dartla öldürülmesi gerekiyordu; böylece yiğit bir savaşçı gibi mücadele etmesi için ona son bir şans verilmiş olacak ve felç edici zehir kanına karışınca yiğitliği yüzündeki ifade de baki kalacak, küçültülen kafasına sonsuza dek hapsedilecek ve kaçmasın diye gözkapakları, burnu ve ağzı sımsıkı dikilecekti.

Dehşet ve acıyla böylesine çarpılıp kalmış bir kafa nasıl küçültülebilirdi ki?

Nushino, Antonio José Bolívar'ın yüzünden hiçbir yere gidemeyecekti. Kör bir papağan gibi ağaçlara toslayarak, kendisini tanımayanların vücutlarına çarpıp nefretlerini kazanarak, uyuyan boaların kâbuslarına girerek, amaçsız çırpınmasıyla izi sürülen hayvanları ürkütüp kaçırarak ebediyen ormanda kalacaktı.

Antonio José Bolívar, kendi şerefini ayaklar altına almış ve bunu yaparken dostunu ebediyen çile çekmeye mahkûm etmişti.

Yerliler ağlamaya devam ederek ona en iyi kanolarını vermişlerdi. Gözyaşları içinde ona sarılmışlar, erzak vermişler ve artık aralarına kabul edilmeyeceğini söylemişlerdi. İsteddiği zaman köylerinden geçebilirdi; ama aralarında kalma hakkını kaybetmişti.

Shuarlar adamın kanosunu nehre itmişler, sonra da kumsalda bıraktığı ayak izlerini silmişlerdi.

Dördüncü Bölüm

Nehirde beş gün yol aldıktan sonra El Idilio'ya varmıştı. Burası oldukça değişmişti. Yirmi küsur ev nehrin kıyısında bir sokak oluşturacak şekilde dizilmişti ve sokağın sonundaki nispeten iri binanın ön cephesinde BELEDİYE yazılı sarı bir tabela asılıydı.

Antonio José Bolívar yeni inşa edilen tahta iskeleye yanaşmadan birkaç metre daha ilerlemiş ve yorgunluğun çökmeye başladığını hissederek kıyının dibine barakasını kurmuştu.

Köy sakinleri, ormanın derinliklerinden çekinmeyen bu tüfekli adamı -14 kalibrelik Remington'ı kazara da olsa öldürdüğü adamdan kalmıştı- ilk başta vahşinin teki zannetseler de yakınlarda olmasının ne kadar faydalı olduğunu çok geçmeden anlamışlardı.

Yerleşimciler de altın arayıcıları da ormanda her türlü aptalca hatayı işliyorlardı. Düşüncesizce yayımlarının sonucunda kimi hayvanları durduk yerde saldırganlaştırıyorlardı.

Bazen birkaç metrecik düz toprak elde etmek için gelişigüzel hendekler kazarak bir boayı yuvasından ediyor, hayvan da bir katırı öldürerek hıncını alıyordu. Ya da pekarilere kızışma döneminde saldırma beceriksizliğini göstererek küçücük domuzların saldırgan canavarlara dönüşmelerine sebep oluyorlardı. Tabii petrol rafinerilerinden gelen gringoları da unutmamak gerek.

Bu adamlar koca bir tabura yetecek kadar silahla donanmış halde, tehditkâr gruplar halinde dolaşır ve ormana girdiklerinde hareket eden her şeye ateş ederlerdi. Jaguarlardan özellikle nefret eder, yavru veya gebe ayırt etmeden hepsini katleder, sonra da kazıklara gerdikleri düzinelerce derinin yanında fotoğraf çektirip yollarına devam ederlerdi.

Gringolar gittikten sonra deriler kazıkların tepesinde çürümeye devam eder, derken sağduyulu birileri kalkıp onları nehre atardı. Hayatta kalan jaguarlarsa hınçlarını bir deri bir kemik kalmış sığırların karınlarını paramparça ederek alırlardı.

Antonio José Bolívar, jaguarları kontrol altında tutmaya çalışsa da yerleşimciler ormanı yerle bir ederek medeni insanların en büyük eserini yaratıyor, yani ormanı çöle çeviriyorlardı.

Hayvanlar ise bu olanlara daha fazla katlanamamışlardı. Hayatta halan türler daha da akıllanarak tıpkı Shuarlar ve Amazon'un diğer kabileleri gibi ormanın derinliklerine çekilmiş, yani mecburen topluca doğuya göç etmişlerdi.

Etrafta avlayacak fazla hayvan kalmayınca Antonio José Bolívar Proano'nun bol bol boş vakti olmuştu; böylece okumayı bildiğini ve dişlerinin fena halde çürümekte olduğunu keşfetmekte gecikmemişti.

Dişlerinin çürüdüğünü ağızından yayılan pis koku ve çene kemiğindeki dinmek bilmez acılar sayesinde fark etmişti.

Yılda iki kez köye uğrayan Rubicundo Loachamin'in kıyımlarına birçok kez şahit olmasına rağmen Dişçi'nin işkence koltuğuna oturma sırasının kendisine geleceğini hiç düşünmemişti, ta ki ağrıları katlanılmaz hale gelip Dişçi'ye muayene olmaktan başka çaresi kalmayana dek.

“Uzun lafın kısası, Doktor Bey, ağzımda pek diş kalmadı. Çok ağrıyanları bizzat çektim ama arkadakileri çekemiyorum. Önce kalan dişleri çekip ağzımı temizleyin, sonra da şu güzelim takma dişlerin fiyatını konuşalım.”

Aynı gün Sucre'den iki devlet memuru inmiş ve belediyenin kapısının önüne bir masa koydukları için herkes onları, yeni bir vergiyi tahsil etmeye gelen memurlar olduğunu sanmıştı.

Belediye Başkanı pek de kuvvetli olmayan ikna yeteneğini kullanarak ürkek yerleşimcileri devletin masasına getirmeye çalışmıştı. Devletin iki bıkkın elçisinin geliş sebebi, sonucu bir ay sonra açıklanacak genel seçimler için El Idilio sakinlerinin oylarını kaydetmekti.

Antonio José Bolívar da masaya yanaşmıştı.

“Okuma biliyor musun?” diye sormuştu memurlar.

“Hatırlamıyorum ki.”

“Gel bakalım. Şurada ne yazıyor?”

Adam yüzünü kendine uzatılan kâğıda şüpheyle yaklaştırmış ve gizemli işaretleri çözebildiğini fark edince şaşırıp kalmıştı.

“Say-ın-sayın ad-aday.”

“Okuma biliyormuşsun, öyleyse oy hakkın var.”

“Ne hakkım var?”

“Oy kullanma hakkın. Genel seçimlerde kapalı olarak oy kullanabilirsin. Başkanlığa adaylığını koyan üç kişiden birini demokratik olarak seçebilmek için oylama yapılıyor. Anladın mı?”

“Hiçbir şey anlamadım. Bu hak bana kaç mal olacak?”

“Bedava, yahu! Bedava olmasa hak denir mi?”

“Kime oy vermem lazım peki?”

“Kime olacak, halkın temsilcisi saygıdeğer adayımıza.”

Antonio José Bolívar oyunu söyledikleri adaya vermiş ve hakkını kullanmanın ödülü olarak bir şişe Frontera ile ödüllendirilmişti.

Okuma biliyordu.

Hayatında yaptığı en önemli keşifti bu. Okuma biliyordu. Yaşlılığın sinsi zehrine karşı bir panzehri vardı artık. Okuma biliyordu. Ama okuyabileceği hiçbir şey yoktu.

Belediye Başkanı, merkezî otoriteyle arasındaki yadsınmaz bağı kanıtlamak için görünür biçimde sakladığı eski gazeteleri ona ödünç vermeye gönülsüzce razı olsa da bu gazeteler Antonio José Bolívar'ın pek ilgisini çekmemişti.

Kongredeki konuşmaların birebir kayıtları, okuma şevkini pek körüklemiyordu; yok Sayın Bucaram başka bir vekile itin dölü demiş, yok Artemio Mateluna en yakın dostunu gözünü kırpmadan yirmi kez bıçaklayarak öldürmüş, yok Manta futbol takımının taraftarları sahayı basıp hakemi hadım etmiş... Anlaşılması ve hayalde canlandırılması güç bütün bu olaylar çok uzaklardaki bir dünyada cereyan ediyorlardı.

Bir gün Sucre'den bira kasaları ve gaz tüplerinin yanında bezgin bir papaz inmişti; kilise yetkilileri tarafından gönderilen adamın görevi çocukları vaftiz etmek ve zinanın kökünü kurutmaktı. El Idilio'da üç gün geçiren papazı evinde konuk edecek tek bir kişi bile çıkmamıştı. Cemaatin kayıtsızlığından sıkılan adam sonunda iskeleye oturup tekneyi beklemeye koyulmuştu. Boğucu sıcakta saatlerce beklerken sıkılmamak için çantasından eski bir kitap çıkarıp okumaya çalışsa da üstüne çöken ağırlık iradesine galip gelmişti.

Papazın elindeki kitap Antonio José Bolívar'ın gözünde bir olta yemi gibi parıldıyordu. Uykusuna yenik düşen papazın kitabı iskelenin tahtalarının üstüne düşürmesini sabırla beklemişti.

Aziz Francesco'nun yaşamını anlatan kitabı adi bir hırsızlık yapmış gibi suçluluk duyarak okumaya koyulmuştu.

Heceleri birleştire birleştire okuyor, sayfalarda yazılı olanları anlamak için sabırsızlıkla çabalarken bir yandan da çözdüğü sözcükleri alçak sesle tekrarlıyordu.

Papaz uyanmış ve Antonio José Bolívar'ı kendini kitaba kaptırmış halde karşısında oturur halde görünce pek eğlenmişti.

“Kitap ilgini çekti mi?” diye sormuştu.

“Özür dilerim, efendim. Uyuyordunuz, rahatsız etmek istemedim.”

“İlgini çekti mi?” diye tekrarlamıştı papaz.

Antonio José Bolívar, “Hayvanlardan epey bahsediyor,” diye çekinerek karşılık vermişti.

“Aziz Francesco hayvanları çok severdi. Tanrı'nın bütün yaratıklarını çok severdi.”

“Ben de severim. Kendimce tabii. Aziz Francesco ile bizzat tanışıyor musunuz?”

“Hayır. Tanrı beni bu şereften mahrum bıraktı. Aziz Francesco uzun seneler önce öldü. Daha doğrusu, dünyevi yaşamı geride bıraktı ve artık ebediyen Yaradan'ın yanında yaşıyor.”

“Bunu nereden biliyorsunuz?”

“Kitabı okudum, oradan biliyorum. En sevdiğim kitaplardandır.”

Papaz sözcüklerini her vurgulayışında parmaklarıyla kitabın yıpranmış cildini okşuyordu. Antonio José Bolívar, büyülenmiş gibi adamı dinliyor ve içten içe kıskançlık duymaya başladığını hissediyordu.

“Çok kitap okudunuz mu?”

“Az çok okudum. Önceleri, yaşım gençken ve gözlerim yorgun değilken elime geçeni okurdum.”

“Bütün kitaplar azizler hakkında mıdır?”

“Hayır. Dünyada milyonlarca kitap var; her dilde, her konuda kitaplar mevcut, hatta bazılarının yasaklanması lazım.”

Antonio José Bolívar yasağın sebebini anlamasa da papazın kitabın siyah cildini kavrayan tombul ve beyaz ellerine bakmaya devam etmişti.

“Öbür kitaplar ne hakkındadır?”

“Söyledim ya. Her konuda kitap bulunur. Macera kitapları, bilim kitapları, erdemli insanların yaşamöyküleri, teknik kitaplar, aşk romanları.”

Sonuncu tür Antonio José Bolívar'ın ilgisini çekmişti. Aşk denen şeyi daha önce şarkılarda duymuştu, özellikle de Guayaquilli yoksullara özgü sesi pilli radyodan duyulduğunda herkesi sessizliğe büründüren Julito Jaramillo'nun söylediği *pasillo* tarzı şarkılarda. *Pasillo*'lara göre aşk görünmez bir atsineğinin ısırtığından farksız olmasına rağmen herkes aşkın peşindeydi.

“Aşk romanları nasıl oluyor?”

“Korkarım bu tür hakkında fazla bilgim yok. En fazla bir-iki tane okumuşumdur.”

“Olsun. Nasıldır?”

“Şey, birbirleriyle tanışıp âşık olan ve mutlu olmalarını engelleyen zorluklara karşı mücadele eden çiftleri anlatırlar.”

Sucre'nin çanı yola çıkma vaktinin geldiğini haber veriyordu. Antonio José Bolívar papazdan kitabı ödünç vermesini istemeye çekinse de okuma arzusunun daha da arttığını hissedebiliyordu.

Bütün yağmur mevsimini okuma yeteneği hiçbir işe yaramıyor, diye içlenerek geçirmiş ve hayatında ilk kez yalnızlık denen hayvanın saldırısına uğramıştı. Uyanık bir hayvandı bu. En ufak bir açığı yakaladığında dile gelip adamı uzun nutuklar atarak suçluyordu.

Okuması gerekiyordu ve bunun için de El Idilio'dan ayrılması lazımdı. Belki de çok uzaklara gitmesi gerekmeyecekti, El Dorado'da illa ki kitap sahibi birileri olmalıydı; bu kitapları nasıl elde edebileceğine dair kafa patlatıp durmuştu.

Yağmurlar dinip orman yeniden hayvanlarla doluşunca tüfeğini, birkaç metre ipi ve adamakıllı bileyletiği palasını yanına alıp barakasından ayrılmış ve ormanın derinliklerine dalmıştı.

Neredeyse iki hafta boyunca beyaz adamların tadını sevdiği hayvanların bölgelerinde kalmıştı.

Yüksek bitkilerin hâkim olduğu maymunların bölgesinde bir düzine hindistancevizinin içini boşaltmıştı. Shuarlardan öğrendiği bu yöntemle kapanları hiç zorlanmadan hazırlıyordu. Hindistancevizlerinin tepesini bir parmak genişliğinde delip alt taraflarına da ipin geçebileceği büyüklükte bir delik açıyor ve meyvenin içine soktuğu ipi kördüğüm atarak sabitliyordu. Sonra ipin diğer ucunu bir ağacın gövdesine bağlıyor ve hindistancevizinin içine birkaç çakıtaşı koyuyordu. Ağaç tepelerinde oturdukları yerden olan biteni izleyen maymunlar aşağı inip hindistancevizlerinin içinde ne var diye bakmak için adamın gitmesini bekliyorlardı. İçi boş hindistancevizlerini ellerine alıp çalkalayacak ve çingirtisini duydukları taşları almak için ellerini hindistancevizinin içine sokacaklardı. Taşları avuçlarına alınca ellerini sımsıkı yumruk yapacak ve cimriliklerine hâkim olup taşı bırakmadıkları için yumruk halindeki ellerini hindistancevizinden dışarı çıkarmak için boşuna çırpınıp duracaklardı.

Antonio José Bolívar, kapanlarını kurup maymunların bölgesinden ayrılmadan önce yüksek bir papaya ağacı bulmuştu. Uzunluğu dolayısıyla maymun papayası adı verilen bu ağaç bol güneş ışığı aldığı için eşsiz bir tada sahip meyveler verirdi.

Ağacın gövdesini şiddetle sallayıp yere mis kokulu iki meyve düşürdükten sonra papağanların ve tukanların bölgesinin yolunu tutmuştu.

Meyveleri sırtındaki bohçada taşıyor ve arzu etmediği hayvanlarla karşılaşmamak için elinden geldiğince ormanın açıklık kısımlarından yürümeye çalışıyordu.

İnişli çıkışlı bir araziye aştıktan sonra ağaçların yemyeşil yapraklarının kuş pisliğiyle, gövdelerininse eşekarısı ve balarısı kovanlarıyla kaplı olduğu bir alana gelmişti. Yeşilliğin içine adım atınca etrafa saatler süren bir sessizlik çökmüş ve ardından kuşlar varlığına alışarak yeniden cıvıldamaya başlamıştı.

Sarmaşıkları sıkıca örerek iki kafes hazırladıktan sonra etrafta *ayahuasca* bitkileri aramaya koyulmuştu.

Palasının kabzasıyla ezdiği *ayahuasca* köklerinin suyunu, ufacık doğradığı hoş kokulu sarı papayaya karıştırmış ve bir sigara tütürüp karışımın mayalanmasını beklemeye koyulmuştu. Sonra tadına bakmıştı; tatlı ve kuvvetliydi. Sevinçle yakındaki bir derenin kıyısına gitmiş ve kamp kurup karnını balıkla doyurmuştu.

Ertesi gün kapanlarına bir şey yakalanmış mı diye bakmaya gitmişti.

Maymunların bölgesinde hindistancevizine sıkışmış yumruklarını kurtarmak için debelenmekten yorgun düşmüş bir düzine hayvanla karşılaşmıştı. Aralarından seçtiği üç genç çifti kafeslerden birine koymuş, diğerleriniyse serbest bırakmıştı.

Ardından mayalanmış meyveleri koyduğu yere gitmiş ve akla hayale sığmayacak pozisyonlarda uyuyan papağanlar ve başka tür kuşlarla karşılaşmıştı. Bazıları titrek adımlarla yürümeye veya kanatlarını beceriksizce çırparak havalanmaya çalışıyorlardı.

Bir kafese altın sarısı ve mavi renkli bir çift ara papağanını, başka bir kafeseyse konuşma yeteneğiyle ünlü *lorito shapul* cinsi bir çift papağanı koymuş, kalan kuşlaraysa iyi uykular dilemişti. Tamamen kendilerine gelmeleri birkaç gün sürecekti.

Ganimetini yüklenip El Idilio'ya dönmüş ve Sucre mürettebatının yükleme işinin bitmesini bekleyip kaptana yanaşmıştı.

“Bir iş için El Dorado’ya gitmem gerekiyor ama hiç param yok. Kim olduğumu biliyorsunuz. Beni götürürseniz yakaladığım hayvanları orada satıp size borcumu öderim.”

Kaptan göz ucuyla kafeslere bakıp birkaç günlük sakalını ovaladıktan sonra şöyle karşılık vermişti:

“Papağanlardan birini bana verirsen anlaşıyoruz. Oğluma kaçtı papağan sözü veriyorum.”

“O zaman bir çift papağan vereyim, dönüş biletimi de ödenmiş sayalım. Hem bu papağanlar birbirlerinden ayrıldıklarında üzüntülerinden ölürler.”

Yolculuk boyunca Doktor Rubicundo Loachamin ile bol bol sohbet etmiş ve adama yolculuk sebeplerini birer birer açıklamıştı. Dişçi, keyifle adamın anlattıklarını dinliyordu.

“Ah be ihtiyar, madem kitap istiyordun, neden bana daha önce söylemedin? Guayaqui'de sana biri sürü kitap bulabileceğime eminim.”

“Teşekkür ederim, Doktor. Aslında hangi kitapları okumak istediğimi ben de bilmiyorum. Ama öğrenir öğrenmez yardım teklifinize karşılık vereceğim.”

El Dorado kesinlikle büyük bir şehir değildi. Çoğu nehir boyunca dizilmiş yüz kadar hanesi vardı ve bütün önemini polis karakoluna, iki adet hükümet dairesine, bir kiliseye ve pek kalabalık olmayan bir devlet okuluna borçluydu. Kırk senedir ormandan çıkmamış olan Antonio José Bolívar'ın gözündeysen buraya gelmek, geçmişinde kalan koca bir dünyaya dönmekten farksızdı.

Dişçi onu aradığını bulmasına yardım edebilecek tek kişiyle, yani okulun öğretmeni hanımla tanıştırmış ve ihtiyara okul binasının bitişiğinde, duvarları kamıştan yapılmış ve mutfağı olan bir oda ayarlamıştı, bunun karşılığında ihtiyar da ufak tefek temizlik işleri yapacak ve bir bitki koleksiyonu oluşturulmasına yardım edecekti.

Maymunları ve papağanları sattıktan sonra öğretmen hanım ona okulun kütüphanesini göstermişti.

Adam bu kadar fazla sayıda kitabı bir arada görünce duygulanmıştı. Öğretmen hanımın raflı bir dolaptan meydana gelen kütüphanesinde elli kadar kitap vardı. İhtiyar yeni satın aldığı büyütecin yardımıyla kitapları keyifle incelemeye koyulmuştu.

El Dorado'da geçirdiği beş ay Antonio José Bolívar'ın hem okuma tercihlerini şekillendirmiş hem de aklını birçok soru ve cevapla doldurmuştu.

Geometri kitaplarını gözden geçirirken okuma bilmenin sahiden değip değmediğini sorgulamış ve bu kitaplardan öğrendiği uzunca bir cümleyi keyifsiz anlarda tekrarlar olmuştu: “Bir dik üçgende dik açının karşısındaki kenara hipotenüs adı verilir.” Daha sonraları bu cümleyi duyan El Idilio sakinleri, bunun ya bir küfür ya bir tekerleme ya da geçerliliği su götürmez bir tövbe olduğunu zannedeceklerdi.

İhtiyar, tarih kitaplarının düpedüz yalanlarla dolu olduğunu düşünüyordu. Eldivenleri dirseklerine kadar çekili, cambazlar gibi daracık pantolonlar giyen bu soluk benizli beyefendiler nasıl olur da savaşlardan galip çıkarlardı? Adamcağızların karıncayı bile incitemeyeceklerini anlamak için rüzgârda dalgalanan bakımlı buklelerine bakmak yeterliydi. Böylelikle ihtiyar, tarihî kitaplardan hoşlanmadığına karar vermişti.

Edmondo De Amicis'in *Çocuk Kalbi* adlı kitabı adamı El Dorado'da kaldığı sürenin neredeyse yarısı boyunca meşgul etmişti. Olacak iş değildi. Ellerini kitaptan ayıramıyor, gözleri ne kadar yorulsa da okumaya devam ediyordu; ama bir akşam öyle çok gözyaşı dökmüştü ki bu kadar acı çekmenin mümkün olmadığını, bunca bahtsızlığın tek bir kişiye fazla geleceğini söylemişti kendi kendine. Küçük Lombardiyalı gibi zavallı bir yavrucağa böylesine acı çektirmekten zevk alabilecek biri, hergelenin önde gideni olmalıydı. Kütüphanedeki bütün kitapları gözden geçirdikten sonra asıl arzu ettiği kitabı nihayet bulmuştu.

Florence Barclay'nin "Tespîh" adlı kitabı, baştan sona aşkla doluydu. Karakterler sevinçleriyle çilelerini öyle hoş harmanlıyorlardı, öyle güzel acı çekiyorlardı ki ihtiyarın büyüteci gözyaşlarıyla kaplanıyordu.

Öğretmen hanım Antonio José Bolívar'ın kitap tercihlerinden pek memnun olmasa da bu kitabı götürmesine izin vermiş ve ihtiyar El Idilio'ya dönünce penceresinin önünde kitabı belki yüz kez okumuştı; zamanın kendisinden bile daha uzun ömürlü aşkların mutlulukları ve eziyetleriyle dolsunlar diye bellek kuyularını açık bırakan Antonio José Bolívar Proano, Dişçi'nin getirdiği ve yüksek masasının üstünde imalı bir biçimde uzanmış halde onu bekleyen, hatırlamamayı tercih ettiği dağınık geçmişine yabancı kitapları da aynı iştahla okumaktaydı.

Beşinci Bölüm

Akşamın ilk gölgelerinin belirmesiyle birlikte sağanak bastırdı ve birkaç dakika içinde insan bir kulaç ötesini göremez oldu. İhtiyar hamağına uzanıp dört bir yanında çınlayan şiddetli ve tekdüze yağmur sesine kulak vererek uykusunun gelmesini bekledi.

Antonio José Bolívar Proano az uyurdu. Geceleri en fazla beş, siesta vaktindeyse iki saat uyurdu. Bu ona yetiyordu. Vaktinin geri kalanını romanlara ayırıyor, aşkın gizemlerine dalıp gidiyor, öykülerin geçtiği yerleri hayalinde canlandırıyor.

Kitapta Paris, Londra veya Cenevre gibi şehirlerden bahsediliyorsa bu şehirleri hayalinde canlandırmak için müthiş bir çaba göstermesi gerekiyordu. Hayatında büyük şehir namına yalnızca bir kez Ibarra'yı görmüştü. Şehrin taş parke döşeli sokaklarını, tek katlı ve beyaz badanalı bir örnek evlerden oluşan bloklarını, Armas Meydanındaki katedralin önünde gezinen insanları hayal meyal hatırlıyordu.

Hayalinde canlandırabildiği en büyük yer bu olduğundan Prag veya Barselona gibi uzak, vakur isimlere sahip şehirlerde geçen öyküleri okuduğunda Ibarra'nın isminden dolayı büyük aşklar yaşamaya elverişli bir şehir olmadığını düşünüyordu.

Antonio José Bolívar Proaño ve Dolores Encarnación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo, Amazon'a gelirken Loja ve Zamora adlı iki şehirden daha geçmişlerdi; ama buraları epey üstünkörü gördüklerinden adam aşkın buralarda mesken tutup tutamayacağını bilemiyordu.

Hayal etmeyi en çok sevdiği şeyse kardı.

İmbabura Yanardağının yamaçlarını kuruması için serilmiş bir koyun postu gibi kaplayan karı çocukluğundan hatırlıyordu ve romanlardaki karakterlerin bazen kirlettiklerini umursamadan kara basmalarını affedilmez bir şımarıklık olarak görürdü.

Yağmurun kesildiği gecelerde hamağından kalkıp yıkanmak için nehir kıyısına inerdi. Sonra kahvaltıda yiyeceği pirincini pişirip ham muz dilimlerini kızartır ve varsa yemeğin yanına iri birkaç parça maymun eti koyardı.

Yerleşimciler maymun etinden hoşlanmazlardı. Bu katı ve kaslı etin protein açısından domuzdan veya sadece ot ve suyla beslendiğinden yavanlaşan dana etinden çok daha zengin olduğunu bir türlü idrak edemiyorlardı. Ayrıca maymun etini yutabilmek için uzun süre çiğnemek gerektiğinden özellikle ağızlarında fazla diş olmayanlar karınlarını şişirmeye lüzum kalmadan doyabiliyorlardı.

Antonio José Bolívar, toprak bir tencerede kavurup taşla ezerek öğüttüğü ve ham şekerle tatlandırıp birkaç yudum Frontera ile kuvvetlendirdiği kahvenin eşliğinde kahvaltısını mideye indirdi.

Yağmur mevsiminde geceler gittikçe uzadığından adam bütün gün hamağında uzanıp keyif çatar, işemesi gerekmedikçe veya karnı zil çalmadıkça yerinden kalkmazdı.

Bu mevsimin en iyi tarafı, nehre inip dibe dalınca ve birkaç taşı yerinden kımıldatıp suyu iyice bulandırarak balçığı eşeleyince kahvaltılık bir düzine karides yakalayabilmesiydi.

Antonio José Bolívar o sabah da aynen bunu yaptı. Soyunup beline bir ip bağladı ve ipin diğer ucunu kıyıda, gelgitlerin veya başıboş yüzen kütüklerin erişemediği bir kazığa sımsıkı doladı, sonra da göğsüne kadar gelen suya daldı.

Su dibine kadar bulanık olmasına rağmen adamın tecrübeli elleri balçığı yoklayıp bir taşı yerinden oynatınca karidesler kuvvetli kıskaçlarıyla çabucak parmaklarına tutundular.

Avucuna tutunmuş çılgınca kıvranan bir sürü karidesle su yüzüne çıktı ve tam nehirden çıkmaya hazırlanırken çığlıkları duydu:

“Kano! Bir kano yaklaşıyor!”

Kanoyu görebilmek için gözlerini kısma da yağmurdan dolayı hiçbir şey görünmüyordu. Adamın sırtını sıvı bir pelerin gibi kaplayan yağmur dinmek bilmeksizin yağıyordu; öyle şiddetli yağıyordu ki düşen damlalar nehrin yüzeyinde daireler oluşturmaya bile fırsat bulamıyordu.

Kimin kanosuydu bu acaba? Böyle bir sağanakta suya açılmak büsbütün delilikti.

Çığlıkları yeniden duydu ve birkaç kişinin iskeleye koştuğunu zar zor da olsa seçebildi.

Üstünü giyindi, karidesleri barakasının girişindeki kavanoza koydu ve üstüne naylon torbadan yapılmış bir yağmurluk geçirip iskeleye gitti.

İskeledeki adamlar Belediye Başkanı'nın yaklaştığını görünce kenara çekildiler. Koca bir şemsiye taşıyan şişman adam gömleksizdi ve her gözeneğinden ter fişkırıyordu.

“N’oluyor burada ulan?” diye haykırdı iskeleye adım atarken.

Adamlar cevap olarak iskelenin ayaklarından birine bağlanmış kanoyu işaret ettiler. Altın arayıcılarının inşa ettiği derme çatma kanolardandı. Kısmen suya batmıştı ve tamamen batmamasının tek sebebi tahtadan olmasıydı. Bir ucunda gırtlığı yırtılmış, kolları pençe izleri içinde bir adam yatmaktaydı. Adamın elleri kanonun kenarından dışarı sarkıyordu, parmaklarını balıklar kemirmişti, gözlerinin yerindeyse boş birer oyuk vardı. Sağanakta uçma yeteneğine sahip, kırmızı renkli, küçük ve kuvvetli kuşlar olan kotingalar adamın gözlerini oyarak yüz ifadesini yok etmişlerdi.

Belediye Başkanı, cesedin kanodan çıkarılmasını emretti ve iskelenin tahtalarına yatırılınca ağzını görüp kim olduğunu hemen anladılar.

Ceset, Dişçi'nin önceki akşam muayene ettiği Napoléon Salinas adlı altın arayıcıya aitti. Salinas çürük dişlerini herkes gibi çektirmek yerine altınla kaplatırdı. Altın dişlerle dolu ağzı hiç de hayranlık uyandırmayan bir biçimde sırtıtmaktaydı ve yağın yağmur saçlarını iyice düzleştirmişti.

Belediye Başkanı bakışlarını ihtiyara çevirdi.

“Evet, ne diyorsun? Yine jaguarın işi mi?”

Antonio José Bolívar Proano, kavanoza hapsettiği karidesleri aklından geçirerek cesedin üstüne eğildi. Boynundaki yarayı yoklayıp kollarındaki pençe izlerini inceledikten sonra başını evet anlamında salladı.

“Bak şu işe, bir tanesinden daha kurtulduk. Zaten er ya da geç nalları dikecekti.”

Belediye Başkanı haklıydı. Yağmur mevsiminde altın arayıcıları yağmurun kısacık bir süre için de olsa kesilmesini bekleyerek derme çatma barakalarına kapanırlar ama bu kesintinin ardından bulutlar yüklerini daha da büyük bir şiddetle boşaltırlardı.

“Vakit nakittir,” deyişini fazlaca ciddiye alırlar ve yağmur kesilmezse pislikten sayılarının zar zor okunabildiği oyun kâğıtlarıyla *cuarenta* çevirmeye başlarlar ve maça papazının ellerine geleceğini ümit ederek birbirlerine karşı nefret dolar, karşılıklı atışıp dururlardı. Yağmur dindiğinde oyunculardan bazılarının kaybolması kimsenin şüphesini uyandırmazdı; ne de olsa akıntıya kapılmış veya ormanın vahşetine yenik düşmüş olabilirlerdi.

El Idilio'nun iskelesinden bakınca bazen gelgite kapılmış dalların ve ağaç gövdelerinin arasında şişmiş bir cesedin sürüklendiği görülür ve hiç kimse cesedi karaya çıkarmaya tenezzül etmezdi.

Napoleón Salinas'ın kafası kopmak üzereydi ve saldırıldığı anda kendini korumaya çalıştığı kollarındaki yara izlerinden belliydi.

Belediye Başkanı cesedin ceplerini yoklayıp silik bir kimlik belgesi, birkaç bozuk para, tütün kalıntıları ve deri bir kese buldu. Keseyi açtı ve içinden çıkan pirinç büyüklüğündeki altın topaklarını saydı; yirmi taneydi.

“Eee, işin uzmanı sensin, nasıl ölmüş dersin?”

“Ben de sizinle aynı fikirdeyim, efendim. Buradan akşamleyin zil zurna sarhoş ayrıldıktan sonra nehrin ortasında sağanağa yakalanınca gecelemek için kıyıya yanaşmış ve yanaşır yanaşmaz jaguarın saldırısına uğramış. Kan revan içinde kanosuna kadar ulaşmayı başarsa da hızla kan kaybederek ölmüş.”

“Aynı fikirde olduğumuza sevindim,” dedi şişman adam.

Belediye Başkanı iki elini birden kullanabilmek için şemsiyesini adamlardan birine tutturdu ve altın topaklarını bekleyen adamların arasında paylaştırdı. Sonra şemsiyesini geri alıp cesedi iskeleden kafa üstü düşürene dek ayağıyla iteledi. Ceset yavaşça sulara gömüldü ve yağmur görüş mesafesini kısıtladığından nerede su yüzüne çıktığı belli olmadı.

Belediye Başkanı memnun bir tavırla şemsiyesini sallayarak adamlara dağılmalarını işaret etti; ama kimsenin kımıldamadığını ve herkesin gözlerini ihtiyara dikmiş olduğunu görünce öfkeyle bağırdı:

“Hadi bakalım, gösteri bitti. Hâlâ ne bekleyiyorsunuz?”

Adamlar bakışlarını üstünden ayırmayınca ihtiyar konuşmaya mecbur kaldı:

“Birisi geceleyin suya açılıp yağmura yakalanırsa geceyi geçirmek için nehrin hangi tarafına yanaşır?”

“En güvenli tarafına, yani bizim tarafımıza,” diye cevap verdi şişman adam.

“Aynen öyle, efendim. Bizim tarafımıza. Bu taraf hep daha güvenlidir, çünkü olur da kanosunu kaybederse bitkileri palayla keserek ormanın içinden köyümüze ulaşabilir. Zavallı Salinas da böyle düşünmüş olmalı.”

“Eee? Bunun ne önemi var şimdi?”

“Çok önemi var. Biraz düşünürseniz hayvanın da nehrin bu tarafında olduğunu anlayabilirsiniz. Yoksa jaguarların bu havada nehre atlayıp yüzeceğini mi sanıyorsunuz?”

İhtiyarın söyledikleri adamları tedirgin etmişti ve Belediye Başkanı'nın da bir şeyler söylemesini istiyorlardı. Neticede otoritenin gerçek hayatta da bir işlevi olsa gerekti.

Şişman Belediye Başkanı hakaretamiz bir tavırla bekleyen adamların karşısında derin düşüncelere dalmış gibi görünmek için yağlı ensesi büzüşerek siyah şemsiyesinin iyice altına sığındı. Yağmur aniden şiddetlendi ve yağmurluk olarak kullandıkları naylon torbalar ikinci bir cilt gibi adamların üstüne yapıştı.

“Jaguar çok uzakta. Cesedin buraya ne halde geldiğini görmüyor musunuz? Hayvanlar hem gözlerini yemiş hem de gövdesinin yarısını kemirmiş. Bu ne bir saatte olur ne beş saatte. Altınıza sıçmanız için hiçbir sebep yok,” diye çıkıştı Belediye Başkanı.

İhtiyar, “Olabilir. Ama cesedin henüz tamamen katılaşmadığı ve kokuşmadığı da bir gerçek,” diye ekledi.

Sonra da başka bir şey söylemeden ve Belediye Başkanının karşılık vermesini beklemeden arkasını dönüp karidesleri kızartsa mı yoksa haşlasa mı, diye düşünerek barakasına yollandı.

Barakasına girip pencereden baktığında yağmur perdesinin ardında, hâlâ şemsiyesinin altında yalnız başına dikilen Belediye Başkanı'nın iskelenin tahtaları arasında bitivermiş koyu renkli devasa bir mantarı andıran silüetini gördü.

Altıncı Bölüm

İhtiyar karidesleri afiyetle yedikten sonra takma dişlerini özenle temizledi ve yeniden mendiline sarmalayıp sakladı. Ardından masayı silip yemek artıklarını pencereden attı ve bir şişe Frontera açıp okuyacağı romanı seçti.

Dört bir yanını bir örtü gibi saran yağmur sesi ona eşsiz bir mahremiyet sağlıyordu.

Roman iyi başlıyordu.

Paul kadını hararetle öperken arkadaşının macerasına suç ortaklığı eden gondolcu başka tarafa bakıyormuş numarası yapıyor ve yumuşacık minderlerle döşenmiş gondol Venedik'in kanallarında huzurla süzülüyordu.

Paragrafi yüksek sesle defalarca okudu.

Şu gondol denen şey neyin nesiydi acaba?

Kanallarda süzülüyordu. Öyleyse sandal veya kano gibi bir şey olsa gerekti. Paul'a gelince; namuslu bir tip olmadığı belliydi, ne de olsa kızı "hararetle" öpüyordu, hem de arkadaşının yanında, üstelik arkadaşı aynı zamanda suç ortağıydı!

Sevmişti bu başlangıcı.

Yazarın kötü adamları kitabın en başında açıkça belirtmesi pek hoşuna gitmişti. Böylece hak etmeyen karakterlere boşuna sempati besleyip sonradan zor duruma düşmesi engelleniyordu.

Bir de öpücük vardı tabii. Ne diyordu? "Hararetle"

Hararetle öpüşmek nasıl oluyordu acaba?

Hatırladığı kadarıyla Dolores Encarnación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo ile yalnızca birkaç kez öpüşmüştü. Öpücükleri romandaki Paul'ünkü gibi hararet içerdiyse bile kendisi fark etmemişti. Neticede çok az öpüşmüşlerdi, çünkü kadın öpüşürken ya gülme krizine kapılıyor ya da günah işlediklerini iddia ediyordu.

Hararetle öpüşmek. Öpüşmek. Bunu hayatında sadece birkaç kez yapmış ve karısından başkasını öpmemişti, çünkü Shuarların öpüşmek gibi bir âdetleri yoktu.

Shuar erkekleri ve kadınları etraflarında başkalarının bulunmasına aldırmadan birbirlerinin vücutlarını okşarlardı. Sevişirken de öpüşmezlerdi. Kadınlar erkeklerin üstüne çıkmayı tercih eder ve bu pozisyonda aşkı daha fazla hissettiklerini, dolayısıyla da ilişki sırasında mırıldandıkları *anent*'lerin daha hisli hale geldiğini öne sürerlerdi.

Hayır. Shuarlar kesinlikle öpüşmezlerdi.

İhtiyar bir seferinde altın arayıcılarından birinin Yerli bir kadını becerdiğini görmüştü. Bir yudum içki için yerleşimcilerle altın arayıcıları arasında gidip gelen zavallı bir kadıncağızdı bu. İsteyen her erkek onu bir köşeye sıkıştırıp becerirdi. Kadıncağız içkinin etkisiyle sersemlediğinden kendisine yapılanların farkında bile değildi. İhtiyarın tanık olduğu seferde de altın arayıcı kumlara yatırdığı kadının tepesine çullanıp ağzını öpmeye çalışmıştı.

Kadın çılgına dönmüş bir vahşi hayvan gibi tepki vermişti. Adamı üstünden atıp gözüne bir avuç kum fırlatmış ve tiksintisine hâkim olamayarak bir kenarda kusmaya başlamıştı.

Hararetle öpüşmek böyle bir şeyse kitaptaki Paul pis domuzun teki olmalıydı.

Siesta vaktine dek ihtiyar kitabın dört sayfasını okuyup kafa patlattı ve Venedik'in kitaplarda keşfettiği diğer şehirlerden farklı niteliklerini bir türlü hayalinde canlandırmayı beceremeyerek öfkeye kapıldı.

Gondollar. "Gondol" sözcüğü nihayet ilgisini çekmeyi başardı ve kanosuna bu ismi vermeyi düşündü: "Nangaritz'a'nın Gondolu."

Kafasında böyle düşünceleri evirip çevirirken saat iki oldu ve uyku bastırdı. Hamağına uzandı ve evlerinin kapısını açıp dışarı adım atar atmaz nehre düşen Venediklileri gözünün önüne getirerek hınzırca gülümsedi.

Akşamleyin karnını yeniden karidesle doyurduktan sonra kitaba devam etmeye karar verdi. Tam okumaya başlayacakken dışarıdan gelen bağırtılar dikkatini dağıttı ve neler olduğunu anlamak için sağanağa aldırmandan başını pencereden dışarı uzattı.

Ormandan barakasına uzanan patikada bir katır kudurmuş gibi koşturup tüyler ürpertici anırtılar çıkarıyor ve kendini zapt etmeye çalışanlara çifteler savuruyordu. İhtiyar merakına yenik düştü ve omuzlarını naylon torbadan yağmurluğuyla örtüp olanları görmek için dışarı çıktı.

Bir grup adam müthiş bir çaba göstererek azgın hayvanın etrafını sarmayı başardılar ve savurduğu çiftelerden sıyrılıp oluşturdukları daireyi giderek daralttılar. Adamlardan bazıları yere düşüp çamura bulanmış halde ayağa kalkıyorlardı; ama en sonunda hayvanı dizginlerinden yakalayarak hareketsiz hale getirebildiler.

Katırın karnının iki yanında birden derin yaralar vardı ve başından başlayıp tüysüz göğsüne kadar uzanan koca bir yarık oluk oluk kanıyordu.

Şemsiyesi bu kez yanında olmayan Belediye Başkanı adamlara hayvanı yere yatırmalarını emretti ve daha fazla acı çekmesin diye başına ateş etti. Hayvan vurulunca havaya bir çifte savurdu ve tamamen hareketsizleşti.

"Alkaseltzer Miranda'nın katırı bu" dedi adamlardan biri.

Diğerleri de onu onayladı. Miranda, El Idilio'nun yedi kilometre uzağında yaşayan bir yerleşimciydi. Ormanın istila edip durduğu tarlasını sürmekten vazgeçmiş ve kepaze bir bakkal dükkânı açarak köye kadar gitmek istemeyen altın arayıcılarına ateş suyu, tütün, tuz ve alkaseltzer satmaya başlamıştı (lakabı da buradan geliyordu).

Katırın eyeri sırtında olduğuna göre binicisi de yakınlarda bir yerlerde olmalıydı.

Belediye Başkanı adamlara Miranda'nın bakkalına gitmek üzere ertesi gün erkenden yola çıkılması için hazırlık yapmalarını emretti ve adamlardan ikisini katırı kesmekle görevlendirdi.

Adamlar palalarını çekip hayvanı yağmurun altında ustaca kesmeye koyuldular. Hayvanın sıska etine inen kanlı palalar havaya kaldırıldığında yağmur tarafından yıkılıyor ve yeniden indirildiklerinde kırılmamakta direnen kemikleri zorlanmadan alt ediyorlardı.

Kesilen etler belediye binasının kapısına taşındı ve şişman Belediye Başkanı etleri adamların arasında paylaştırdı.

"İhtiyar, sen hangi parçayı istiyorsun?"

Antonio José Bolívar, sadece bir parça ciğer istediğini söyledi. Belediye Başkanı'nın kendisine gösterdiği iyiliğin karşılığında ertesi gün onlarla gitmesi gerekeceğini anlamıştı.

Halen sıcak olan ciğer parçasını eline alıp barakasına çekildi. Adamlar da hayvanın kafasını ve

diğer istenmeyen kısımlarını nehre atmak için kıyıya indiler. Hava kararmıştı ve yağmurun gürültüsü arasında katırın pis bağırsakları için kapışan köpeklerin havlamaları duyuluyordu.

İhtiyar, biberiyeyle tatlandığı ciğeri kızartırken bir yandan da sükûnetinin bozulmasına sövüp durdu. Artık kafasını toplayıp kitap okuması mümkün olmadığından Belediye Başkanı'nın ertesi gün kafielerine nasıl liderlik edeceğini düşündü.

Belediye Başkanı'nın kendisinden nefret ettiğini herkes biliyordu. Shuarlar ve öldürülen gringoyla ilgili gelişmeler bu nefreti daha da körüklemiş olmalıydı.

Şişman adam, ihtiyarın başına dert açabileceğini önceden de açıkça belli etmişti.

Antonio José Bolívar dişlerini ağzına taktı ve kupkuru ciğer parçalarını çiğnemeye koyuldu. Bütün keyfi kaçmıştı. İnsanların yaşlandıkça bilgeliklerinin arttığını birçok kez duymuştu ve bu bilgeliğin sayesinde en çok istediği şeyi elde edebileceğini umuyordu; anılarına yön verebilmek ve anılarının kurduğu tuzaklara düşmemek en büyük arzusuuydu.

Ama yeniden tuzağa düştü ve yağmurun tekdüze sesini duymaz oldu.

Seneler Önce bir sabah El Idilio İskelesi'ne o güne dek benzeri görülmemiş bir tekne yanaşmıştı. Düz tabanlı ve motorlu bu tekneye sekiz kişi ikişer ikişer oturarak rahatça sığabiliyordu. Oysa Yerlilerin kanolarında tek sıra halinde oturmak gerekiyor ve rahatsızlıktan insanın bacakları uyuşuyordu.

Son model teknenin içinde fotoğraf makineleri, erzaklar ve ne işe yaradığı belli olmayan aletlerle donanmış dört Kuzey Amerikalı vardı. Belediye Başkanı'nı günlerce viskiyle şımartarak ikna etmeyi başarmışlar ve sonunda şişko, abartılı bir neşeyle Antonio José Bolívar'ın barakasına gelip gringolara onun Amazon'u avucunun içi gibi bildiğini söylemişti.

Şişman adam leş gibi içki kokuyor ve sürekli ihtiyarın dostu ve ortağı olduğunu söylüyor, gringolar ise hem iki adamın hem de önlerine çıkan her şeyin fotoğrafını çekiyorlardı.

İzin istemeden barakaya dalmışlar ve gringolardan aklını kaçırmış gibi gülüp duranı Antonio José Bolívar ile Dolores Encarnación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo'nun çerçeveli resmini satın almak için ısrar etmeye başlamıştı. Sonra küstahça resmi duvardan indirip sırt çantasına koymuş ve karşılığında masaya bir avuç para bırakmıştı.

Bunun üstüne ihtiyar açmıştı ağzını yummuştu gözünü:

“Bu orospunun evladına söyleyin, resmi aldığı yere koymazsa çiftemi alıp beynini dağıtacağım. Çiftem daima doludur, haberiniz olsun.”

Davetsiz misafirler İspanyolca anladıklarından, şişmanın ihtiyarın niyetini ayrıntısıyla açıklamasına gerek kalmamıştı. Dostane bir tavırla durumu anlamalarını rica etmişti; bu yörelerde anılan kutsal sayılırdı, alınmalarına hiç gerek yoktu; bütün Ekvadorlular, özellikle de ihtiyar, Kuzey Amerikalıların pek severdi; hatıra olarak götürmek istedikleri şeyleri bizzat temin edebilirdi.

İhtiyar resmi her zamanki yerine astıktan sonra tüfeğin horozunu kaldırmış ve adamları dışarı sürmüştü.

“Pis moruk! Senin yüzünden büyük para kaybedeceğim. İkimiz de büyük para kaybediyoruz. Resmini geri verdi işte. Daha ne istiyorsun?”

“Defolmanızı istiyorum. Başkasının evine saygı göstermesini bilmeyenlerle işim olmaz.”

Belediye Başkanı bir şey söyleyecek olmuş ama gringoların yüzlerini ekşitip dönüş geçtiklerini görünce öfkelenmişti.

“Asıl defolması gereken sensin, sıçtığımın ihtiyarı.”

“Ben zaten evimdeyim.”

“Ya, öyle mi? Boklu barakanı diktiğin bu arazi kime ait, hiç düşündün mü?”

Antonio José Bolívar bu soruyu duyunca şaşkına dönmüştü. Eskiden ona iki hektar arazinin sahibi olduğunu bildiren antetli bir kâğıt verilmişti; ama o arazi fersahlarca ötedeydi.

“Bu arazi kimseye ait değil. Sahibi falan yok.”

Belediye Başkanı büyük bir zafer kazanmışçasına gülmüştü.

“İşte bu konuda yanılıyorsun. Nehre bitişik bütün araziler, kıyıdan yüz metre içeriye kadar devlete aittir. Burada devleti benim temsil ettiğimi sakın unutma. Daha sonra yine konuşacağız. Bana bu yaptığını asla unutmayacağım ve ben kimseyi kolayına affetmem, bilesin.”

İhtiyar tetiği çekip tüfeği adamın üstüne boşaltmayı aklından geçirmişti. Saçmaların Belediye Başkanı'nın koca göbeğinden içeri girdiğini ve geriye doğru savrulan adamın bağırsaklarıyla sırtını parçalayarak arka tarafından çıktığını hayalinde canlandırmıştı.

Şişman adam ihtiyarın gözlerinin alevlendiğini görünce çabucak sıvışmış ve koşar adım Kuzey Amerikalılara yetişmişti.

Düz tabanlı tekne ertesi gün yolcu sayısı artmış halde iskeleden ayrılmıştı. Dört Kuzey Amerikalıya Belediye Başkanı'nın ormanı avuçlarının içi gibi bildiklerini iddia ettiği bir yerleşimci ve bir Jibaro eklenmişti.

Antonio José Bolívar Proaño çiftesini hazırlayıp şişman adamın gelmesini beklemeye başlamıştı.

Ama şişman adam, ihtiyarın barakasına gelmemişti. Onun yerine Vilcabambalı bir göçmen olan seksenlik Onecén Salmudio gelmişti. İkisi de dağlı oldukları için Antonio José Bolívar adama ayrı bir yakınlık duyardı.

“N'oldu, hemşerim?” diyerek selam vermişti Onecén Salmudio.

“Bir şey olmadı, hemşerim. N'olacaktı ki?”

“Bir şeyler olduğunu biliyorum, hemşerim. Babosa, gringoları ormana götürmem için bana da geldi. Bu yaşımda bir yere gidemeyeceğimi söyleyerek anca ikna edebildim. Babosa bana öyle bir yağ çekti ki... Benim ismim de gringo ismi olduğundan gringoların yanımda ne kadar mutlu olacaklarını söyleyip durdu.”

“Nasıl yani, hemşerim?”

“Bal gibi hem de. Onecen gringoların bir azizinin ismidir. Bozuk paralarının üstünde resmi vardır ve sonunda bir ‘t’ harfi bulunur. *One cent* ”

“İçimden bir ses buraya bana isminizi anlatmak için gelmediğinizi söylüyor, hemşerim.”

“Hayır. Sizi uyarmak için geldim. Babosa, kafayı size takmış. Benim yanımda gringolardan El Dorado'ya döndüklerinde komiserle konuşup iki adam göndertmelerini istedi. Evinizi yıktırmayı düşünüyor, hemşerim.”

“Herkeseye yetecek kadar cephanem var,” demişti ihtiyar, kendi sözüne pek güvenmeden. Ve gözüne gecelerce uyku girmemişti.

Bir hafta sonra düz tabanlı teknenin geldiğini görmesi uykusuzluğuna ilaç gibi gelmişti. Teknenin gelişi pek zarif olmamıştı. İskelenin ayaklarına çarpa çarpa yanaşmışlar, yüklerini boşaltmaya tenezzül bile etmemişlerdi. Bu kez sadece üç Kuzey Amerikalı gelmişti ve aceleyle kıyıya atlayıp

Belediye Başkanı'na yollanmışlardı.

Kısa bir süre sonra şişman adam dostane bir tavırla ihtiyarın barakasında belirmişti.

“Bak ihtiyar, madem din kardeşiyiz, konuşarak anlaşabiliriz. Sana dediğim doğrudur. Evin devlet arazisi üstünde bulunuyor ve burada kalmaya hakkın yok. Dahası, seni işgal suçundan tutuklamam gerekir; ama biz arkadaşız ve birbirimize destek olmamız gerekir; ne de olsa bir el öbür eli yıkar, ikisi birlikte kıcı yıkar.”

“Benden bu sefer ne isteyeceksiniz?”

“Birincisi, beni dinlemeni istiyorum. Neler olduğunu anlatacağım. İkinci kamplarını kurduklarında Jibaro iki şişe viski çalıp tabanları yağlamış. Bu vahşiler nasıldır bilirsin. Kafaları hırsızlıktan başka bir şeye çalışmaz. Yerleşimci, gringoları Yerli'nin kaçmasının önemli olmadığını söylemiş. Gringolar ormanın iyice derinlerine girip Shuarların fotoğraflarını çekmek istiyorlarmış. Bu cıvıldağ Yerlileri neden bu kadar sevdiklerini bir türlü anlamıyorum. Neyse; yerleşimci bunları Yacuambi dağlarının yakınlarına kadar sorunsuzca götürmüş ve dediklerine göre orada maymunların saldırısına uğramışlar. Söylediklerini tam anlayamadım, çünkü korkudan deliye döndüklerinden hepsi aynı anda konuşuyordu. Dediklerine göre maymunlar yerleşimciyi ve arkadaşlarından birini öldürmüşler. Ben buna pek inanmadım. Maymunların adam öldürdüğü nerede görülmüş? Üstelik insan bir tekmede bir düzinesini savuşturabilir. Hiç anlamıyorum. Bence Jibarolar saldırmıştır. Sen ne dersin?”

“Shuarların beladan uzak durduklarını siz de gayet iyi biliyorsunuz. Gringoların ormanda tek bir Shuar bile görmediklerine eminim. Eğer yerleşimci onları sahiden Yacuambi dağlarına kadar götürdüyse Shuarların oradan uzun zaman önce ayrıldıklarını da göz önünde bulundurmanız gerekir. Ayrıca unutmayın ki maymunlar insanlara saldırabilirler. Küçük olsalar da bin tanesi bir araya geldi mi atları bile paramparça ederler.”

“Anlayamıyorum. Gringolar ava çıkmamışlardı. Yanlarında silah bile yoktu.”

“Anlayamadığınız çok şey var, bense uzun yıllardır ormanda yaşıyorum. Dinleyin. Shuarlar maymunların bölgesine nasıl girerler, biliyor musunuz? Önce bütün süslerini çıkarırlar, üstlerinde maymunların merakını uyandırabilecek hiçbir şey taşımazlar, palalarını yaktıkları palmiye ağacı kabuklarıyla yağlarlar. Düşünün. Gringoların fotoğraf makineleri, saatleri, gümüş zincirleri, kemer tokaları ve kamaları maymunların merakını cezbetmek için birebirdir. Maymunların bölgelerini ve davranışlarını iyi bilirim. Tek bir kişi bile bir ayrıntıyı unutup yanında bir maymunun merakını cezbedecek bir eşya götürür ve maymun ağaçtan inip eşyayı almak isterse, ne olursa olsun eşyayı bırakmak şarttır. Bırakmayıp direnirseniz maymun çılgın atmaya başlayacak ve birkaç saniye içinde yüzlerce, hatta binlerce tüylü ve öfkeli şeytancık tepenize inecektir.”

Şişman adam terini silerek ihtiyarın anlattıklarını dinliyordu.

“Sana inanıyorum. Ama onlarla gitmediğin, onlara rehberlik etmediğin için sen de suçlu konumundasın. Yanlarında olsaydın başlarına hiçbir şey gelmeyecekti. Hem validen izin yazısı bile getirmişlerdi. Gırtlığımıza kadar bu işe batmış durumdayım ve çıkmam için bana yardım etmen lazım.”

“Yanlarında olsam da bir şey fark etmezdi. Gringolar canları ne istiyorsa onu yaparlar. Benden ne istediğinizi hâlâ söylemediniz.”

Belediye Başkanı cebinden viski matarasını çıkarıp ihtiyara ikram etmişti. İhtiyar sadece içkinin tadını merak ettiği için kabul etmiş, hemen sonra da maymunlar gibi merakına yenik düştüğü için utanç duymuştu.

“Gringolar arkadaşlarının cesedinin geri getirilmesini istiyorlar. Karşılığında bize bir sürü para

vereceklerine eminim. Bu işi başarabilecek tek kişi sensin.”

“Tamam. Ama beni kendi işlerinize karıştırmayın. Size gringodan geriye ne kaldıysa getireceğim, sonra da beni rahat bırakacaksınız.”

“Elbette, ihtiyar. Dediğim gibi; din kardeşiyiz, konuşarak anlaşabiliriz.”

Antonio José Bolívar, Kuzey Amerikalıların ilk gece kamp kurdukları yere ulaşmakta pek zorlanmamıştı; Yacuambi dağlarının eteklerini kaplayan, yabani meyvelerle dolu olduğundan birçok maymun kolonisinin mekân bellediği bölgeye palasını savurup kendine yol açtı. Kampı eliyle koymuş gibi bulmuştu. Kuzey Amerikalılar kaçarken arkalarında öyle çok eşya bırakmışlardı ki talihsiz kurbanların cesetlerini bulmak için bu eşyaları takip etmesi yetmişti.

İlk olarak yerleşimciyi bulmuştu. O olduğunu dişsiz kafatasından anlamıştı. Kuzey Amerikalı da onun birkaç metre ötesindeydi. Karıncalar görevlerini kusursuzca yerine getirmiş ve adamdan geriye neredeyse tamamında alçıtaşı gibi bembeyaz kemiklerin görüldüğü bir ceset bırakmışlardı. Karıncalar iskeletin son kalan kısmıyla uğraşmaktaydı. Minnacık oduncular gibi birer birer kestikleri saman renkli saçları yuvalarının girişindeki koni şeklindeki kum yığınına sağlamlaştırmakta kullanırlardı.

İhtiyar ağır hareketlerle yaktığı sigarasını varlığına aldırmadan harıl harıl çalışan karıncaları izleyerek tütürmüştü. Tepesindeki ağaçtan gelen gümbürtüyü duyunca kahkahasını zor bastırmıştı. Küçük bir maymun elinden bırakmamakta inat ettiği fotoğraf makinesinin ağırlığı yüzünden ağaçtan düşmüştü.

Sigarasını söndürdükten sonra kafatasını sıyıran karıncalara palasıyla yardım etmiş ve kemikleri bir çuvala doldurmuştu.

Kuzey Amerikalıdan geriye götürebileceği tek bir eşya vardı: maymunların nal şeklindeki gümüş tokasını çözmeyi beceremeyip belinde bıraktıkları bir kemer.

İhtiyar, El Idilio'ya dönüp cesedi teslim etmiş ve Belediye Başkanı onu rahat bırakmıştı. Rahatlığının değerini iyi bilmeliydi, zira nehrin kıyısında, yüksek ayaklı makasının başında, ağır ağır aşk romanları okuduğu o keyif dolu anların sürüp sürmemesi bu rahatlığı sürdürebilmesine bağlıydı.

Belediye Başkanı'nın onu kafiye katılmaya zorlaması ve ormanın derinliklerinde bir yerlerde gizlenmiş keskin pençeler rahatlığını yine tehdit ediyordu.

Yedinci Bölüm

Kafileyi oluşturan adamlar şafağın kara bulutların arasından görünen ilk ışıklarıyla birlikte toplandılar.

Belediye Başkanı, karısına herkese kahve ve ham muz kızartması ikram etmesini emretti, bu esnada kendisi de fişekleri dağıtacaktı. Adamlara üçer çift fişeğin yanı sıra birer paket sigara, kibrit ve birer şişe Frontera verdi.

“Bütün bunlar devletin malıdır. Köye döndüğümüzde kullandığınız her şeyi kayda geçireceksiniz.”

Adamlar kahvaltı ederken bir yandan da günün ilk içkilerini afiyetle içtiler.

Kafilenin biraz uzağında duran Antonio José Bolívar Proano tabağına elini bile sürmemişti.

Erkenden kahvaltı etmişti ve tok karnına ava çıkmanın sakıncalarını iyi biliyordu. Avcı ava tok karnına çıkmamalıydı, zira açlık, duyuları keskinleştirirdi. Biley taşıyı alıp palasını arada bir üstüne tükürerek bileyledi ve jilet gibi kestiğine emin olmak için kaldırıp tek gözünü kısarak bıçağın ağzını inceledi.

“Plan yaptınız mı?” diye sordu adamlardan biri.

“Önce Miranda’nın oraya gideceğiz. Sonrasına oraya varınca bakarız.”

Şişman adamın strateji uzmanı olmadığı belliydi.

Abartılı bir hareketle Smith&Wesson tüfeğinin dolu olup olmadığını kontrol etti, sonra da vücudunun şekilsizliğini daha da belirginleştiren mavi muşamba yağmurluğunu üstüne geçirdi.

Dört adam da bir şey söylemeden durdular. Belediye Başkanı’nın yalama olmuş paslı bir tulumba gibi terlediğini görmek hoşlarına gidiyordu.

“Birazdan göreceksin, Babosa. Yağmurluğun seni nasıl sıcacık tutacağını göreceksin. Muşambanın içinde taşaklarına kadar pişeceksin.”

Belediye Başkanı hariç herkes yalınayaktı. Hasır şapkalarının içine naylon torbadan astarlar dikmişler, sigaralarını, fişeklerini ve kibritlerini içi kauçuk kaplı çadır bezinden keselere koymuşlardı. Tüfekleriniyse boşaltıp çaprazlama sırtlarına asmışlardı.

“Söylemek bana düşmez ama kauçuk çizmelerle yürürken çok zorlanacaksınız,” dedi adamlardan biri.

Şişman adam onu duymazdan geldi ve yola çıkmalarını emretti.

El Idilio’daki son evi de geride bırakıp ormana daldılar. Yağmur damlaları ormanın içine kadar ulaşmasa da tepelerine sürekli bir yerlerden sular akıyordu. Yağmur gür bitkilerden oluşan çatıyı aşamadığından dallar iyice ağırlaşana dek yaprakların üzerinde birikip farklı kokulara bürünerek aşağı dökülüyordu.

Daracık patikayı kaplayan dallar, bitkiler ve çamurdan dolayı çok yavaş yürüyorlardı.

Daha hızlı ilerlemek için görev paylaşımı yaptılar. En öndeki iki adam palalarıyla yolu açıyorlardı; ortada hem içeriden hem dışarıdan ıslanmış halde nefes nefese yürüyen Belediye Başkanı vardı; en arkadaki iki adamsa öndekilerin ıskaladığı bitkileri keserek ilerliyorlardı.

Belediye Başkanı'nın arkasındaki iki adamdan biri Antonio José Bolívar idi.

“Tüfeklerinizi doldurun” diye emretti şişman adam. “N'olur, n'olmaz.”

“Niye ki? Fişekler çantada durursa ıslanmaz.”

“Burada emirleri ben veririm.”

“Emredersiniz, efendim. Sonuçta fişekler devletin malı.”

Adamlar tüfeklerini yalancılıktan doldurdular.

Beş saatlik yürüyüşün ardından bir kilometreden biraz fazla yol kat etmişlerdi. Şişkonun çizmelerinden dolayı habire durmaları gerekiyordu. Adamın ayakları ikide bir balçığa batıyor, köpüren çamur şişman gövdesini yutmak istiyordu adeta. Derken adam ayaklarını kurtarmak için beceriksizce çırpınıp duruyor, çırpındıkça daha da dibe batıyordu. Adamlar onu koltukaltlarından kavrayıp çekip kurtarsalar da birkaç adım sonra Belediye Başkanı yine dizlerine kadar çamura batıyordu.

Sonunda olacağı oldu ve çizmelerinden birini kaybetti. Çamurdan çıkardığı çıplak ayağı müstehcen bir organ gibi bembeyazdı; ama adam dengesini kaybetmemek için ayağını yeniden çizmesini kaybettiği çukura soktu.

İhtiyar yanındaki adamla birlikte Belediye Başkanı'nın çukurdan çıkmasına yardım etti.

“Çizmemin teki çamurda kaldı. Onu da çıkarın,” diye emretti şişman adam.

“Çizmelerle yürürken zorlanacağınızı söylemiştik. Çizmeyi çamurdan çıkaramayız. Siz de bizim gibi yerdeki dallara basarak yürüyün. Yalınayakken hem çok daha rahat edersiniz hem de daha hızlı ilerleriz.”

Belediye Başkanı öfkeden deliye dönerek yere çöktü ve balçığı eşelemeye başladı. Boşuna uğraşıyordu. Eline koyu renkli ve akışkan balçıktan başka bir şey gelmiyordu.

“Yerinizde olsam bunu yapmazdım. Çamurun içinde kim bilir ne böcekler uyuyordur,” dedi adamlardan biri.

“Doğru. Mesela akrepler yağmur dinene kadar toprağın dibinde saklanırlar ve rahatsız edilmekten hiç hoşlanmazlar. Müthiş aksi hayvanlardır” diye ekledi ihtiyar.

Belediye Başkanı yerden kalkmadan nefretle onlara baktı.

“Benim böyle saçmalıklara inanacağımı mı sanıyorsunuz? Böyle kocakarı masallarıyla beni korkutabileceğinizi mi zannediyorsunuz?”

“Hayır, efendim. Bekleyin de göstereyim.”

İhtiyar bir dal kesip ucunu ikiye ayırdı ve köpüren balçığa defalarca sokup çıkardı. Sonra dalı kaldırıp palasıyla sıyırdı ve yere yetişkin bir akrep düştü. Üstü balçıkla kaplı olmasına rağmen zehirli kuyruğunu tehditkâr bir biçimde kaldırdığı görülebiliyordu.

“Gördünüz mü? Ayrıca sürekli terleyip tuz salgıladığınız için bu hayvanları kendinize çekiyorsunuz.”

Belediye Başkanı hiçbir şey söylemedi. Gözlerini balçığın dibindeki sığınağına dönmeye çalışan akrepten ayırmadan tabancasını çekti ve altı mermisini birden hayvanın üstüne boşalttı. Sonra da öbür çizmesini çıkarıp yaprakların arasına fırlattı.

Şişman adam yalınayak kalınca biraz daha hızlanmışlardı ama yokuşlarda çok vakit kaybediyorlardı. Adamlar yokuşları zorlanmadan tırmanıp arkalarına baktıklarında Belediye

Başkanı'nın kan ter içinde bir metre ileri emekleyip dört metre geriye düştüğünü görüyorlardı.

“Kıçınızı yere yaklaştırın, efendim. Bizim gibi yapın. Ayağınızı yere basmadan önce bacaklarınızı iyice açın. Siz bacaklarınızı sadece dizden aşağı açıyorsunuz. Erkeklerin önünden geçen rahibeler gibi yürüyorsunuz. Bacaklarınızı iyice açın ve kıçınızı yere yaklaştırın!” diye bağıyorlardı adama.

Şişman adam gözleri sinirden kızarmış halde kendi bildiği gibi tırmanmaya çalışıyor ama şekilsiz gövdesine laf geçiremiyordu. Sonunda adamlar el ele verip bir zincir oluşturdular ve adamı yokuşun tepesine kadar çektiler.

İnişlerde hiç zorlanmıyorlardı. Belediye Başkanı oturur, yatar veya yüzüstü pozisyonda kayarak iniyordu. Aşağı ilk o varıyor, her seferinde tepeden tırnağa çamura ve yapraklara bulanıyordu.

Öğle vakti gökyüzünde yeni kara bulutlar belirdi. Adamlar bulutları görmeseler de varlıklarını etrafın zifirî karanlığa gömülmesinden anlıyorlardı ve bu, karanlık ormanı daha da geçilmez kılıyordu.

“Yola devam edemeyiz. Göz gözü görmüyor,” dedi Belediye Başkanı.

“Mantıklı bir tespit,” dedi ihtiyar.

“Pekâlâ, öyleyse burada kamp kuracağız,” diye emretti Belediye Başkanı.

Antonio José Bolívar, “Sizler burada bekleyin. Ben güvenli bir yer bulmaya gidiyorum. Fazla gecikmem. Sigara için ki, kokunuzu alıp yanınıza dönebileyim,” dedi ve tüfeğini adamlardan birine verdi.

İhtiyar karanlıkların arasında gözden kaybolduktan sonra geride kalan adamlar kalın yapraklara sardıkları sigaralarını, sönmeler diye ellerini siper ederek tutturdular.

Antonio José Bolívar'ın düz bir arazi bulması uzun sürmedi. Araziyi adımlayarak ölçtü, palasıyla ağaçların gövdelerine çizikler attı. Sonunda palasını vurduğu ağaçların birinden madenî bir ses yükseldi de ihtiyar memnuniyetle derin bir nefes aldı. Tütün kokusunu takip ederek kafilenin yanına döndü ve geceyi geçirebilecekleri bir yer bulduğunu haber verdi.

Kafile düz araziye ayak bastı ve adamlardan ikisi hemen yaban muzu ağaçlarının yapraklarını kesmeye giriştiler. Yeri bu yapraklarla örttüler ve fazlasıyla hak ettikleri Fronteralarından birer yudum almak için yaprakların üstüne oturdular.

“Ateş yakamıyor olmamız çok yazık. Koca bir ateş yaksak çok daha güvende olurduk” diye söylendi Belediye Başkanı.

“Böylesi daha iyi” dedi adamlardan biri.

“Benim hiç hoşuma gitmiyor. Karanlığı hiç sevmem. Vahşiler bile korunmak için ateş yakarlar” diye ekledi şişman adam.

“Güvende sayılırız, efendim. Jaguar yakınımızdaysa onu göremiyoruz; ama o da bizi göremiyor. Ateş yakarsak bizi görebilir, ama ateşin ışığı gözümüzü kamaştıracağı için biz hâlâ onu göremeyiz. Sakin olun ve uyumaya çalışın. Hepimizin biraz kestirmeye ihtiyacı var. Ha, tabii en önemlisi de konuşmaktan kaçınmalıyız.”

Adamlar ihtiyarın söylediklerine hak verdiler ve hangi sırayla nöbet tutacaklarını çabucak kararlaştırdılar. İlk nöbeti ihtiyar tutacak ve nöbeti bitince sıradakini uyandıracaktı.

Bütün gün yürümenin verdiği yorgunluğa kısa sürede teslim oldular. Bacaklarını iyice toplayıp yüzlerini şapkalarıyla örterek uykuya daldılar. Düzenli nefes alıp verişleri yağmurun sesine karışıyordu.

Antonio José Bolívar, sırtını bir ağacın gövdesine verip bağdaş kurarak oturdu. Parmağını arada bir palasının ağzında gezdirerek ormanın seslerine kulak kabartıyordu. Birbiri ardına suya düşen ağır kütlelerin çıkardığı sese bakılırsa nehrin kollarından birinin veya yağmurun oluşturduğu bir derenin yakınında olmalıydılar. Yağmur mevsiminde dallara üşüşen binlerce böcek sağanak yüzünden nehre sürüklenince balıklar bayram ederdi, karınları doyunca da mutlulukla suyun üstünde sıçrayıp dururlardı.

İhtiyar nehirde ilk kez gerçek bir kedibalığı gördüğü günü hatırladı. Aradan uzun yıllar geçmişti. O zamanlar orman konusunda hâlâ tecrübesiz sayılırdı.

Bir akşamüstü avlanırken vücudunun terden leş gibi koktuğunu fark etmiş ve bir derenin kenarına gelince dalıp çıkmak üzere hazırlanmıştı ki Shuarlardan biri onu tam vaktinde görüp ve çığılığı basmıştı:

“Sakın suya girme! Çok tehlikeli!”

“Pirana mı var?”

Shuar başını hayır anlamında sallamıştı. Piranalar akıntının bol olduğu sularda değil, ılık ve derin sularda yaşarlardı. Misken balıklardı ve aç kalmadıkça veya kan kokusu almadıkça hızlı hareket etmezlerdi. İhtiyar piranalarla hiç sorun yaşamamıştı. Piranalardan korunmak için suya girmeden önce vücudunu kauçuk sütüyle kaplamayı Shuarlardan öğrenmişti. Kauçuk sütü cildi kaşındırıp yaksa, hatta soysa da kaşıntı suyla temas edince geçiyor ve piranalar kauçuk sütünün kokusunu alır almaz uzaklaşıyorlardı.

Shuar, “Piranalardan daha fena,” demiş ve suyun yüzeyindeki bir noktayı işaret etmişti. İhtiyar suyun içinde bir metreden büyük bir karaltı görmüş ama karaltı çabucak gözden kaybolmuştu.

“Nedir bu?”

“Guacamayo kedibalığı.”

Kocaman bir kedibalığıydı bu. İhtiyar daha sonraları boyları iki metreye varan, ağırlıklarıysa yetmiş kiloyu aşan kedibalıkları tutmuştu. İnsanlara saldırımasalar da dostluklarının ölümcül olduğunu biliyordu.

Suda bir insan gördüklerinde oynamak için yanına giderler ve memnuniyetlerini göstermek için kuyruklarıyla insanın omurgasını kolaylıkla kırabilecek darbeler savururlardı.

Antonio José Bolívar, balığın ağır kuyruk darbeleriyle suyu çalkaladığını duyabiliyordu. Bu guacamayo kedibalığı belki de karnını termitlerle, çekirgelerle, sopaçekirgeleriyle, ıstakozlarla, cırcırböcekleriyle, örümceklerle veya sağanağa kapılıp nehre sürüklenen mızrak yılanlarıyla doyurmuştu.

Karanlığın içinden hayat dolu bir gürültü yükseliyordu. Tıpkı Shuarların dediği gibi: “Gündüzleri insan ve orman ayrı varlıklardır. Gece olduğundaysa insan ormanın bir parçası haline gelir.”

İhtiyar suyun şapırtısı kesilene dek keyifle balığa kulak verdi. Nöbet sırası gelen arkadaşı uyanmıştı. Kemiklerini çatırdatarak gerindi ve ihtiyarın yanına geldi.

“Ben yeterince uyudum. Benim yattığım yere uzan biraz, hâlâ sıcacıktır.”

“Yorgun değilim. Hava aydınlanınca uyumayı yeğlerim.”

“Suda sıçrayan bir şey vardı, değil mi?”

İhtiyar kedibalıklarından bahsetmeye başlamıştı ki ormanın içinden gelen yeni bir gürültü sözünü

kesti.

“Duydun mu?”

“Sus, ses çıkarma.”

“Ne sesi bu?”

“Bilmiyorum. Ama epey ağır bir canlıya ait olmalı. Ses çıkarmadan herkesi uyandır.”

Adam daha ayağa kalkmaya fırsat bulamadan üstlerine ıslak bitkilerden yansıdığı için parlaklığı daha da artan bir ışık huzmesi düştü.

Belediye Başkanı ormanın gürültüsünü duyunca telaşlanmış ve fenerini yakıp yanlarına gelmişti.

“Söndürün şunu,” diye emretti ihtiyar sertçe, sesini yükseltmeden.

“Nedenmiş? Burada bir şey var ve ne olduğunu görmek istiyorum,” diye karşılık verdi şişman adam, ışık huzmesini dört bir yanda dolaştırıp bir yandan da tabancasının horozunu kaldırarak.

“Söndürün şu sıçtığımanın fenerini.” İhtiyar bir tokat savurup feneri adamın elinden düşürdü.

“Sen ne yaptığını...”

Şiddetli kanat sesleri Belediye Başkanı'nın sesini bastırdı ve kafilenin tepesine leş kokulu bir şeyler dökülmeye başladı.

“Aferin size. Buradan hemen ayrılmazsak karıncalar taze boku yemek için üstümüze saldıracaklar.”

Belediye Başkanı ne tepki vereceğini bilemiyordu. Yere düşen fenerini el yordamıyla aradı ve kafele kamp alanından zifirî karanlıkta ayrıldı.

Adamlar küfrettikleri anlaşılmasın diye alçak sesle homurdanarak şişkonun salaklığına sövüyorlardı.

Bir açıklığa gelene dek yürüdüler ve burada sağanak var gücüyle tepelerine yağmaya başladı.

“N'oldu, üstümüze düşen neydi?” diye sordu şişman adam, durduklarında.

“Boktu. Kokusunu almıyor musunuz?”

“Bok olduğunu ben de biliyorum. Tepemizde bir maymun sürüsü mü vardı?”

Ayın zayıf ışığı adamların ve ormanın siluetlerini belirginleştirdi.

“Bilesiniz diye söylüyorum, efendim, geceyi ormanda geçirirseniz yanmış veya taşlaşmış bir ağaç bulmalısınız. Yarasalar böyle ağaçlarda toplanırlar ve onlardan iyi uyarı sistemi bulunmaz. Duyduğumuz gürültünün tersine uçmaya hazırlanıyorlardı, böylece gürültünün ne taraftan geldiğini anlayabilecektik. Ama siz feneriniz ve bağırıtlarınız sayesinde onları korkuttunuz ve tepemize sıçmalarına sebep oldunuz. Yarasalar da diğer kemirgenler gibi hassas hayvanlardır ve en ufak bir gürültü duyduklarında hafifleyip çabucak kaçabilmek için içlerinde ne varsa boşaltırlar. Şimdi başınızı iyice silip temizleyin, yoksa sivrisinekler üstünüze çullanır.”

Belediye Başkanı da kafeledeki herkes gibi leş kokulu dışkıyı üstünden temizledi. Temizlenmeleri bittiğinde hava yeterince aydınlanmıştı ve yürümeye devam edebilirlerdi.

Üç saat boyunca tepeleri ve yağmurun coşturduğu dereleri aşarak doğuya doğru yürüdüler, açıklıklardan geçerken temiz su içebilmek için ağızlarını açıp havaya diktiler ve bir su birikintisinin kıyısına varınca yemek molası verdiler.

Çeşitli meyveler toplayıp Belediye Başkanı'nın çiğ yemeyi reddettiği karideslerden yakaladılar. Mavi muşamba yağmurluğunu üstünden çıkarmamakta direnen şişman adam soğuktan tir tir titiyor ve

ateş yakmıyorlar, diye söylenip duruyordu.

“Epey yaklaştık” dedi adamlardan biri.

“Evet. Ama bölgeye arkadan girebilmek için etraftan dolaşmamız lazım. Nehir kıyısı boyunca ilerleyip bölgeye önden girmek çok daha kolay; ama bence bu jaguar çok akıllı ve bize bir sürpriz yapabilir” dedi ihtiyar.

Adamlar ona hak verdiler ve Fronteralarından firt çekerek yemeklerini mideye indirdiler.

Belediye Başkanı'nın yerinden kalkıp biraz ötedeki bir ağacın ardında kaybolduğunu görünce birbirlerini dürttüler.

“Hanımefendi hazretleri kıcımlı göreceğiz, diye utanıyor.”

“O kadar salak ki hela sanıp bir karınca yuvasına oturabilir.”

“Birazdan silinmek için kâğıt isteyeceğine bahse girerim” dedi bir diğer adam, kahkahayı basarak.

Her zamanki gibi Babosa'nın arkasından dalgalarını geçip eğleniyorlardı. Ama önce şişman adamın dehşet dolu çığlıklarını, sonraysa art arda silah seslerini duyunca kahkahaları kesildi. Tabancayla altı el ateş edilmişti.

Belediye Başkanı pantolonunu yukarı çekiştirerek çığlık çığlığa ortaya çıktı.

“Çabuk! Buraya gelin! Onu gördüm! Arkamdan yaklaşmış, saldırmak üzereydi, ama sanırım mermilerimden ikisi isabet etti. Gelin! Onu bulmalıyız!”

Adamlar tüfeklerini doldurdular ve Belediye Başkanının işaret ettiği tarafı kolaçan ettiler. Belediye Başkanı'nın heyecanını iyice körükleyen bir kan izini takip edince karşılıklarına hırıldayarak can çekişen, uzun burunlu, şirin mi şirin bir hayvan çıktı. Hayvanın beneklerle süslü güzelim sarı kürkü kana ve çamura bulanmıştı. Faltaşı gibi açtığı gözlerini adamlara dikmiş, upuzun burnundan çaresizce solumaya çalışıyordu.

“Bu bir karıncayiyen. Kahrolası silahınızı ateşlemeden önce neden bakmıyorsunuz? Karıncayiyen öldürmek uğursuzluk getirir. Bunu aptallar bile bilir. Karıncayiyen ormandaki en zararsız hayvandır.”

Adamlar bahtsız hayvana bakarak başlarını üzüntüyle salladılar. Belediye Başkanıysa kendini savunmaya çalışmadan silahını doldurdu.

Öğleden sonra Miranda'nın bakkal dükkânını işaret eden, Alkaseltzer yazılı rengi atmış tabelayı gördüler. Adamın barakasının yanındaki ağacın tepesine astığı dikdörtgen şeklindeki mavi teneke tabelanın harfleri neredeyse tamamen silinmişti.

Yerleşimcinin cesedini barakanın kapısının biraz ötesinde buldular. Kürekkemiklerinden beline kadar iki pençe izi uzanıyordu. Korkunç bir biçimde parçalanmış gırtlığının içinden boyun kemiği görünüyordu.

Ceset yüzüstü yatıyordu ve palası hâlâ elindeydi. Adamlar, karıncaların cesedi kolayca istila edebilmek için gece boyunca yapraklardan ve dal parçalarından inşa ettikleri muazzam köprüye aldırmandan cesedi bakkal barakasının içine sürüklediler. İçerideki karpit lambası boşuna yanıp duruyordu ve etraf leş gibi yanık kokuyordu.

Gazocağının yanına gidince kokunun kaynağını gördüler. Ocak hâlâ sıcaktı, içindeki gaz son damlasına kadar yanmış ve fitili yanmaya başlamıştı. Üstündeki tavanın içindeyse kömürleşmiş iki iguana kuyruğu vardı.

Belediye Başkanı gözlerini cesede dikti.

“Hiç anlamıyorum. Miranda ormandaki en tecrübeli adamlardan biriydi ve bir kez olsun korkup telaşlandığı duyulmamıştı. Oysa görünüşe bakılırsa öyle telaşlanmış ki ocağı bile söndürmemiş. Jaguarın sesini duyunca neden barakasına kapanmamış acaba? Tüfeği de duvarda asılı duruyor. Onu neden kullanmamış?”

Ötekilerin aklında da benzer sorular vardı.

Belediye Başkanı muşamba yağmurluğunu çıkardı ve içinden akan ter adamın ayaklarına döküldü. Gözlerini cesetten ayırmadan sigaralarını tütürüp içkilerinden firt çektiler. Bu sırada adamlardan biri ocağı onarmaya girişti ve Belediye Başkanı’ndan izin alıp sardalye konservelerini açtılar.

“Kimseye kötülüğü dokunmazdı” dedi adamlardan biri.

“Karısı terk ettiğinden beri keşiş hayatı sürüyordu,” diye ekledi bir başkası.

“Hiç akrabası var mıydı?” diye sordu Belediye Başkanı.

“Hayır. Buraya abisiyle gelmişti; ama abisi birkaç yıl önce sıtmadan öldü. Karısı seyyar bir fotoğrafçıyla kaçtı ve söylentilere bakılırsa şimdi Zamora'da yaşıyormuş. Belki Sucre'nin kaptanı adresini biliyordur.”

“Bakkaldan biraz para kazanmış olmalı. Parasıyla ne yapıyordu, biliyor musunuz?” diye araya girdi Belediye Başkanı.

“Ne parası? Satabileceği kadar mal satın alıyor, geri kalan bütün parasını kumara yatırıyor. Hâlâ öğrenemediyse söyleyeyim, buralarda hep böyle yapılır. Orman bizi gittikçe içine çeker. Varmak istediğimiz bir nokta olmazsa başıboş halde döner dururuz.”

Adamlar sapıkça kibirlenerek bunun çok doğru olduğunu söylediler ve tam bu sırada ihtiyar içeri daldı:

“Dışarıda bir ceset daha var.”

Aceleyle barakadan çıkıp yağmurun altında ikinci cesedin başına gittiler. Sırtüstü yatıyordu ve pantolonu dizlerindeydi. Omuzları pençe izleriyle kaplıydı ve gırtlığı artık aşına olmaya başladıkları biçimde parçalanmıştı. Cesedin birkaç adım ötesinde yere saplanmış olan pala, adamın palasına yetişmeden öldüğünü gösteriyordu.

“Sanırım neler olduğunu anladım,” dedi ihtiyar.

Cesedin etrafında dikildiler ve Belediye Başkanı’nın bakışlarından onun da olanları anlamak için çabaladığını anladılar.

“Ölen adamın ismi Plascencio Punân, ortalarda pek görünmeyen bir tiptir,” dedi ihtiyar Belediye Başkanı’na dönerek. “Görünüşe bakılırsa iki adam birlikte yemeğe oturmaya hazırlanıyorlarmış. Yanık iguana kuyrukları vardı ya, onları Plascencio getirmiştir. Buralarda pek iguana bulunmadığından onları ormanın buradan günlerce uzaktaki bir kısmında avlamış olmalı. Siz onunla tanışmamıştınız. Mağaracılık yapardı. Buralara gelen diğer akılsızlar gibi altın peşinde koşmaz, ormanın derinliklerinde bir yerlerde zümrüt bulduğunu söylerdi. Hatırladığım kadarıyla Kolombiya'dan ve yumruk büyüklüğündeki yeşil taşlardan bahsedip durdu. Zavallı adamcağız. İhtiyaç gidermek için barakadan dışarı çıkmış olsa gerek. Hayvan bu esnada üstüne çullanmış. Adam çömeldiğinde düşmemek için yere saptığı palasına tutunuyormuş. Jaguarın önden saldırdığı belli, pençelerini adamın omuzlarına, dişleriniyse nefes borusuna geçirmiş. Miranda adamın çığlıklarını duyup dışarı fırlamış ve onu hayvanın elinden kurtaramayacağını anlayınca katırına eyer vurup kaçmaya çalışmış. Ama belli ki fazla uzağa gidememiş.”

Adamlardan biri cesedi yüzüstü çevirdi. Sırtına dışkı kalıntıları yapışmıştı.

“Tam da iş üstünde ölmüş”dedi adam. Yağmur ölmeden önce son yaptığı şeyin kalıntılarını yıkasın, diye cesedi yüzüstü yatar halde bıraktılar.

Sekizinci Bölüm

Günün geri kalanını ölümlerle uğraşarak geçirdiler.

Cesetleri ebediyete intikal ederken yabancılık çekmesinler diye yan yana Miranda'nın hamağına sarmalayıp hamağı bir kefen gibi dikerek kapadılar ve iki ucuna dört tane kocaman taş bağladılar.

Kefeni yakındaki bir bataklığa kadar sürükleyerek hep birlikte kaldırıp sazlarla bataklık güllerinin arasına fırlattılar. Böylece kefen, bitki kalıntılarını ve birkaç şaşkın kurbağayı da beraberinde batırarak fokurdayan balçığın içinde gözden kayboldu.

Karanlık ormanın üstüne çökerken bakkal dükkânına döndüler ve Belediye Başkanı nöbet sırasını bildirdi:

İkişer ikişer nöbet tutulacak ve dört saatte bir nöbet değişimi yapılacaktı. Kendisiyse şafak sökene kadar uyandırılmayacaktı.

Uyumadan önce pirinç ve ham muz pişirip yediler. Yemekten sonra Antonio José Bolívar takma dişlerini temizledi ve mendiline sarmalayıp sakladı. Adamlar onun bir an tereddüt ettiğini fark ettiler ve takma dişlerini mendilden çıkarıp yeniden ağzına taktığını görünce çok şaşırdılar.

İhtiyar ilk nöbet tutacaklardan biri olduğundan karpit lambasını yanına aldı.

Nöbet arkadaşı, elinde büyüteç, yüzündeyse şaşkın bir ifadeyle kitaptaki gizemli işaretleri çözmeye çalışan ihtiyarı izledi.

“Sahiden okumayı biliyor musun?”

“Biraz.”

“Ne okuyorsun peki?”

“Roman. Konuşup durma ama. Konuştukça lambanın alevini titretiyorsun. Alev oynadıkça harfler de gözümün önünde oynuyor.”

Adam rahatsızlık vermemek için sustu; ama ihtiyarın kitabı ne kadar büyük bir ilgiyle okuduğunu görünce daha fazla kendini tutamadı:

“Kitap ne hakkında?”

“Aşk.”

İhtiyardan böyle beklenmedik bir cevap gelmesi adamın merakını daha da artırmıştı.

“Deme! İçinde güzel ve ateşli kızlar da var mı?”

İhtiyar kitabı çarparak kapadı ve yarattığı rüzgârla lambanın alevini titretti.

“Hayır. Başka türlü bir aşk hakkında. Acı veren bir aşk.”

Adam hayal kırıklığına uğramıştı. Omuz silkip barakanın diğer ucuna gitti. Eline aldığı şişeden abartılı bir fırt çekip bir sigara yaktı ve palasını bilemeye koyuldu.

Biley taşını sürttüğü bıçağı arada bir tükürerek ıslatıyor, sonra da taşı tekrar sürtüp parmağının ucuyla bıçak ağzının keskinliğini kontrol ediyordu. İhtiyar biley taşının kaba hışırtısına aldırmandan kitabına dalmış, sözcükleri dua edercesine mırıldanarak okuyordu.

“Biraz daha yüksek sesle okusana.”

“Sahiden mi? İlgin mi çekti?”

“Çekmez mi? Bir seferinde Loja’daki sinemada bir Meksika filmi izlemiştim. Aşk filmiydi. Anlatmakla olmaz ama. Hüngür hüngür ağlamıştım.”

“Öyleyse kitabın en başından başlayayım ki hangi karakterlerin iyi hangilerinin kötü olduğunu anla.”

Antonio José Bolívar kitabın ilk sayfasına döndü.

Defalarca okuduğu bu sayfayı artık ezbere biliyordu.

Paul kadını hararetle öperken arkadaşının macerasına suç ortaklığı eden gondolcu başka tarafa bakıyormuş numarası yapıyor ve yumuşacık minderlerle döşenmiş gondol Venedik’in kanallarında huzurla süzülüyordu.

“Bu kadar hızlı okuma yahu” dedi bir ses.

İhtiyar başını kitaptan kaldırdı. Adamların üçü birden etrafında toplanmıştı. Belediye Başkanı'ysa biraz ötede, bir örtünün üstüne sırtüstü uzanmış uyuklamaktaydı.

“Arada bilmediğim kelimeler var” dedi aynı adam.

“Sen bütün kelimeleri anlıyor musun?” diye sordu bir başkası.

Böylece ihtiyar, adamların bilmedikleri kelimeleri kendince açıklamaya girişti.

Ateşli anılarla örneklenen görüşlerin havada uçtuğu iki saatin sonunda gondolcuyu, gondolu ve şu meşhur hararetle öpücüğü açıklamayı bir türlü becerememişti. Ayrıca insanların bir yerden bir yere gitmek için teknelere binmek zorunda oldukları şehrin gizemini de bir türlü çözemiyorlardı.

“Belki de çok yağmur yağıyordu”

“Ya da nehirler sürekli taşıyor.”

“Düşünsenize; kafayı çekip işemek için evden dışarı çıkıyorsunuz ve bir de bakıyorsunuz ki, komşular karşınızda apışıp kalmış size bakıyorlar.”

Adamlar kahkahalar atarak sigaralarını tüttürdüler ve içkilerini içtiler. Belediye Başkanı öfkeyle yatağında döndü.

“Bilin diye söylüyorum: Venedik, lagün üstüne kurulmuş bir şehirdir ve İtalya'da bulunur!” diye böğürdü uykusu kaçtığı için sinirlenerek.

“Yok daha neler! Yoksa da evler sal gibi suyun üstünde mi duruyor?” dedi adamlardan biri.

“İyi de öyle olsa insanlar niye tekne kullansın ki? Evlerini tekne gibi bir yerden bir yere taşıyabilirler” diye fikir yürüttü bir diğeri.

“Amma salaksınız be! Bunlar sabit ve sağlam evler. Şehirde saraylar, katedraller, şatolar, köprüler ve caddeler bile var,” dedi şişman adam.

“Peki siz nereden biliyorsunuz? Gidip gördünüz mü?” diye sordu ihtiyar.

“Hayır. Ben okumuş adamım. Bu yüzden belediye başkanıyım.”

Adamın bu açıklaması kafaları daha da karıştırmıştı.

“Doğru anladıysam, efendim, bu insanlar suyun üstünde durabilen taşlara sahipler; bunlar ponza taşı gibi taşlar herhalde... Ama öyle olsa bile ponza taşından inşa edilen bir evin suyun üstünde durması mümkün değildir, öyle şey olmaz. Evlerin tabanını tahtadan yaptıklarına eminim.”

Belediye Başkanı başını ellerinin arasına aldı.

“Amma salaksınız ulan! Amma dangalaksınız! İstedığınızı düşünün. Beyniniz vahşilerinki gibi olmuş. Salaklığınızı Hz. İsa bile gelse geçiremez. Ayrıca bana efendim demeyi de bırakın artık. Dışçı'nın böyle dediğini duyduğunuzdan beri ağzınıza yapıştı.”

“Ne dememizi istersiniz peki? Hâkime bey denir, papaza sayın denir, size de bir şey dememiz gerek, biz de efendim diyoruz.”

Belediye Başkanı bir şey söylemeye yeltendi ama ihtiyarın elini kaldırdığını görünce sustu. Diğer adamlar da ihtiyarın işaretini anlamışlardı; silahlarını ellerine alıp fenerleri söndürdüler ve beklemeye koyuldular.

Dışarıda ihtiyatla hareket eden bir canlının belli belirsiz sesi kulaklarına geldi. Adımları ses çıkarmasa da bedeni yerdeki alçak bitkilere ve otlara sürünüyordu. Her duraksadığında yağmur adeta kesiliyor ve yeniden harekete geçtiğinde öncekinden de büyük bir şiddetle yağmaya başlıyordu.

Hareket halindeki canlı, bakkal barakasının etrafında yarım daire çizmekteydi. Belediye Başkanı emekleyerek ihtiyarın yanına gitti.

“Jaguar mı bu?”

“Evet. Kokumuzu almış.”

Şişman adam aniden ayağa fırladı ve karanlığa aldırmadan kapının önüne gidip ormana doğrulttuğu tabancasını körlemesine boşalttı.

Adamlar lambayı yaktılar. Gözlerini silahını dolduran Belediye Başkanı'na dikmiş, hiçbir şey söylemeden kafalarını sallıyorlardı.

“Sizin yüzünüzden elimden kaçırdım, ibneler gibi bütün gece oturup laflayacağınıza adam gibi nöbet tutsaydınız böyle olmazdı.”

“Eğitimli olduğunuz sahiden de belli, efendim. Durum tamamen hayvanın aleyhineydi. Ne kadar uzağımızda olduğunu anlayana kadar etrafta dolanmasına izin verecektik. Çevremizde iki tur daha atsaydı onu vurabilirdik.”

Belediye Başkanı, “Hadi oradan! Ukalalıktan başka bir şey yaptığınız yok. Bense onu vurmuş olabilirim,” diyerek kendini savundu.

“İsterseniz çıkıp bakın. Ama üstünüze sivrisinekler saldırırsa hemen silaha sarılıp uykumuzu kaçırmayın.”

Şafak sökünce bitkilerin meydana getirdiği çatıdan süzülen ışıkların yardımıyla etrafi kolaçan etmeye çıktılar. Yağmur topraktaki izleri silse de hayvanın ezdiği bitkiler hâlâ yerindeydi. Yaprakların üstünde kan yoktu ve izler biraz ötede sona eriyordu.

Barakaya dönüp sütsüz kahvelerini içtiler.

“En çok canımı sıkan şey, hayvanın El Idilio'nun beş kilometre ötesinde geziniyor olması. Jaguarların bu mesafeyi aşmaları ne kadar sürer?” diye sordu Belediye Başkanı.

“Bizden daha kısa sürer. Ne de olsa dört ayağı var, çamur dolu çukurların üstünden atlamasını biliyor ve çizme giymiyor,” dedi ihtiyar.

Belediye Başkanı, adamların gözündeki saygınlığını tamamen yitirdiğinin farkındaydı. İhtiyarın yanında kalıp adamın alaylarına katlanması, yararsız bir ödlele olduğu konusundaki ününü pekiştirmekten başka bir işe yaramıyordu.

Sonunda kendine mantıklı gelen bir çözüm buldu ve geri adım atmaya karar verdi.

“Gel bir anlaşma yapalım, Antonio José Bolívar. Ormandaki en tecrübeli kişi sensin. Ormanı kendinden bile daha iyi tanıyorsun. Bizler sana yalnızca yük oluyoruz, ihtiyar. Jaguarı sen bul ve öldür. Eğer başarırısan devlet sana beş bin *sucre* ödeyecek. Burada kal ve onu canın nasıl istiyorsa öyle avla. Bu arada biz de geri dönüp köyü koruyacağız. Beş bin *sucre*. Ne dersin?”

İhtiyar, Belediye Başkanı'nın teklifini gözünü kırpmadan dinlemişti.

Aslında yapılması gereken en mantıklı şey, hep birlikte El Idilio'ya dönmektir. Hayvan insan peşinde olduğundan çok geçmeden köye gidecekti ve orada onu kolayca tuzağa düşürebilirlerdi. Jaguarla kendi mekânında mücadele etmek aptallıktı, çünkü eninde sonunda yeni kurbanların peşine düşecekti.

Belediye Başkanı'nın asıl istediği, Antonio José Bolívar'dan kurtulmaktır. İhtiyarın iğneleyici cevapları Belediye Başkanı'nın acımasız otoritesine gölge düşürüyordu. İşte bu yüzden ondan kurtulmak için böyle zekice bir çözüm öne sürmüştü.

İhtiyar ise terli Belediye Başkanı'nın düşüncelerini pek umursamıyordu. Önerilen ödül de umurunda değildi. Aklından bambaşka şeyler geçmekteydi.

İçinden bir ses hayvanın yakınlarda olduğunu söylüyordu. Belki de o sırada kendilerini izliyor ve saldırdığı insanların kendisini nasıl olup da rahat bıraktıklarını merak etmeye başlıyordu. Shuarlarla aynı ormanda geçirdiği yıllar boyunca ölümlerin intikamının alındığını öğrenmişti. Göze göz diş diş kanunu, kanlı olsa da kaçınılmazdı.

Gringo jaguarın yavrularını, hatta belki de eşini öldürmüştü. Öte yandan, hayvanın davranışları, ihtiyarın gözünde, insanlara hem önceki gece hem de Plascencio ve Miranda'yı öldürdüğündeki gibi yaklaşarak ölümüne susadığı anlamına geliyordu.

Bilmediği bir güç ona jaguarı öldürmesinin mecburi bir merhamet eylemi olduğunu telkin ediyordu; fakat affedip unutmaya sahip kişilere mahsus bir merhamet değildi bu. Hayvan onunla teke tek karşılaşarak ne Belediye Başkanı'nın ne de başkalarının anlayabileceği bir mücadelenin sonunda can vermek istiyordu.

“Ne diyorsun, ihtiyar?” diye tekrarladı Belediye Başkanı.

“Kabul. Ama bana biraz daha sigara, kibrit ve fişek bırakın.”

Belediye Başkanı ihtiyarın olumlu cevabını duyunca rahat bir nefes aldı ve adamın istediklerini verdi.

Kafile daha fazla gecikmeden dönüş hazırlıklarını tamamladı. Herkes vedalaştıktan sonra Antonio José Bolívar, barakanın kapısını ve pencerelerini sağlamca kapatmaya girişti.

Akşamüstüne doğru hava kararınca adam yaprakların arasından süzülen yağmur sularının şırıltıları kulaklarında çınlayarak lambanın suskun ışığının altında kitabına döndü.

Kitabın başından itibaren sayfaları birer birer çevirmeye başladı.

Hikâyeye bir türlü hâkim olamadığı için sıkıntı duyuyordu. Ezberlediği cümlelerle dolu sayfaları çevirirken telaffuz ettiği sözcükler anlamdan yoksundu. Düşünceleri dört bir yana dağılmış, tutunabilecekleri bir nokta arıyorlardı.

“Belki de korkuyorum.”

Korkusundan saklanmasını tembihleyen Shuar atasözünü hatırlayarak lambayı söndürdü. Karanlığın içinde çuvallara uzanıp tüfeğini hazır halde göğsüne koydu ve düşüncelerinin nehrin dibine çöken

taşlar gibi hareketsiz kalmalarına izin verdi.

Haydi bakalım, Antonio José Bolívar. Neyin var?

Çılgına dönmüş bir hayvanla ilk karşılaşman değil bu. Sabrım taşırın nedir? Beklemek mi? Hayvanın şimdi kapıyı devirip içeri dalmasını ve olayın hemen sonuçlanmasını mı yeğledin? Böyle bir şey olmayacak. Hiçbir hayvanın başkasının yuvasını istila edecek kadar budala olmadığını gayet iyi biliyorsun. Ayrıca senin peşine düşeceğine nasıl bu kadar emin olabiliyorsun? Şu âna dek zekâsını fazlasıyla kanıtlayan jaguarın kafiyele saldırmayı yeğleyebileceği hiç aklına gelmiyor mu? Onları takip edip El Idilio'ya varana kadar hepsini birer birer haklayabilir. Hayvanın bunu yapabileceğini biliyorsun ve adamları uyarman, onlara, "Sakın birbirinizden bir metre bile ayrılmayın. Uyumayın ve sadece nehir kıyısında, uyumadan geceleyin," demen lazım. Uyarsan bile jaguarın onları kolayca pusuya düşürebileceğini biliyorsun; üstlerine sıçrayıp birini gırtlığı parçalanmış halde yere devirecek ve ötekiler daha ne olduğunu anlayamadan hayvan yeniden gölgelere karışıp sonraki hamlesi için fırsat kollayacak. Jaguarın seni kendine denk gördüğünü mü zannediyorsun? Ukalalık etme, Antonio José Bolívar. Unutma ki sen bir avcı değilsin, çünkü bu vasfı hep geri çevirdin. Oysa kedigiller hep avcılarının, korku ve kalkık çuk kokusu yayan hakiki avcılarının peşine düşerler. Sen bir avcı değilsin. El Idilio sakinleri senden bahsederken "avcı" lakabını kullandıklarında onlara hep bunun doğru olmadığını, çünkü avcılarının öldürme sebebinin onları içten içe kemirerek delirten korkularını yenmek olduğunu söyledin. Heyecanlı ve tepeden tırnağa silahlı adamlardan oluşan kafiyelelerin ormana daldıklarına kim bilir kaç kez tank oldun... Birkaç hafta sonra çantaları karıncayiyenlerin, kunduzların, küçücük orman kedilerinin kürkleri ve boaların, kertenkelelerin derileriyle dolu halde döndüklerini kim bilir kaç kez gördün... Ama senin peşindeki jaguar gibi heybetli bir hayvanın karşısına çıkmayı hiçbirinin gözü yemez. Düşmanların en soylusunun kendilerini gördüğünün, kokularını aldığının ve heybetli ormanın ortasında onlara saldırmaya tenezzül etmediğinin farkında olduklarını ve korkularını bastırmak için ganimetlerini yanlarından ayırmadan kafayı çektiklerini kim bilir kaç kez gördün... Avcıların sayısının her geçen gün azaldığı doğru, çünkü hayvanlar aşılması imkânsız dağları aşarak uzaklara, doğuya doğru, son anakondanın görüldüğü Brezilya topraklarına kadar kaçtılar. Oysa sen zamanında buranın biraz ilerisinde bir sürü anakonda görmüş ve avlamıştın.

Anakondaların ilkinin intikam almak için veya hak yerini bulsun, diye avlamıştın. Gerçi ne kadar kafa patlatsan da bu iki kavram arasında asla bir fark göremedin. Anakonda, yerleşimcilerden birinin nehirde yıkanan çocuğuna saldırmıştı. Çocuğu evladın gibi severdin. Henüz on iki yaşına bile basmamışken anakonda onu öldürmüştü. Hatırlıyor musun, ihtiyar? Kanona atlayıp sürüngenin peşine düşmüş ve onu güneşlendiği kumsala kadar takip etmiştin. Sonra birkaç kunduzu yem olarak kullanıp pusuya yatmıştın. O zamanlar gençtin, çeviktin ve bu çevikliğin sayesinde su tanrıçasının seni mideye indiremeyeceğini biliyordun. Sürüngenin tepesine çullanmıştın. Palan elindeydi. Temiz bir darbe indirmiştin. Yılanın kafası kumlara düşmüştü ve ona dokunmadan önce korunmak için çalılarının arasına atlamıştın, çünkü sürüngenin kuvvetli bedeni tamamen hareketsizleşmeden önce son bir kez savrulmakta ve önüne geleni yıkmaktaydı. On küsur metrelik gövdesi nefretle doluydu. Siyah halkalarla süslü on küsur metrelik zeytin yeşili derisi ölüyken bile etrafına ölüm saçıyordu.

İkinci anakondayı hayatını kurtaran Shuar büyücüsüne minnetini göstermek için öldürmüştün. Hatırlıyor musun? Kumsala yem bırakma numaranı tekrarlayıp bir ağacın tepesinde pusuya yatmış ve çok geçmeden sürüngenin nehirden çıktığını görmüştün. Bu kez için nefretle dolu değildi. Yılan yemleri birer birer yutarken dartını hazırlamıştın; dartın sivri ucunu örümcek ağına dolayıp zehre batırılmış ve üfleme borusunun içine sürmüş, sonra da yılanın ensesine nişan almıştın.

Sürüngen dartla vurulunca gövdesinin neredeyse dörtte üçünü yerden keserek şahlanmıştı. Yılanın sarı gözlerini, seni arayan ama zehir çabuk tesir ettiği için bulamayan dikey gözbebeklerini ta pusuya yattığın ağaçtan görmüştün.

Ardından derisini bir tören gerçekleştirircesine yüzmüştün; palan elinde on beş-yirmi adım yürüyerek sürüngenini boydan boya kesmiş, hayvanın soğuk ve pembe etini kumlara dökmüştün.

Hatırlıyor musun, ihtiyar? Yılanın derisini Shuarlara sunduğunda sana onlardan biri olmasan da oralı olduğunu söylemişlerdi.

Jaguarlara da yabana sayılmazsın; ama hayatında ne jaguarların ne de başka hayvanların yavrusunu katlettin. Shuar yasasının buyurduğu üzere yalnızca sağlıklı yetişkinleri öldürdün. Jaguarların tuhaf hayvanlar olduklarını ve ne yapacaklarını kestirmenin mümkün olmadığını biliyorsun. Anakondalar kadar kuvvetli olmasalar da müthiş zekidirler.

Shuarlar, “Jaguarın izini kolayca sürebiliyorsan ve onu avlayabileceğine eminsen hayvan ensenin dibinde demektir” derler ve haklıdırlar.

Bir seferinde yerleşimciler istedi, diye bir jaguarın peşine düşmüş ve bu benekli devasa kedinin ne kadar zeki olduğuna bizzat tanık olmuştun. Güçlü bir yetişkin jaguar ineklere ve katırlara dadandığı için yerleşimciler senden yardım istemişlerdi. Hayvanın izini sürmen hiç kolay olmamıştı. Başta kendisini takip etmene izin vermiş ve seni peşine takip Cöndor dağlarının yamaçlarına kadar götürmüştü. Bitki örtüsünün nispeten bodur olduğu bu bölge, yere yatıp pusu kurmak için idealdi. Tuzağa düştüğünü anlar anlamaz oradan uzaklaşıp gür ormana dönmeye yeltendiğinde jaguar yolunu kesip kendini göstermiş ama nişan almaya fırsat tanımamıştı. Ona iki-üç el ateş etsen de ıskalamış ve sonunda hayvanın ölümcül hamlesini gerçekleştirmek için seni oyalayıp yordüğünü fark etmiştin. Sana beklemekten gocunmadığı mesajını vermişti, fişeklerin de bitmek üzereydi.

Asil bir mücadele olmuştu. Hatırlıyor musun, ihtiyar? Kılını bile kımıldatmadan ve uykuya yenik düşmemek için arada bir kendini tokatlayarak beklemeye koyulmuştun. Jaguar kendine güvenip saldırıya geçene dek tam üç gün beklemiştin. Yere uzanıp silahın hazırda beklemek iyi bir numaraydı.

Bütün bunlar niçin aklına geliyor? Jaguar neden kafanı düşüncelerle dolduruyor? Birbirinize denk olduğunuzu bildiğiniz için mi acaba? Hayvan dört kişiyi öldürdü ve artık insanları iyi tanıyor, tıpkı senin jaguarları tanıdığın gibi. Hatta o seni daha iyi tanıyor olabilir. Shuarlar jaguar avlamazlar. Eti yenilebilir değildir ve tek bir hayvanın kürkünden nesiller boyu yetecek yüzlerce süs yapılabilir. Shuarlar... onlardan birinin şu anda sana eşlik etmesini ister miydin? Elbette, dostun Nushino'nun yanında olmasını çok isterdin.

“Dostum, beni takip mi ediyorsun?”

Shuar hayır diyecek, doğruyu söylediğine inanman için defalarca tükürecek ve seni görmezden gelecek. Bu senin meselen değil. Sen beyazların avcısısın; tüfeğini ateşliyor ve ölüme acının zehrini akıtıyorsun. Dostun Nushino sana Shuarların zevk için öldürdükleri tek hayvanın tembelhayvan olduğunu söyleyecek.

“Ama neden, dostum? Tembelhayvanlar ağaçlarda miskinlik etmekten başka bir şey yapmazlar ki.”

Dostun Nushifio cevap vermeden önce tembelhayvanlar söylediklerini duymasınlar diye gürültülü bir biçimde osuracak ve bir zamanlar bir Shuar reisinin kana susayıp kötülük etmeye başladığını anlatacak. İyi kalpli Shuarları sebepsiz yere öldürmeye başlayınca kabilenin ihtiyarları onun öldürülmesi gerektiğine karar vermişler. Tnaupi adlı kana susamış reis köşeye sıkışınca kaçmak için bir tembelhayvana dönüşmüş ve bu hayvanların hepsi birbirine benzediğinden reisin hangisinin içinde

olduğunu kimse çözememiş. İşte bu yüzden bütün tembelhayvanları öldürmek gerekir.

Dostun Nushino, “Anlatılanlara göre böyle olmuş,” diyecek ve son kez yere tükürüp yanından ayrılacak, çünkü Shuarlar hikâye anlatmaları bitince hemen uzaklaşarak yalan söylemelerini gerektirecek sorulardan kaçarlardı.

Bütün bu düşünceler nereden geliyor aklına? Hadi, Antonio José Bolívar. İhtiyar. Düşüncelerin hangi ağacın altında pusuya yatıyor? Acaba korkun seni buldu ve artık saklanacak yerin kalmadı mı? Eğer öyleyse tıpkı senin bitkilerin arasından gündoğumunu gördüğün gibi korkunun gözleri de seni görebilir.

Bardaklar dolusu sütsüz kahve içtikten sonra hazırlanmaya başladı. Birkaç mum eritti ve fişeklerini erimiş içyağına daldırıp çıkardı. Sonra etraflarındaki içyağı fazlasını incecik bir zar kalana dek damla damla akıttı. Böylece fişekler suya düşseler bile içleri kuru kalacaktı.

Erittiği içyağının geri kalanını alınca, özellikle de kaşlarına sürerek bir tür siperlik oluşturdu. Böylece hayvanla ormandaki bir açıklıkta karşılaşırsa yağın yağmur görüşünü etkilemeyecekti.

Son olarak palasının keskinliğini kontrol etti ve iz sürmek üzere ormana daldı.

İlkin önceki günkü izleri sürüp barakadan doğuya uzanan iki yüz adım yarıçapındaki alanı taradı.

Dairenin kıyısına geldiğinde yarım daire şeklinde bir yol izleyerek güneybatıya yöneldi.

Arazinin bir kısmında ezilmiş ve sapları çamura gömülmüş bitkiler buldu. Hayvan barakaya yaklaşmadan önce burada yatıp beklemişti. Birkaç adımda bir ezilmiş bitki grupları göze çarpıyor ve izler arazinin dikleştiği bir noktada gözden kayboluyordu.

Bu izleri takip etmekten vazgeçip aramaya devam etti. Bir muz ağacının iri yapraklarının altında hayvanın ayak izlerini buldu. Ayakları neredeyse yetişkin bir erkeğin yumruğu kadar iriydi. Ayak izlerinin hemen yanında hayvanın davranışları hakkında bilgi veren başka izlere de rastladı.

Jaguar avlanmıyordu. Ayak izlerinin yakınındaki kırık bitki sapları kedigillerin av yöntemlerine aykırıydı. Hayvan kurbanlarının yakınıdayken heyecanlanmış ve kuyruğunu sakarlığa varacak denli fazla sallamıştı. Hayır, avlanmadığı kesindi. Karşısındaki canlıların kendisinden aşağı olduklarını bildiği için rahatça ve güvenle hareket ediyordu.

İhtiyar, hayvanı gözünün önünde canlandırdı; sıska bir vücudu vardı, hızla nefes alıp veriyordu, tedirgindi, bakışları taş kesilmiş gibi sabitti, bütün kasları gerilmişti ve kuyruğunu şehvetle sallıyordu.

“Evet, artık nasıl hareket ettiğini biliyorum. Geriye bir tek nerede olduğunu bulmak kalıyor.”

Ormanın bu sözlere tek cevabı yağmurun gürültüsü oldu.

Hareket alanını genişleterek barakadan uzaklaştı ve sonunda arazinin hafifçe yükseldiği bir yere geldi. Burası yağmura rağmen bölgeyi gözetlemek için uygun bir noktaydı. Diğer taraftaki, yerden gelebilecek saldırılara karşı onu koruyan yüksek ağaçların tersine buradaki bitki örtüsü gittikçe bodurlaşır sıklaşıyordu. Buradan uzaklaşmaya karar verdi ve yakınlardaki Yacuambi Nehri yönünde düz bir çizgi çizerek batıya doğru ilerledi.

Öğleden biraz önce yağmur kesilince telaşa kapıldı. Yağmur yağmaya devam etmeliydi, aksi takdirde sular buharlaşacak, ormanın üstüne insanın nefes almasını ve burnundan Ötesini görmesini zorlaştıran yoğun bir sis çökecekti.

Ansızın gümüş renkli milyonlarca iğne, ormanı bir çatı gibi kaplayan yapraklarda delikler açarak düştükleri yerleri ışığa boğdular. İhtiyar kendini bir sis bulutunun ortasında buldu; ıslak bitkilerden

yansıyan güneş ışınları aniden gözlerini kamaştırdı. Lanet okuyarak gözlerini ovuşturdu ve etrafının yüzlerce kısa ömürlü gökkuşağıyla çevrili olduğu bu mekândan, o çok korktuğu buharlaşma başlamadan önce çıkmak için ileri atıldı.

Ve tam o anda jaguarı gördü.

Beklemediği bir yönden gelen damlama sesini duyunca dikkat kesilip sesin geldiği tarafa dönmüş ve hayvanın elli metre kadar ileride, güneye doğru gittiğini görmüştü.

Adımları oldukça ağırdı, burun delikleri kocaman açılmıştı ve kuyruğunu kamçı gibi iki yana savuruyordu. İhtiyar, jaguarın kafasından kuyruksokumuna kadar en az iki metre boyunda olduğunu ve bacakları arasındaki mesafenin kurt köpeklerinininkinden daha geniş olduğunu tahmin etti.

Hayvan bir ağacın arkasında gözden kaybolup hemencecik yeniden ortaya çıktı. Bu kez kuzeye doğru ilerliyordu.

İhtiyar, “Bu numarayı iyi bilirim. Madem burada kalmamı istiyorsun, tamam, kalacağım. Aramızdaki buhar bulutu senin de görüşünü kısıtlayacak!” diye haykırdı ve kendini güvene almak için sırtını bir ağacın gövdesine yasladı.

Yağmur kesilir kesilmez sivrisinekler ortaya çıkmıştı. Adamın dudaklarına, gözkapaklarına ve kollarındaki çiziklere saldırıyorlardı. Kum tanesi büyüklüğündeki böcekler burun deliklerini, kulaklarını ve saçlarını istila ediyorlardı. Çabucak ağzına bir sigara atıp çiğnedi ve tükürükle karışınca macun kıvamına gelen tütünü yüzüne ve kollarına sürdü.

Şans eseri yağmur yeniden, hem de daha büyük bir şiddetle yağmaya başladı. Yağmurla birlikte ormana da sessizlik çöktü; yapraklara düşen damlaların patırtısından başka bir ses duyulmuyordu.

Jaguar defalarca adama göründü; bir kuzeye gidiyordu, bir güneye.

İhtiyar gözlerini merakla jaguara dikmişti. Kışkırtıcı bir biçimde mekik dokuyan hayvanın hareketlerini takip ederek ormanın hangi kısmına gelince ters yöne döndüğünü anlamaya çalışıyordu.

“İşte buradayım. Benim adım Antonio José Bolívar Proano ve elimde sabırdan başka bir şey kalmadı. Senin tuhaf bir hayvan olduğuna hiç şüphe yok. Acaba zeki olduğun için mi, yoksa ümitsizliğinden mi böyle davranıyorsun? Neden beni köşeye sıkıştırıp üstüme saldırmaya çalışmıyorsun? Neden beni peşine takıp doğuya sürüklemiyorsun? Önce kuzeyden güneye gidiyorsun, sonra da gerisin geriye dönüp güneyden kuzeye. Beni aptal yerine mi koyuyorsun? Nehre ulaşmamam için yolumu kesiyorsun. Planın bu. Ormanın içlerine kaçmamı bekliyorsun, sonra da peşime düşeceksin. Ben o kadar da aptal değilim. Sen de sandığın kadar zeki değilsin.”

Hayvanın hareket ettiğini görebiliyordu, birkaç kez ateş edecek gibi olsa da etmedi. Hayvanı öldüreceğine emin olmadan ateş etmemesi gerektiğini biliyordu. Tüfeği bozuk olduğundan tetiğe basınca iki namluyu birden ateşliyordu, dolayısıyla jaguarı yaralayıp öldüremezse hayvan ona silahını doldurması için vakit tanımayacaktı.

Aradan saatler geçti ve güneş ışığı azalmaya başlayınca adam hayvanın kendisini doğuya falan çekmeye çalışmadığını fark etti. Onun burada, bu mekânda kalmasını istiyor, saldırıya geçmek için havanın kararmasını bekliyordu.

İhtiyar havanın bir saat sonra kararacağını tahmin etti; bu süre içinde yerinden ayrılıp nehir kıyısına ulaşması ve güvenli bir yer bulması gerekiyordu.

Jaguarın doğu yönünde attığı turlarından birini tamamlamasını bekledi, iyice uzaklaştığına emin olunca ayağa fırlayıp nehir yönünde var gücüyle koşmaya başladı.

Bir zamanlar tarla olarak kullanılan çıplak bir araziden geçerek vakit kazandı ve tüfeğini göğsüne dayayıp hızla koştu. Şansı yaver giderse jaguar kaçtığını fark etmeden önce nehrin kıvrımına varabilecekti. Yakınlarda altın arayıcıların terk edilmiş bir kampının olduğunu biliyordu ve orada saklanabilirdi.

Suyun çağılıtısını duyunca içi neşeyle doldu. Nehre yaklaşmıştı. Eğreltiotlarıyla kaplı on beş metrelik bir tepeyi aştı mı nehre varacaktı; hayvan tam o sırada saldırdı.

Jaguar adamın kaçmaya çalıştığını fark edince müthiş süratli ve sessiz hareket etmiş olmalıydı, öyle ki adamın ruhu bile duymadan yanı başında koşmuş ve ensesine kadar sokulmuştu.

Hayvan ön ayaklarıyla ihtiyarın sırtına vurdu ve adam taklalar atarak tepeden aşağı yuvarlandı.

Başı dönmüş bir halde çektiği palasını iki eliyle kavrayıp sağa sola savurarak hayvanın son hamlesini yapmasını bekledi.

Jaguar ise tepenin üstünde dikilmiş, kuyruğunu çılgınca sallıyordu. Küçük kulakları titreşerek ormanın bütün seslerini algılıyordu ama bir türlü saldırmıyordu.

İhtiyar çok şaşırılmıştı ve yavaş hareketlerle tüfeğini yerden aldı.

“Neden saldırmıyorsun? Nasıl bir oyun bu?”

Silahın horozlarını kaldırdı ve nişan aldı. Bu mesafeden hedefi ıskalaması mümkün değildi.

Hayvansa gözlerini adamdan ayırmadan tepede dikilmeye devam ediyordu. Aniden üzgün ve yorgun bir tavırla kükreyip yere oturdu.

Yakınlarda bir yerden erkek jaguarın zayıf kükremesi duyuldu ve ihtiyar hayvanın yerini çabucak buldu.

Erkeğin boyu dışiden küçüktü ve devrilmiş bir ağaç gövdesinin dibine sığınmıştı. Bir deri bir kemik haldeydi ve saçmanın isabet ettiği arka bacağı her an kopacak gibi duruyordu. Hayvan nefes almak dışında kımıldamıyordu ve acısının dayanılmaz olduğu belliydi.

İhtiyar tepeye doğru dönüp, “İstediğin bu muydu? Daha fazla acı çekmesin diye eşini öldürmemi mi istiyordun?” diye haykırınca dişi jaguar bitkilerin arasına saklandı.

Adam yaralı jaguara yaklaşıp başını okşadı. Hayvan yalnızca gözlerini kırıştırdı ve ihtiyar yaraya yakından bakınca karıncaların hayvanı yemeye başladıklarını gördü.

Çiftesini hayvanın göğsüne dayadı.

“Özür dilerim, dostum. Bu orospu çocuğu gringo hepimizin hayatını sikip attı” dedi ve tetiğe bastı.

Dişi jaguarı görmese de hâlâ tepenin üstünde saklandığını, hatta belki de insanlar gibi yas tuttuğunu düşündü.

Silahını doldurdu ve tedirginlik duymadan nehre doğru yürümeye başladı. Yüz metre kadar gittikten sonra arkasını döndü ve dişi jaguarın tepeden inip eşinin ölüsünün yanına gittiğini gördü.

Hava neredeyse tamamen karardığında altın arayıcılarının terk ettikleri kampa ulaştı ve yağmurların kamıştan yapılmış barakayı çoktan yıktığını gördü. Etrafa çabucak göz attı, kumsalda altı delik bir kano bulunca çok sevindi.

Ayrıca bir çuval dolusu kurutulmuş muz buldu ve ceplerini muzla doldurup ters çevirdiği kanonun altına girdi. Yerdeki taşlar kuruydu. Bacaklarını gere gere sırtüstü yatınca kendini güvende hissetti ve rahat bir nefes aldı.

“Şansımız varmış, Antonio José Bolívar. Tepeden aşağı düştüğünde birkaç kemiğini birden

kırabilirdin. Neyse ki eğreltiotları düşüşünü yumuşattı.”

Silahını ve palasını iki yanına koydu. Kanonun altı yeterince yüksek olduğundan ileri veya geri gitmek istediğinde biraz doğrulup kaykılması yeterliydi. Kano yaklaşık dokuz metre boyundaydı ve altı akıntılarının bileylediği taşların açtığı deliklerle kaplıydı.

İyice rahatlayıp bir avuç dolusu kurutulmuş muz yedi ve bir sigara yakıp keyifle tütürdü. Çok yorgundu ve çabucak uykuya daldı.

Tuhaf bir rüya gördü. Vücudu boa gibi yanardöner renklere boyanmış halde nehrin kıyısına oturmuş, *natema*'nın etki etmesini bekliyordu.

Karşısında havada, yaprakların arasında, durgun suyun üstünde, hatta nehrin dibinde hareket eden bir şey vardı. Bu şey, her canlının şekline bürünebiliyor ve şeklini aldığı canlılar tarafından besleniyordu. Adamın sanrılara kapılan gözlerinin herhangi bir şekle alışmasına fırsat tanımadan durmaksızın şekil değiştiriyordu. Aniden bir papağanın şeklini alıyor, sonra ağzını açıp suda sıçrayan ve ayı yutan bir guacamayo kedibalığına dönüşüyor, sonra da kurbanının üstüne çullanan bir boanın şekline girerek şiddetle suya düşüyordu. Bu varlık belli bir şekilden yoksundu ve neyin şekline girerse girsin parlak sarı gözleri hiç değişmiyordu.

“Kendi ölümün seni şaşırtmak için kılıktan kılığa giriyor. Ayrılık vaktin henüz gelmediği için böyle yapıyor. Onu avla” diye buyurdu Shuar büyücüsü, ihtiyarın dehşete düşen bedenini soğuk küllerle ovarak.

Derken sarı gözlü varlık farklı yönlere hareket etmeye başladı. Ne kadar uzaklaşırsa uzaklaşsın daima yakındaki dağınık ve yeşil ufuk çizgisine dönüyordu; bu esnada kuşlar tepesinde daireler çizerek bereket ve mutluluk dileklerini iletiyorlardı. Bir süre sonra varlık hızla yere yaklaşan bir kara bulutun şeklini aldı, sarı gözlü bir yağmura dönüşerek ormanın üstüne yağıp yapraklara ve sarmaşıklara tutundu, ormanı parlak sarı bir ışıkla alevlendirdi ve adam yeniden korkunun ve ateşin pençesinde kendinden geçti. Çılgılık atmak istiyordu; ama korkunun kemirgenleri dilini kemiriyorlardı. Koşmak istiyordu; ama uçan incecik yılanlar bacaklarını düğümlüyordu. Barakasına dönmek, Dolores Encarnación del Santísimo Sacramento Estupiñán Otavalo ile yan yana durduğu resmin içine girerek bu yabancı toprakları terk etmek istiyordu. Ama ne tarafa gitse sarı gözler yolunu kesiyor, aynı anda her yerde ortaya çıkıyordu, tıpkı şimdi olduğu gibi, sarı gözlerin kanonun tepesinde olduğunu hissediyordu ve kano, incecik tahtasının üstünde yürüyen bedeninin ağırlığı altında sallanıp titreşiyordu.

İhtiyar neler olduğunu anlamak için nefesini tuttu.

Hayır. Rüyalar diyarında değildi artık. Dişi jaguar sahiden de tepesinde geziniyordu ve kanonun akıntılar tarafından cilalanmış tahtası öyle pürüzsüzdü ki, hayvan teknenin başından kığına gidebilmek için pençelerini tahtaya geçiriyor, adam hayvanın ürkütücü nefesini birkaç santim ötesinde duyabiliyordu.

Evrende bir tek nehrin akıntısı, yağmurun gürültüsü ve hayvanın ayak sesleri kalmıştı sanki. Hayvanın bu yeni hamlesi adamı çabucak bir fikir üretmeye itti. Jaguar, adamın bu meydan okumaya karşılık vermeyeceğini, saklandığı yerden çıkıp zifirî karanlıkta karşısına dikilmeyeceğini bilecek kadar zeki olduğunu defalarca kanıtlamıştı.

Bu yeni oyun da neyin nesiydi? Shuarların jaguarların koku hisleri hakkında söyledikleri doğru olabilir miydi? “Jaguarlar birçok insanın farkında olmadan salgıladığı ölüm kokusunu alabilirler.”

Pis kokulu bir sıvı giderek artan damlalar halinde, yağmura karışarak kanonun altındaki deliklerden

içeri akmaya başladı.

İhtiyar, hayvanın aklını yitirmiş olduğunu anladı. Üstüne işiyordu. Avını işaretliyor, daha karşısına bile dikilmeden onu ölü ilan ediyordu.

Zayıf bir ışık huzmesi adamın sığınağını aydınlatana dek aradan uzun ve bitmek bilmez saatler geçti.

Adam kanonun altında sırtüstü yattığı yerden tüfeğinin dolu olup olmadığını kontrol ederken dişi jaguar da kanonun üstünde yorulmak bilmeden, giderek daha hızlanıp gerginleşerek bir o yana bir bu yana yürüyordu.

Hayvan kanodan indiğinde adam içeri süzülen ışıktan saatin öğleye yakın olduğu sonucunu çıkardı. Dikkat kesilip hayvanın yeni bir hamle yapmasını bekledi; sonunda kanonun yan tarafından yükselen bir takırtı jaguarın yerdeki taşları eşelemeye başladığını belli etti.

Madem adam meydan okumasına karşılık vermiyordu, o halde hayvan adamın saklandığı yere girecekti.

İhtiyar sırtı üstünde sürünerek kanonun diğer ucuna gitti ve jaguar aniden pençesini kanoyla zemin arasından içeri sokup körlemesine darbeler savurdu.

Adam tüfeğini göğsüne dayayıp başını kaldırdı ve ateş etti.

Hayvanın pençesinden fişkırان kanı gördü ve aynı anda sağ ayağında müthiş bir acı hissetti; bacaklarını iyice açmadığı için ayağının üst kısmına bir sürü saçma isabet etmişti.

Artık eşittiler. İkisi de yaralıydı.

Jaguarın uzaklaştığını duydu ve palasından destek alarak kanoyu hayvanı görmesine yetecek kadar yukarı kaldırdı; hayvan yüz metre ileride durmuş yaralı pençesini yalıyordu.

Derken adam silahını doldurup kanoyu tek hamlede üstünden attı.

Ayağa kalktığı anda yarası müthiş bir biçimde sancıdı, jaguar ise karnını yere yapıştırıp saldırmaya hazırlandı.

“işte buradayım. Şu kahrolası oyuna bir son verelim artık.”

Kendine bile yabancı gelen bir sesle haykırmıştı,

Shuar dilinde mi yoksa İspanyolca mı haykırdığından emin olamazken hayvanın pençesindeki yaraya aldırmandan benekli bir ok gibi üstüne doğru fırladığını gördü.

İhtiyar olduğu yerde büzüldü, jaguar ise adamın beş metre ötesinde muazzam bir biçimde sıçrayarak pençelerini ve dişlerini gösterdi.

Nereden geldiğini anlamadığı bir güç adamı hayvanın sıçrayışının en yüksek noktasına gelene kadar bekletti. Derken tetiği çekti ve jaguar bir an havada asılı kaldıktan sonra bütün ağırlığıyla yere düştü; saçmalar göğsünü paramparça etmişti.

Antonio José Bolívar Proano yavaşça ayağa kalktı. Jaguarın cesedine yaklaştı ve çiftesinden çıkan saçmaların hayvanı nasıl parçaladığını görünce dehşete düştü. Hayvanın göğsü dev bir kardinalkuşu gibi kıpkırmızıydı, bağırsaklarıyla akciğerlerinden geriye kalanlar sırtından dışarı sarkıyordu.

Onu ilk gördüğünde bu kadar büyük olduğunu fark edememişti. Sıksa olmasına rağmen görkemli ve güzel bir hayvandı; böyle zarafet dolu bir yaratığı düşüncelerde bile tahayyül etmek mümkün değildi.

İhtiyar sızlayan ayağına aldırmandan hayvanın tüylerini okşadı ve utanarak, şerefsiz, alçak bir varlığa dönüştüğünü hissederek hüngür hüngür ağladı; bu savaşın galibi kesinlikle kendisi değildi.

Gözleri gözyaşlarından ve yağmurdan bulanmış halde jaguarın bedenini nehrin kıvrımına kadar iteledi. Sular hayvanı ormanın derinliklerine, beyaz adamın asla kirletmeyeceği yerlere, Amazon Nehri'nin sularına, akıntıların cesedi taşlara çarparak parçalayacağı ve insan denen aşağılık haşarattan ebediyen korunacağı bir dünyaya taşıdı.

Sonra ihtiyar tüfeğini öfkeyle suya fırlattı ve silahın görkemden uzak bir biçimde dibe batışını izledi. Bu madenî hayvanı seven tek bir canlı bile yoktu.

Antonio José Bolívar Proano, takma dişlerini çıkarıp mendiline sarmaladı ve bu trajediyi tetikleyen gringoya, Belediye Başkanı'na, altın arayıcılarına, canından çok sevdiği Amazon Ormanının bekâretine göz diken herkese lanet okudu; sonra palasıyla kestiği kalın bir dalı baston gibi kullanarak El Idilio ya, barakasına ve birbirinden güzel sözcüklerle aşktan bahsederek insanların ne kadar barbar olduğunu ona unutturan romanlarına doğru yola koyuldu.

Artatore, Yugoslavya, 1987

Hamburg, Almanya, 1988